ଲେଖିଛନ୍ତି—

ମହାରାଜ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ

ଓଡ଼ିଶାର ଏକମାତ୍ର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଔପନ୍ୟାସିକ

ଗ୍ରେ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ, କଲିକତା-୬

ପ୍ରକାଶ କରଛନ୍ତି—

ଜୟଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶନୀ

୨/୨ଏ, ପ୍ରେମଚାନ୍ଦ ବଡ଼ାଲ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ, କଲିକତା-୧୨

ଫୋନ—୩୪-୨୮୩୦

ପରିବେଷଣ କରଛନ୍ତି—

ଜୟଶ୍ରୀ ପରିବେଷକ

୬୦, ପ୍ରେମଚାନ୍ଦ ବଡ଼ାଲ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ, କଲିକତା-୧୨

ପରିକଳ୍ପନା—

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁ ଚରଣ ସାମନ୍ତରାୟ

ଗ୍ରେ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ, କଲିକତା-୬

ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା—

ପୁସ୍ତକ ନିକେତନ

ବା.ମନ୍ଦିର, କଟକ-୧

ଛାପିଛନ୍ତି—

ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରେସ

୬୪, ଗୋବିନ୍ଦ ସେନ୍ ଲେନ୍, କଲିକତା-୧୨

ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ—

ଟ ୧.୨୫ (ଏକଟଙ୍କା ଏବଂ ପଚିଶ ନୟା ପଇସା)

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ—

ଜାନୁ. ୬୦

ଅଗ୍ର ପ୍ରକାଶ—

ମହାବିଷୁବ ସଂକ୍ରାନ୍ତି

୧୩ ତାରିଖ, ଏପ୍ରିଲ ୧୯୬୦

ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟତମ ବିଶିଷ୍ଟ ଆଧୁନିକ ଔପନ୍ୟାସିକ

ମହାପାତ୍ର ଖଗେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦଙ୍କ

ଲେଖନୀରୁ

ପଢ଼ିଛନ୍ତି —

[illegible]

'ଇଣ୍ଟରଭାଲ'

'ଅଣ୍ଡର ଲାଇନ୍'

'ବଦ୍‌ନାମ୍'

ରାଉରକେଲା

ପଢ଼ିଲେ—

'ଇଣ୍ଟରଭିଉ'

କାଲି ପଢ଼ିବେ—

'ବେଇମାନ'

'ଅସମାପ୍ତ'

'ଶୁଭଲଗ୍ନ'

'ଅନୁସ୍ୱର'

ଏବଂ

'ଶେଷ ପରିଚୟ'

ଲେଖକ

ଅର୍ପଣ

ସ୍ନେହର—

ସେଦିନ ଗୋ କରିଥିଲେ ତୁହେଁ ବସି ଶପଥ
ସପନେ ବା ଜାଗରଣେ ନହେବାକୁ ଅପଥ
ସଂପଦେ ବିପଦେ
ଦୁଃଖ ଅବା ଆପଦେ
ପ୍ରଣୟର ଗଉରବେ ରାଖିବାକୁ ସତତ
ଭୁଲିବନି ସୌହାର୍ଦ୍ଦତା ପ୍ରଣୟର ସରମ
ଶିତ୍କାରେ ସ୍ଫୁରୁଥିବ ଲପନେ ଗୋ ମରମେ
ଚୁମ୍ବନ ରାଗରେ
ଦଂଶନ ଦାଗରେ
ଗନ୍ଧ ବା କିଂଶୁକ ମନେଥିବ ମରମେ
ଖସିଥିଲା ଉରଉାନ୍ତୁ କଷରୁ ଅଳପେ
ଉନ୍ମତ ମିଳନେ
ମୁଦ୍ରିତ ନୟନେ
କିତେଟନେ ଜାଣି ଥିଲ ତୁମେ ତୁହୁ ତଳପେ
ସୁଦୂର ଏ ପ୍ରବାସେ
ତୁମ ସ୍ମୃତି ବିଳାସେ
ସେହି ନିଦର୍ଶନେ ପୁଞ୍ଜି ନବ ଜାତକର ଶୁଭ ଆଗମେ
[illegible]ତିର ତୁମ କରେ କରିଛି ଅର୍ପଣ

[illegible]

କୁମାର ନୀରବ ରହିଲା ।

ପକେଟମାରଟି କୁମାର ପିଠିରେ ହାତଦେଇ କହିଲା—

“ଦୁଃଖ କଣ କହିଲେ ସିନା ଜାଣିବ···? ଏପରି ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ କ’ଣ ହେବ ?”

କୁମାର ଘୃଣାରେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ବସିଲା— ।

ପକେଟମାରଟି କହିଲା—

“ହୁଁ...ମୋତେ ଦେଖି ଘୃଣା ଆସୁଚି ? ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ଦେଇ କହୁଛି...ଆଉ ଚଏ ଦେଇଥିଲେ... ।”

ପକେଟମାର ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ରକ୍ତ ଚକ୍ଷୁରେ କୁମାରକୁ କଟମଟ କରି ଅନାଇ ରହିଲା ।

କୁମାର କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ଯିଏ ପକେଟ ମାରି ପରର ସର୍ବନାଶ କରେ ମୁଁ ତାକୁ ଘୃଣା କରେ··· !”

“ବଡ଼ ଅମିର ଘର ପୁଅ ପରି ତ ମନେ ହେଉଛ ? ମାଲ ପାଣି ଅଛି କିଛି ପକେଟରେ ?

“ତାରମାନେ ?”

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପକେଟମାରକୁ ଅନାଇଲା ।

···“ମାନେ ଫାନେ କ’ଣ ମୁଁ ବୁଝେ ନାହିଁ— । ଯଦି ପକେଟରେ କିଛି ଅଛି ବାହାର କରି ନଦେବ୍ ଏଇ ଛୁରୀ ଦେଖି ପାରୁଛୁ ?”

ପକେଟମାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଛୁରୀ ପକେଟରୁ ବାହାର କରି ଦେଖାଇଲା ।

କୁମାର ନିର୍ଭିକ ଭାବେ କହିଲା—

“ପକେଟ ଖାଲି—ଫୁଟା ପଇସାଟିଏବି ନାହିଁ । ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ ନହେଉଛି ତେବେ ନିଜେ ଦେଖିପାର— ।”

କୁମାର ଆସି ପୋଷ୍ଟମାର ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ପୋଷ୍ଟମାର କୁମାରକୁ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନାଇଗଲେ । ସମବେଦନାରେ ଅନ୍ତର ତାର ପୂରି ଉଠିଲା । ସେ କୁମାରକୁ ନିଜ ପାଖରେ ବସାଇ ସ୍ନେହରେ କହିଲେ—

"ବଡ଼ ଅସହାୟ ଭଳି ମନେ ହେଉଛୁ ! ବୋଧହୁଏ ତୋର କେହି ନାହିଁ—?"

ସମବେଦନାରେ କୁମାରର ପ୍ରାଣ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଆଖିରେ ଲୁହ ଧାରା ବୋହିଲା ।

ପୋଷ୍ଟମାର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲେ—

"କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ମୋ ପାଖରେ ଆଜିଠୁ ରହିଲୁ । ତୋତେ ଦେଖି ମୋର ଭାରି ଦୟା ହେଉଛି । ଆଜିଠାରୁ ତୁ ମୋର ଛୋଟ ଭାଇ ।

\+ \+ \+ \+

ସେଇ ଦିନଠୁ କୁମାର ପୋଷ୍ଟମାର ପାଖରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲା । କିନ୍ତୁ ତାର ଆଦର୍ଶ ସେ ଠିକ୍ ରଖିଲା ।

କୁମାର ଏକୁଟିଆ ବେଳେ ଭାବେ—

ଦୁଇଟି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେତେ କ'ଣ ଓଲଟ ପାଲଟ ହୋଇଗଲା । ସେ ଥିଲା କ'ଣ ଆଜି ହୋଇଛି କ'ଣ ? ଏଇକଥା ବାରମ୍ବାର ମନକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ମଧ୍ୟ ସମାଧାନର ବାଟ ସେ ପାଇନି ।

କୁମାର କିଏ…ତାର ବାପ ମା କେଉଁଠି ? ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ସେ ଭଲ ଭାବେ ଜାଣିନାହିଁ । ଖାଲି ଏତିକି ସେ ଜାଣେ—ସେ ଜଣେ ଧନୀ ପରିବାରରେ ବଢ଼ି ଆସିଛି । ଠିକ୍ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର ଅବସ୍ଥା ତାକୁ ସବୁ ଶେଷରେ ଲୁଟି ଦେଇଛି । ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଠିଆ ହେବାକୁ ଦେଉନି— । ସବୁଠି ବାଧା—ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—ଲାଞ୍ଛନା—ଭର୍ତ୍ସନା— ।

ତା ଜୀବନରେ କେତେ ଘେନ୍ଦୁ ଅସିଛନ୍ତି ଜନ୍ମ ଲଭି ଦମ୍ଭ ତାର ସେ ଘେନ୍ଦୁକୁ କଣ୍ଢେଇ କଣ୍ଢେଇ ତାର ବାଟ ଓଳେଇ ଯାଇଛି ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ଥଳକୁ ।

× × × ×

"ଅରେ ! ଅଉ କେତେ ଜଲଦି ଚାଲ ଭାଇ ।

ମହାଶୟଙ୍କର ରିକ୍ସାବାଲା ପ୍ରତି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅସିଲା, ସେ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ମେସିନ ପରି ମନେ କରୁଥିଲେ ।

"ଚାଲୁଛି ବାବୁ ! କେତେ ଥକ୍କା ଲାଗିଲା ବୋଲି ଦୌଡି ପାରୁ ନାହିଁ—।" ରିକ୍ସାବାଲା ମିନତି ଭରା କଣ୍ଠରେ କହିଲା ।

"ଘରେ ତୋର ଆଉ କିଏ ଅଛନ୍ତିରେ ?"

"କେହି ନାହିଁ ବାବୁ ! ମୁଁ ଏକୁଟିଆ—।"

"ହୁଁ ! ତୁ ଏକୁଟିଆ—ନା ?"

ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସି ମହାଶୟ ଜଣକ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ ।

ରିକ୍ସାବାଲା ଦୌଡି ଚାଲିଛି । ତାହାର ନିଶ୍ୱାସ ଖୁବ୍ ପ୍ରଖର । ଥରିଲା ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ଏ ଦୁନିଆରେ ସମସ୍ତେ ଏକୁଟିଆ ବାବୁ ! ଏକା ଆସିଥାଉ ଯିବା ବେଳେ ଏକା ଏକା ଯିବା—।"

ରିକ୍ସାବାଲାର ଏଇ କଥା ପଦକରେ ବେଦନା ଓ ବାସ୍ତବତା ଥିଲା । ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ ସଂସାରକୁ ଆସିଛି ଏକା ଯିବ ମଧ୍ୟ ଏକା—।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମହାଶୟ ଜଣକ ଧୀର ଭାବେ ପୁଣି କହିଲେ—

"ଏକୁଟିଆ ରହୁଛୁ ତୋତେ ଖୁବ୍ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିବ ତୁହଁରେ ?"

"ଅସୁବିଧା କାହିଁକି ହେବ ବାବୁ ?……ଅସୁବିଧା କାହାକୁ କୁହନ୍ତି ମୁଁ ମୋଟେ ଜାଣେନା—ଶୁଖିଲା ହସ ହସି ସେ କହିଲା—ରୋଜ ରୋଜ ଯିଏ ଦୁଃଖ ସାଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଚାଲିଛି ତାର ପୁଣି ଅସୁବିଧା କଣବାବୁ ?"

ଠିକଣା ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚି ଯିବାରୁ ମହାଶୟ ଜଣକ ରିକ୍ସା ଉପରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲେ । ପକେଟରୁ ହାତ ବାହାର କରି ରିକ୍ସାବାଲା ହାତକୁ ମୁଦ୍ରାଟିଏ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ରିକ୍ସାବାଲା ମୁଦ୍ରାଟି ନିଜ ହାତ ତଳରେ ଥୁଆ ହୋଇ ଥିବାର ଦେଖି କରୁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମହାଶୟଙ୍କୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ବାବୁ ! ଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଆସିଲିଣି । ପେଟ ଭରିବ ନାହିଁ । ଆଉ କିଛି ପଇସା ଦେଇ ଯାଆନ୍ତୁ !"

ମହାଶୟ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ । ରିକ୍ସାବାଲା ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର—ଦେହର ଗଠନ ଚମତ୍କାର—ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍ ଦେହ । ଦେଖିଲେ ମନେହେବ କୌଣସି ଧନୀ ଘରର ସନ୍ତାନ ଭଳି । କିଛି ପଢ଼ା ଲେଖା କରିଥିବାର ଅନୁମାନ ହୁଏ । ଫଟା ହାପ କମିଜ ପକେଟରେ ଛଣା ହାମର ଫାଉଣ୍ଟେନ ପେନ୍‌ଟି ଏହାର ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଉଛି । ମୁଣ୍ଡ ବାଳ ଗୁଡ଼ିକ କୁଣ୍ଡୁଳିଆ । ତେଲ ଅଭାବରୁ ଫୁରୁ ଫୁରୁ ହୋଇ ଉଡ଼ୁଛି । ମହାଶୟଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ସେ ଆଉ କେତୋଟି ପଇସା ରିକ୍ସା ବାଲା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ନିଜ କାମରେ ଚାଲି ଗଲେ ।

"ଏ ରିକ୍ସା ବାଲା !"

ପଛ ପଟରୁ କିଏ ଜଣେ ଡାକ ପକାଇଲା ।

ରିକ୍ସାବାଲା ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଅନାଇ ଦେଖେତ ଜଣେ ତରୁଣୀ ହାତଠାରି ଡାକୁଛି । ରିକ୍ସାବାଲା ରିକ୍ସା ଧରି ତରୁଣୀଟିର ପାଖରେ ଯାଇ ହାଜର ହେଲା । ତରୁଣୀଟି ଆଧୁନିକା । ନିଜର ଯୁବା ଅବସ୍ଥାଟିକୁ

ବେଶ ପୋଷାକ ଦ୍ୱାରା ସୁନ୍ଦର ମାତ୍ରା ଅଧିକା କରି ପାରନ୍ତି । ବୟସ କୋଡ଼ିଏ ପଚିଶି ଭିତରେ । ଅଧର ଦୁଇଟି ସେ ଥିଲା ହଳାହଳ ଅଭ ଓଠରେଥିବା ଲାଲ ଟୁକ୍ ଟୁକ୍ ରଂଗ ।

ରିକ୍ସାବାଲା ତରୁଣୀ ପାଖରେ ରିକ୍ସାଟି ଥୋଇଦେଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ତରୁଣୀଟି ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ ଅନାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଆରେ କୁମାର ! ତୁ ପୁଣି ରିକ୍ସା ଟାଣୁଛୁ ?"

ରିକ୍ସାବାଲା ଚମକି ଉଠିଲା । ତରୁଣୀଟିର ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲା ସେ । ତରୁଣୀଟିକୁ ତାର ପାଖରେ ଠିଆ ହେବାର ଦେଖି ସାରା ଶରୀର ତାର ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତରୁଣୀଟିକୁ କିଛି ନ କହି ତାହାର ରିକ୍ସାଟିକୁ ଧରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ସେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତରୁଣୀଟି ଚଣ୍ଡବାଟ ରିକ୍ସାବାଲାର ପଛେ ପଛେ ଦୌଡ଼ିଲା ଶଲୁ ଭଜ କୋଣିଆ ଛକ ରାସ୍ତା ପାଖରେ ସେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ସେଠି ଜଣେ ପୁଲିସ୍ ଲୋକ ଠିଆ ହୋଇ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରୁଥିଲା । ତରୁଣୀଟି ହାତଠାରି ପୁଲିସ ଲୋକଟିକୁ ନିଜ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ସଂକେତ କଲା । ପୁଲିସ ଆସିବାରୁ ତରୁଣୀଟି ଅସ୍ଥିର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଦେଖ, ଏ ଯୋଉଁ ରିକ୍ସାବାଲା ଦୌଡ଼ି ପଳାଉଛି ତାକୁ ଧରିଆଣ ।"

ପୁଲିସ ଧୀର ସ୍ୱରରେ ତରୁଣୀଟିର କଥାର ଉତ୍ତରରେ କହିଲା—

"ସେ ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ କରିଛନ୍ତି ?

"ଆରେ ତମେ ତାକୁ ଆଗଧର, ତମକୁ ଏବେ ଟଙ୍କା ବକ୍‌ସିସ ମିଳିବ । ସେ ଦାଗି ଆସାମୀ ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପୁଲିସ ଲୋକଟି କହିଲା—

—"ଦାଗୀ ଆସାମୀ କେଉଁଠାର ?"

"ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ।"

ତରୁଣୀଙ୍କ କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେ ହାତ ବ୍ୟାଗରୁ ଗୋଟିଏ ଖବର କାଗଜ ବାହାର କରି ପୁଲିସ ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ । ସେଥିରେ ରିକ୍ସାବାଲାର ଫଟୋ ଛପା ଯାଇଛି । ତାକୁ ଧରିଦେଲେ ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।

ପୁଲିସ ଲୋକଙ୍କ ଖବର କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଅଧିକା ପଢି ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ମନେ କଲେନି । ଏକ ହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଲୋଭରେ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରି କହିଲେ—

"ବିଳମ୍ବ କଲେ ରିକ୍ସାବାଲା ଦୂରକୁ ପଳାଇଯାଇ ପାରେ ଶୀଘ୍ର ଆସନ୍ତୁ ।"

ନିକଟରେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଥିଲା । ସେଇଥିରେ ପୁଲିସ ଓ ତରୁଣୀଙ୍କ ଯାଇ ବସିଲେ । ଗାଡ଼ିୱାନ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଧରିବ ବୋଲି ଶୀଘ୍ର ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ଚାବୁକ ମାରି ଗାଡ଼ି ଛୁଟାଇଲା ।—

ଏଣେ ଗରିବ ରିକ୍ସାବାଲା । ଭୟରେ ସନ୍ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରିକ୍ସା ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ଖୁବ ବେଗରେ ଦୌଡ଼ି ଚାଲିଛି । ତରୁଣୀଙ୍କ ମୁହଁରେ ପିଶାଚୀର ରୂପ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ରିକ୍ସାବାଲା ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ଧାଇଁଛି । ବିପଦ ରିକ୍ସାବାଲାର ପଛେ ପଛେ ଛୁଟିଛି । ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଆଗକୁ ଯାଇ ରିକ୍ସାବାଲା ମୁହଁ ବୁଲେଇ ପଛକୁ ଚାହିଁଲା ସେହି ତରୁଣୀଙ୍କ ଜଣେ ଲାଲ ପଗଡ଼ିଧାରୀ ପୁଲିସ ପାଖରେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରେ ବସି ତାକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଛୁଟି ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ସେ ଭୟରେ ଥରି ଉଠିଲା । ତୁରନ୍ତ ଗଳି ଦୂରରେ ସେ ଛୁଟି ଚାଲିଛି । କ'ଣ କରିବ । କିପରି ନିଜକୁ ଗୋପନରେ ରକ୍ଷାକରି ପାରିବ ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ମୋଡ଼ ଦେଖାଗଲା ତାକୁ । ରିକ୍ସା ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ମୋଡ଼ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗଳି ରାସ୍ତାକୁ ରିକ୍ସାଟିକୁ ନେଇ ପଶିଗଲା ସେ । ହଠାତ ହୃଦୟରେ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା ।

ରିକ୍ସାବାଲା ଝାଳର ବଧୂଣ୍ଟକୁ ପୁଚ୍ଛି ପାଖରେ ଯାଇ ଥିବାର ଦେଖି ଡ଼ାକ ପକାଇଲା—

"ନାଗାଭାଇ—!"

ନାଗାର ବୟସ ପଇଁତ୍ରିଶ ଯାଏ ହେବ । ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ମୋଟା ଡାଗଡ଼ା । ନାଗା କୁମାରକୁ ଅନାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

—"କିଏ ? କୁମାର ! ତୁ ଏପରି ରିକ୍ସାଟାକୁ ଧରି ଝାଳେଝାଳେ ଦୌଡ଼ୁଚୁ କାହିଁକି ? ମୁହଁରେ ଏପରି ଭୟର ଚିହ୍ନ ଆସିଲା କେମିତି ?

କୁମାର ଏଣେ ତେଣେ ଅନାଇ କହିଲା—

"ନାଗା ଭାଇ ! ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଓ ଆଉ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରେ ମୋ ପିଛା ଧରି ଆସୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ହାତରୁ ମୋତେ ଟିକିଏ ବଞ୍ଚାଇ ଦିଏ— ।"

ନାଗା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା—

"ପୁରୁଷ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ତୋତେ ଧରିବା ପାଇଁ ତୋ ପଛରେ ଧାଇଁଛନ୍ତି ? ଅଚ୍ଛା ! ତୋ ରିକ୍ସା ମତେ ଦେ, ତୁ ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ପଳେଇ ଯା'—"

ବିଶାଳ କାୟ ନାଗା ସରଦାର କୁମାର ହାତରୁ ରିକ୍ସାର ଦୁଇଟା ଯାକୁ ସରୁ କାଠଗଡ଼ ନିଜ ହାତରେ ଧରିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ରିକ୍ସାକୁ ଟାଣି ବଡ଼ ସଡ଼କକୁ ନେଇ ଆସିଲା ।

ଗୁଣ୍ଡା ଆଉ ପକେଟମାରଙ୍କ ଦଳର ସରଦାର ହେଉଛି ଏଇ ନାଗା । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ନାଗ. ସରଦାର ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି । ସହରରେ ସେ ଜଣେ କୁଖ୍ୟାତ ପକେଟମାର । ତା ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ପୁଲିସ ବିଭାଗର ବଡ଼ ବଡ଼ ଅଫିସରଙ୍କ କଲିଜା ଥରି ଉଠେ ।

ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଉପରେ ବସି ପୁରୁଷ ତଥା ତରୁଣୀଟି ରିକ୍ସାବାଲାର ପିଛା ଧରିଥାନ୍ତି । ଜନ ଗହଳି ଭିତରେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟି ପଛରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ହେତୁ ରିକ୍ସାବାଲା ସେମାନଙ୍କ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇ

କେତେବେଳେ ଯେ ଡମ୍ଫ ଦେଇ ଯାଉଛି ସେ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଜଣା ନାହିଁ ।

"ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚଳାଏ ଚାଲ ।" ପୁଲିସ୍ ଲୋକଟା ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିବାଲାକୁ କହିଲା । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିବାଲା ଜୋରରେ ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ଚାବୁକ୍ କସି ଘୋଡ଼ା ଦୌଡ଼ାଇ ଦେଲା । ରିକ୍ସା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ସେମାନଙ୍କ ଆଗେ ଆଗେ ଛୁଟି ଚାଲିଛି । ପୁଲିସକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ରିକ୍ସାବାଲାର ଶକ୍ତି କଥା ଭାବି । ଘୋଡ଼ାଠାରୁ ଖୁବ୍ ଜୋର ତାର ପ୍ରଗତି ।

ପୁଲିସ ଲୋକଟା ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିବାଲାକୁ କହିଲା—

—"ତୁ ଯଦି ଏଇ ରିକ୍ସାବାଲା ପାଖରେ ଆମକୁ ଶୀଘ୍ର ପହଞ୍ଚାଇ ପାରିବୁ ତେବେ ତୋତେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ବକ୍ସିସ ମିଳିବ ।

ରିକ୍ସା କିଛି ବାଟ ଆଗକୁ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା । ରିକ୍ସା ଟାଣୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଥକ୍କା ହୋଇ ରିକ୍ସା ଧାର ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିବାଲା ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ କହିଲା—

"ଦେଖିଲେ ହଜୁର ! ଯିବ କୁଆଡେ ! ଥକ୍କା ହୋଇ-ସେଇଠି ବସିଛି—ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ?

କଥା କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟି ଯାଇ ରିକ୍ସା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରୁ ପୁଲିସ ଲୋକଟା ଡେଇଁ ପଡ଼ି ଆସି ରିକ୍ସାବାଲା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗଲା । ତରୁଣୀଟି ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲି ଉଠି କହିଲା—

"ତାକୁ ଧର—ସେ ଯେପରି ପଳାଇ ନ ଯାଏ—।"

ଗୋଲାପ ପରି ସୁନ୍ଦର । କହିଁଲ ଛବ ଛବ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ନାଆଁ ହେଉଛି ଫୁଲ । ସତରଟି ବସନ୍ତରେ ଅସି ଯୋଗ ଦେଇ ଠିଆ ହେଉଛି ସେ । ଦେହ ମନରେ ଉଚ୍ଛୁଳା ଯୌବନର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଛି । ଗୋରୁ ତକ୍ ତକ୍ ଦେହ । କମନୀୟ ତରୁଣୀ । ସୁନ୍ଦର ରୂପ ପାଇଥିଲେବି ମୁହଁରେ ଅନନ୍ଦର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ଉଦାସ ଭାବ । କିନ୍ତୁ ସରଳ ମନ ଗଣ୍ଡିକ ତାର ଉଦାସ ଭାବ । କିନ୍ତୁ ସରଳ ମନ ଖଣ୍ଡିକ ତାର ଉଦାସ ଭାବକୁ କାହାର ପାଖରେ ଜଣାଇ ଦିଏନି ।

ସେ ଥିଲା ଅଭ୍ୟାନ୍ତ ଗରିବ । ମୂଲିଆ...ରିକ୍ସାବାଲା... ପକେଟମାରଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେ ବି ଘର ଖଣ୍ଡେ ଭଡ଼ାରେ ନେଇ ସେହିମାନଙ୍କ ମେଳରେ ରହୁଥିଲା ।

ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଫୁଲ ବସୁବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ସ୍ୱଚ୍ଛତାକ ଶୁଦ୍ଧ ରଖିଥିଲା । ଘର ଖଣ୍ଡିକ ସବୁ ସମୟରେ ସଫାସୁତୁରା ରଖୁଥିଲା ସେ । ପିନ୍ଧିଲା ଲୁଗା ଛିଣ୍ଡା ହେଲେବି ସବୁ ସମୟରେ ପରିଷ୍କାର ରଖୁଥିଲା । କଂସା ବାସନ ଘର କୋଣରେ ମଜାହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲେ ମୁହଁ ଝଟକ ଉଠୁଥିବ ।

ଫୁଲ ହାତରେ ଛାଣି ଧରି ଅଗଣା ଓଳିଆବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ମୁଣ୍ଡରୁ ଓଢ଼ଣା ଦେକ ଆଖକୁ ଖସି ଆସିଛି । ସବୁ ବେଢ଼ାଣ ଉପରେ ନେଳିଆ ରଂଗର ବ୍ଲାଉଜ୍ ବେସ୍ ସୁନ୍ଦର ମାନିଛି ଏକା ।

ଦାଣ୍ଡ କବାଟ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖୋଲି ଏବେ ଜଣେ ଆସୁଥିଲା ଫୁଲ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଅଗଣା ଖଣ୍ଡକୁ ଯିବାବେଳେ ହଠାତ ପଶି ଆସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସାଂଗରେ ଧକ୍କା ଖାଇଲା ଫୁଲ ।

ଫୁଲ ଚମକ ଉଠି ମୁହଁ ଟେକି ଅନାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

“ଆରେ' ତୁମେ ! କୁମାର ? ଏପରି ଧଇଁ ସଇଁ ହୋଇ ଧାଇଁ ଆସୁଥିଲ କାହିଁକି ? ତମ ଚେହେରା ଦେଖି ମନେ ହେଉଛି କିଛି ଗୋଟାଏ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଛ ବୋଲି ।” କହୁ କହୁ ଫୁଲ ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ କୁମାରକୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହେଲା ।

କୁମାର ଫୁଲକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ମନରେ ଭୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇନି । ଛାତି ଧକ୍ ଧକ୍ ହେଉଛି । କାଲେ ପୁଲିସ୍ ଲୋକଟା ସଂଗରେ ସେଇ ତରୁଣୀଟି ଏଠାକୁ ଆସିବତ ?

ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ କୁମାର ଚଟେଇ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

“ମୁଁ ଅନ୍ୟ ମନସ୍କ ଥିଲି—ସେଇଥିପାଇଁ ଧକ୍କା ତ ବିଶେଷ ଲାଗିନି—ଲାଗିଲତ ନୂଆବୋଉ ।”

“ଏମିତି ଛନିଆ ହେଉଛ କାହିଁକି ମ, କଥା କଣ ? ଫୁଲ ବ୍ୟଥାତୁର ହୋଇ କହିଲା ।”

“କଣ ଆଉ କହିବି ? ଛାଡ଼ ସେ କଥା—।”

ଜନ୍ମେତ ବନକୁ ବନ ମାଇକିଆ ପାଇଁ ଯାଉଛ । ଏମିତି ଛନିଆ ହେଲେ କଣ ଚଳିବ ?” ଫୁଲ ଆସି କୁମାର ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି କହିଲା “ଖରାରେ ବସ କଣ !”

ଫୁଲର ସମବେଦନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାନ୍ତ୍ୱନାରେ କୁମାର ଟିକିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ବୋଧକଲା । ମୁହଁରେ ତାର ହସ ଟିକିଏ ଫୁଟି ଗଲା ।

“କଥାଟା ସେମିତି କିଛି ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ଆଜି ମତେ ଜାଗାକୁଇ ଦଣ୍ଡ ହେଲା—ତାହାର ସବାଶେଷ ବଞ୍ଚିଲି—।”

ଧୀର ସ୍ୱରରେ କୁମାର କହିଲା ।

"ସେ କହାନ୍ତି ?" ସେ କାହାନ୍ତି ? କହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାଗାଙ୍କର ଡମର କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ? ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ହେଉଛି ଫୁଲର ସ୍ୱାମୀ । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଯେତେ ବଦ୍‌ମାସ ଆଉ ଅସୁନ୍ଦର ପ୍ରକୃତର ତା ଅପେକ୍ଷା ଫୁଲ ଅଧିକ ହୃଦୟ ଓ ଗୁଣବତୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।

"କାହିଁକି ! ନାଗାଙ୍କର ପାଖରେ ନାହିଁ ବୋଲି କଣ ତମ ମନ କେଉଁଥିରେ ଲାଗୁ ନାହିଁକି କୁଆଡ଼େ ?"

କୁମାର ଏତକ କହି ଫିକ୍ କରି ହସିଦେଲା ।

ଫୁଲ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ କହିଲା—

"ହୁଁ" ଖାଲି ଜଣେ ଏକା ତମେ !" ଅଭିମାନ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲା ମଧୁର ହସର ଛଟା ।

କୁମାର ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା—

"କ'ଣ ରାଗିଲଣି ନାକି ?"

ଫୁଲ ହଠ୍ ହଠ୍ କହିଲା—

"ଆଚ୍ଛା, ତମେ ଟିକିଏ ଆରାମ କର । ମୁଁ ଟିକିଏ ଅଗଣାଟା ଓଳାଇ ଦେଇ ଆସେଁ ।"

× × × ×

"ଅରେ, ଇଏତ ସେ କୁହେଁ—" ତରୁଣୀଟିର ମୁହଁରୁ ଏତେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଯେଉଁ ରିକ୍‌ସା ବାଲାକୁ ଧରି ବୋଲି ତା ପଛରେ ଧାଉଁ ଥିଲା ତାକୁ ସେ କେତେବେଳୁ ଅନ୍ୟ ଭୁଲି ଗଲାଣି । ଇଏ ଅଉ ଜଣେ ମାତ୍ର ରିକ୍‌ସାର ରଙ୍ଗ ଠିକ୍ ରିକ୍‌ସାର ରଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯାଉଛି ।

ପୁଲିସ କନଷ୍ଟବଳ ବାବୁ ପଚାରିଲା—

"ଏ ରିକ୍‌ସା କଣ ତମର ?"

ନାଗା କହିଲା—

"ହଁ, ହଜୁର ଇଏ ମୋର ରିକ୍ସା ।"

"ରିକ୍ସା ଧରି ଦୌଡୁଥିଲୁ କାହିଁକି ?"

"କ'ଣ ଖାଲି ରିକ୍ସା ଧରି ଦୌଡିବା ଅପରାଧ— !"

"ନା, ତା କୁହେଁ । ତୁ ଏ ତରୁଣୀଟିକୁ ଦେଖି ପଳାଇ ଆସିବାର କାରଣ କଣ ?"

"ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ । ମୁଁ ୟାଙ୍କୁ ମୋଟେ ଦେଖିନାଇଁ !"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତରୁଣୀଟିକୁ ଥରେ ଅନାଇଲା । ସେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ଏଇ ତରୁଣୀଠାରେ ଏପରି କ'ଣ ଅଛି ଯେ ତାକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ କୁମାର ଡରି ପଳାଇଗଲା । ନଜରକୁ ଏପରି ଭାବେ ରିକ୍ସାବାଲାଟା ଅନାଇ ଥିବାର ଦେଖି ତରୁଣୀଟି ମଧ୍ୟ ମନେ ମନେ ଭୟଙ୍କର ଡରି ଯାଇଥିଲା । ତରୁଣୀଟି ହାତରେ ସୁନାର ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ଘଡି ବନ୍ଧା ହୋଇ ଥିଲା । ନାଗା-ସର୍ଦ୍ଦାର ଘଡିଟିକୁ ଦେଖି ମନେ ମନେ ସେ ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଥିଲା । ଠିକ ଏତିକି ବେଳେ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜ ତରୁଣୀଟି ହାତରୁ ଛୁଟି ଯାଇ ତଳେ ପଡିଗଲା ତରୁଣୀଟି ତୁରନ୍ତ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ନଇଁପଡ଼ିଲା । ଫଳରେ ତରୁଣୀଟିର ବାମ ହାତ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ହାତରେ ବାଜଗଲା ତରୁଣୀଟିର ସେ ଅଡ଼େ ମୋଟେ ନଜର ନାହିଁ । ତରୁଣୀଟି କେବଳ ଏତିକି ଜାଣିଲା ଯେ—ରିକ୍ସାବାଲା ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉଠାଇ ତା' ହାତରେ ରଖି ଦେଇଥିଲା । ତରୁଣୀଟି ଆଦୌ ଜାଣି ପାରିଲା ନାହିଁ ଯେ ତା ହାତର ମୂଲ୍ୟବାନ ଘଡିଟି ଅନେକ ଡେରୁ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ପକେଟରେ ରହି ସାରିଲାଣି । ସାମାନ୍ୟ ଅସାବଧାନତା ହେତୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ସୁନାର ଘଡିଟି ହରାଇ ବସିଲା ସେ ।

"ଚାଲ ଫେରିଯିବା ।" ତରୁଣୀଟି ପୁଲିସ୍ ବାଲାକୁ କହିଲା—"ଆମ ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇ ସେ ପଳାଇଗଲା—"

"ଚାଲନ୍ତୁ !—ପୁଲିସ ଲୋକଟି ହତାଶ ହୋଇ କହିଲା—ନିରାଶ ମନରେ ଆସି ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ଉପରେ ଦୁହେଁ ବସିଲେ । ଗାଡ଼ି ପୁଣି ଫେରିଗଲା ।

ଜାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ଥିଲା । ତାର ହୃଦୟରେ ଭାବ କୌତୁହଳର ମାତ୍ରା ଅଧିକା ବଢାଇ ଚାଲିଛି—ଏ ତରୁଣୀ ଜଣକ କିଏ ? କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ ତାର ସମ୍ବନ୍ଧ କଣ ? ଏହିପରି ମନରେ ନାନା କଥା ଚିନ୍ତା କରି ରିକ୍ସା ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟିକୁ ଲକ୍ଷକରି ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଉକ୍ତ ତରୁଣୀ କେଉଁଠି ରହେ ସେହି କଥା ଜାଣିବା ପାଇଁ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ବଡ଼ ରୋଡ଼ର କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ରାସ୍ତାର ମୋଡ଼ ବୁଲି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଛୁଟି ଚାଲିଛି । ଖାଲି ରିକ୍ସା ଦୁଇ ହାତରେ ଟାଣି ଟାଣି ଜାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମଧ୍ୟ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିର ପଛରେ ଦୌଡ଼ୁଛି । ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ହୋଟେଲ ସାମନାରେ ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିଟି ହଠାତ ଠିଆହେଲା ।

"ମୋହିନୀ ହୋଟେଲ"—ବାହାରକୁ ହୋଟେଲଟି ଦେଖିବାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନୋହର । ତରୁଣୀଟି ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପୁଲିସକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା—"ଏଥର ତମେ ଯାଇ ପାର ।"

"ମୋ ବକସିସ କାହିଁ ଆଜ୍ଞା ? ପୁଲିସ ଲୋକଟା କହିଲା—ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଗଲି, ଅନ୍ତତଃ ଚହ ପିଇବା ଦରକାର ।"

"ଅଚ୍ଛା; ନିଅ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୁଲିସ ହାତରେ ଦଶ ଟଙ୍କାର ଖଣ୍ଡେ ନୋଟ ଥୋଇ ଦେଇ ଉକ୍ତ ହୋଟେଲ ଭିତରକୁ ଶିଘ୍ର ଗତିରେ ତରୁଣୀ ଚାଲିଗଲା । ପୁଲିସ ଲୋକଟି ନିଜର ଗନ୍ତବ୍ୟ ପଥରେ ଚାଲିଗଲା

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଦୂରରେ ଥାଇ ସବୁକଥା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଦେଖୁଥିଲା ତାକୁ ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଏହି ରହସ୍ୟମୟୀ ତରୁଣୀଟି ଏହି ହୋଷ୍ଟେଲରେ ରହେ ବୋଲି ସେ ରିକସା ଫେରାଇ ଅନ୍ୟବାଟ ଧରିଲା କିଛିଦୂରରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରକାଣ୍ଡ କୋଠା ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରିକସା ଠିଆ କରି କୌଣସି ସବାରି ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲା । ଆଉ ଦଶ ମିନିଟ ପରେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବନ୍ଦହେବ । ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଛୁଟିର ସମୟ ହୋଇ ଗଲାଣି । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ହେଣ୍ଡେଲ ହାତରେ ଧରି ଠିଆ ହୋଇ କର୍କଶ ଗଳାରେ କହୁଛି—"ଆସନ୍ତୁ ହଜୁର—ରିକ୍‌ସାରେ ବସନ୍ତୁ—ମୁଁ ନେଇଯିବି— ।" କିନ୍ତୁ ପଥିକମାନେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରିକସାରେ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ରାଜି ହୁଅନ୍ତିନି । କାରଣ ତାର ରୂପ ଦେଖିଲେ ଯେ କୌଣସି ଲୋକର ପ୍ରାଣରେ ଭୟ ଆସିବ ।

ବନ୍ଦନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରୀ । କଟକ ସହରର ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ନାମା ଓ କୋଟିପତିର ଅଲିଅଳ ଝିଅ ସେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ମୃଦୁ ମଳୟର ମାଦକତାରେ ବିଭୋର । ଯୌବନର ପହିଲି ପାହାଚରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇଛି । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଆଲୋଚନାର ବସ୍ତୁ ବନ୍ଦନା । କିଛି କ୍ଷଣ ଧରି ସେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ରିକସାକୁ ନିରିଖଣ କରି ଠିଆ ହୋଇଛି । ବୋଧେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ଦେଖି ତା ପାଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ବନ୍ଦନାର ସାହସ ହେଉ ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସେ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ରିକସା ପାଖକୁ ଆସି ମଧୁର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ଏ ରିକସା ଜାହା[illegible]

"ଆଜ୍ଞା ଲଏ, ମୋ [illegible]ଦେ ସା ! ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ! ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର କଥା କଥାକେ ଠାକୁରଙ୍କ ଦୁହାଇ ଦେଇ କଥା କହିବାର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

"କୁମାର କାହିଁକି ?" ବନ୍ଦନା ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାରଙ୍କୁ ପଚାରିଲା ।

"ଓ!···ଆପଣ କେବେ ତାକୁ ଜାଣନ୍ତି—ଖୁବ ଭଲ ପିଲାଟି ଏକା ସେ ! ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ! ମଣିଷ ନୁହେଁ ସେ—ଗୋଟାଏ ଦେବତା ! ଏ ରିକ୍ସା ତାଆରି ଆଜ୍ଞା !—

ବନ୍ଦନାକୁ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପ୍ରତି ସାମାନ୍ୟ ମମତା ଆସିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କଥା କହିବାର ଭଂଗି ଦେଖି ବନ୍ଦନା ମନରେ ଆନନ୍ଦର ଢେଉ ଖେଳୁଥିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ସେ--ଲୋକଟା ଦେଖିବାକୁ ଭୟଙ୍କର ହେଲେ କଣ ହେଲା କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତଃକରଣ ବେଶ ସରଳ ତରଳ ହୋଇ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।

"ଆଚ୍ଛା ! ମତେ ଆମଘରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଅ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦନା ଯାଇ ରିକ୍ସାରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସା ଦୌଡ଼ାଇ ଦେଲା ବଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ।

"ଆପଣ କୁମାରଙ୍କୁ କିପରି ଜାଣିଲେ ?—ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସାର ଗତି ଟିକିଏ କମେଇ ଦେଇ ପଚାରିଲା ।

"ଏଇପରି ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ହୋଇଯାଇଛି । ସେ ପ୍ରତିଦିନ ଏପାଖ ଆସେ ମତେ ରିକ୍ସାରେ ବସାଇ ଆମଘରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯାଏ । ଖୁବ ଭଲ ରିକ୍ସାବାଲା ସେ ।

ବନ୍ଦନା ସହଜ ଭାବରେ ଏତିକି କହିଲା ।

"ହଁ ଆଜ୍ଞା ! ଯାହା ମଣିଷଙ୍କ ପରି ନୁହେଁ । ଭଲ ଲେଖି ପଢ଼ି ପାରେ ସେ । ଘରେ ଯେତେବେଳେ ରହେ କଣ ସେ ଏତେ ଲେଖେ ରୋଜ ରୋଜ କିଏ ଅସେ ତା ପାଖକୁ କେତେ କେଜାଣି— ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ଫୁଲ ତାକୁ ଖୁବ ଭଲପାଏ— । ତାର ନାଆଁ ଯେଉଁ ଖାଇ ପଡ଼େ— ।"

"ଫୁଲ କିଏସେ ?"

ମନରେ ଅବଶିଷ୍ଟ କଥା ଅଣି ବନ୍ଦନା ପଚାରିଲା ।

ସେ···ସେ ମୋ ଷ୍ଟାଲେକ ଅଜ୍ଞା ! ଭାରି ମୁହଁ ଖୋର ସେ—କିନ୍ତୁ ଭାରି ଭଲ ସ୍ୱପ୍ନ ପାରେ—। ତା ହାତ ରଖାଇ ରନ୍ଧଣ ସାଗ ଅମୃତ ପରି ପାଟିକି ସୁଆଦ ଲାଗେ ।”

“ତୁ କୁମାର ଘର ପାଖରେ ରହୁ ?”

“ଅଜ୍ଞା ହଁ ! କିନ୍ତୁ ଉବ୍‌ସା ଛାଣିବା ମୋ କାମ ନୁହେଁ ।” ବନ୍ଦନାର ଘର ଅସି ଯାଇଥିଲା । ଉବ୍‌ସା ରଖିବାକୁ କହୁ ବ୍ୟାଗରୁ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ବାହାର କରି ନାଗା ସର୍ଦାର ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଇ କହିଲା—ତୁ କାଲି କୁମାରକୁ ଜଲ୍‌ଦି ପଠାଇଦେବୁ—ବୁଝିଲୁ ।”

“ଇଏ ପୁଣି କଥା ନା କଣ ? ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଜଲ୍‌ଦି ପଠାଇଦେବି । କିନ୍ତୁ ······ ? ଏଇତ ସାମାନ୍ୟ ସ୍ତା ଉବ୍‌ସାରେ ଅସିଲେ—ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା କାହିଁକି ଦେଉଛନ୍ତି ?”

ନାଗା ସର୍ଦାର କଥା ଶେଷ କରି ଅନାଇଲା ବେଳକୁ ବନ୍ଦନା ଫାଟକ ଖୋଲି କୋଠା ଭିତରକୁ ଯାଇ ସାରିଥିଲା— ।

× + × + × +

“ମୋହନୀ ହୋଟେଲ” ସହରର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଟେଲ ବୋଲି ସମସ୍ତେ କୁହନ୍ତି । ଏଇ ଅଳ୍ପ ଦିନତଳେ ଖୋଲା ଯାଇଛି । ହୋଟେଲରେ ରହିବା ଓ ଖାଇବାର ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଛଡ଼ା କୋଟିପତିମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏହି ହୋଟେଲଟି ବେଶ୍ ଭଲ ବୋଲି ସେମାନେ ଜାଣୁଥିଲେ ।

ଉକ୍ତ ରହସ୍ୟମୟୀ ତରୁଣୀଙ୍କ ଏହି ବିଶାଳ ମୋହିନୀ ହୋଟେଲ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ହୋଟେଲର ଭିତର ପଟ ସାଜସଜ୍ଜାର ପରିପାଟୀ ବେଶ୍ ମନୋରମ ହୋଇଛି । ପଗଡ଼ି ଚପକନ ଉଡ଼ି କେତେକ ବେହେରା ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ସଲାମଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର କଥାଟେ ସେଠି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଭଲ ମଣିଷ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଠି ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ଭଦ୍ର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ରହନ୍ତି ସେ ମାନଙ୍କର ମୁହଁର ଭାଷା ଠିକ୍ ଗୁଣ୍ଡା ବଦମାସ ଶ୍ରେଣୀର ପରି ମନେହୁଏ ସେଠି ମଦ ବୋତଲ ଭେଳୁ ଚାଲେ । ଜୁଆ ଖେଳ ହୁଏ । ଦୁନିଆର ଯାବତୀୟ ନିକୃଷ୍ଟ କାମ ସେଠାରେ ହୁଏ ।

ହଲ ଘର ବାଟ ଦେଇ ଉକ୍ତ ତରୁଣୀଙ୍କ କାଠ ସେଡରେ ଉପର ମହଲାକୁ ଉଠି ଗୋଟିଏ ସୁସଜ୍ଜିତ ଘରେ ପଶିଲା ।

ଲୋକ ଆସି ସେ ଘରକୁ ଯାଇ ଘରର ଚତୁଅର୍ଥ ଏଣିକି ତେଣିକି ଥରେ ଭିତରକୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହୋଇ କଣ ଭାବିଲା । ତାପରେ ଗୋଟିଏ ସୋଫା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଦରଜା ଖୋଲି ଜଣେ ବିଶାଳକାୟ ମଣିଷ ଆସି ଅଭିବାଦନ କରି ତରୁଣୀଙ୍କ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା ।

ତରୁଣୀଙ୍କ କହିଲା—"ଜାଣିଲେ ଭୈରବ ! ଆମ ଏ ହୋଟେଲର ଚାକରମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ବାହାର ଲୋକ ସେପରି ଭୁଲରେ ନ ଜାଣନ୍ତି କି ମୁଁ ଏ ହୋଟେଲର ମାଲିକ ବୋଲି ।

ଭୈରବ ତରୁଣୀଙ୍କ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା—

"ଏକଥା କଣ ସମ୍ଭବ ଯେ, ନ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଆପଣଙ୍କୁ ଜାଣିବେ ବା ଚିହ୍ନିବେ କପରିଏଯ ? ଆପଣଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧନପତି ସେଠଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ଚମ୍ପନା ଦେବୀ ବୋଲି—?"

-ତରୁଣୀ ଶାଶନ ଠାଣିରେ ଇଶାରା ଦେଇ କହିଲା—

“ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ —ଏଡ଼େ ପାଖରେ କହନା ବାହାର ଲୋକ କେହି ଶୁଣି ପକାଇବେ । ହଁ, ଅଜ କୁମାରକୁ ମୁଁ ଦେଖିଲି । ସେ ଏଇ ସହରରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ରିକ୍ସା ଟାଣି ବୁଲୁଚି । ଆଜ ତାକୁ ଧରୁ ଧରୁ ହାତରୁ ଖସିଗଲା ସେ— ।”

“ଖସିଗଲା ! ଧରା ପଡିଥିଲେ ବାଃଠରୁ   ଭେ ସଫା ହୋଇ ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ।”

“ଅଣ୍ଣ ! ଧରା ନପଡି ଯିବ ବା କୁଆଡ଼େ ?

ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁ ହସି ଉଠିଲେ ।

—ତିନି—

ଘର ଭିତରକୁ ଯିବ ନୂଆ'ଉ ?—କୁମାର ବାହାରେ ଥାଇଁ ପଚାରିଲା । ସେତେବେଳେ ଫୁଲ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେଣ୍ଡ ଆଇନା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲା ଆଉ ନୂତନ ଭିଜିଥିବା କେଶଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ପାନିଅରେ ସାଉଁଳେଇ ଥିଲା ନିଜ ହାତରେ । ଅଧ ଖୋଲା ବ୍ଲାଉଜ ଫାଙ୍କ ଦେଇ ବକ୍ଷସ୍ଥଳର ଉନ୍ନତାଂଶ ଅଳ୍ପ ଉଙ୍କି ମାରୁଥିଲା । ସେ ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ନିଜର ଶୃଙ୍ଗାର କରିବାରେ ତନ୍ମୟ ଥିଲା ।

କୁମାର ଡାକୁ ଥିବାର ଶବ୍ଦ ପାଇ ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା ଓଢ଼ଣୀଟି ଉଠାଇ ଦେଇ କହିଲା—

“ଆସନା !” କହୁ ଲଜ୍ଜାରେ ସେତେବେଳକୁ ମୁହଁଟି ତାର ନାଲି ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଆଉ ହବାର କାଳ ନାହିଁ ! କୁମାର ଯେ କେତେବେଳୁ ଆସି ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖିଥିବେ । ଓଢ଼ଣୀଟାବି ମୁଣ୍ଡରୁ ଖସି ଯାଇ ତାର ଲଜ୍ଜାକୁ ଅନ୍ତର ଦ୍ୱିଗୁଣ ବଢାଇ ଦେଇଥିଲା ।

“ଥାଉ ଥାଉ—ତମକୁ ବିବ୍ରତ କରିବା ମୋର ଇଚ୍ଛା ନୁହେଁ” କୁମାର ଲେଉଟି ଯାଉଥିଲା ।

“ଆରେ ଆସ ନା ! କାମରେ ମୋର ଏଡ଼େ ଯଉ ହେବନି । ଯେଉ୍ କଥାରେ କଥାରେ ତମେତ ରୁଷି ଯାଉଛ ! ଏ ମାଇକିନିଆଙ୍କ

ଏସବୁ କେଉଁଠୁ ଶିଖିଲକ ?" ଦୌଡ଼ିଯାଇ ଫୁଲ କୁମାରର ହାତ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା ।

"ତମର ଠାଉଁରୁ ଶିଖିଲି ନୁଆଁରୁ—ଏ ମାଇକିନିଆଁଙ୍କ ଗୁଣ ଜାଣେ ତମେତ ଶିଖେଇଚ—କୁମାର ମୃଦୁ ହସି କହିଲା—ନାଗା ଭାଇ ଏତେବେଳେଯାଏ ଆସି ନାହାଁନ୍ତି ?"

"ଆସୁଥିବେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ ତମେ ମୋଟେ ଚିନ୍ତା କରନାହିଁ—ତାଙ୍କର କିଛି ଖତି ହେବନି ।"

"କିନ୍ତୁ ତମେତ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଖତି କରି ପାରିବ ନୁଆଁରୁ ! ନାଗାଭାଇ କେବଳ ତମ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହାରିକୁ ଡରେ ନାହିଁ ।"

"ଚୁପ୍ ରୁହ ନହେଲେ ତମ ମୁହଁରେ ଏ ସ୍ନୋ ଯାକ ସବୁ ନେଇଁ ଦେବି !" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ନୋ ଡବାରୁ ପୁଳାଏ ସ୍ନୋ ଆଣି ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଧଇଲା ।

"ମୁଁ ତ ଚୁପ୍ ହୋଇ ପାରିବନି ନୁଆଁରୁ ! ଏ ଶାସ୍ତି ମୋ ପାଇଁ ଉଚିତ ହେବ । ସ୍ନୋ ନେଇଁ ତୁ କୁ ଭଲ ଭାବେ ପୋଛି ପାରୁ ଦେଲେ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ ଏବା !

"ତୁମେ ଦିନକୁ ଦିନ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ ହେଇଯାଉଚ ! ଅଳ୍ପ ଟିକିଏ ରୁହ...ଦେଖିବ କ'ଣ କରୁଚି !

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫୁଲ କୁମାର ମୁହଁରେ ସ୍ନୋ ବୋଳିବାକୁ ତା ପାଖକୁ ଧାଇଁଗଲା । କୁମାର ପଳାଇ ଯାଉଥିଲା । ଫୁଲ ଦୌଡିଯାଇ କୁମାରର ପିନ୍ଧା ଜାମାକୁ ଟାଣି ଧଇଲା । ସ୍ନୋ ପୁଳାଏ ତା ମୁହଁରେ ବୋଳି ଦେଲା । କୁମାରର ମୁହଁ କଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ତାର ଶକ୍ତି ଖଟାଇ ସେ ଫୁଲର ଦୁଇ ହାତ ନିଜ ହାତରେ ଯୋଡ଼ି କରି ଧରି କହିଲା—"ଏଥର ଯିବ କୁଆଡ଼େ ମୋ ପାଲା ପଡିଲା !" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅହୁରି ପୁଳାଏ ସ୍ନୋ ଆଣି ଫୁଲ ମୁହଁରେ ବୋଳି

ଦେଲା କୁମାର । ଠିକ୍ ଏତିକବେଳେ ନାଗା ସର୍ଦାର ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି କହିଲା—

“ଠିକ୍ କରୁଛୁ ଫୁଲ! ତୁ ଠିକ୍ କରୁଛୁ !

କୁମାର ଆଉ ଫୁଲ ଲଗା ଲଗି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇ ଭଡ଼ା ଓଃସ ହେଉଥିଲେ । ନାଗା ସର୍ଦାର ପାଟି ଶୁଣି ଦୁ ଜଣ ଯାକ ଚମକ ଉଠିଲେ ଚାହିଁ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଅଧାଖୋଲା କବାଟ ପାଖରେ ବିକଟାଳ ରୂପ ନେଇ ନାଗା ସର୍ଦାର ଠିଆ ହୋଇଚି । ଫୁଲ ଟିକେ ଦୂରେଇ ଠିଆ ହେଲା । କୁମାର ଲଜ୍ଜାରେ କଳା କାଠ ପଡ଼ିଗଲା । ମନେ ମନେ କହିଲା ସେ—ଛି, କଣ ଅଜ କଲି । ନାଗାଭାଇ ମନେ ମନେ କଣ ଭାବୁଥିବ !”

ନାଗା ସର୍ଦାରର ବିକୃତ ମୁହଁରେ ଘୃଣାର ଭଙ୍ଗିମା କିଛି କ୍ଷଣ ପାଇଁ ଆସିଲା । ପରକ୍ଷଣରେ ମିଳାଇ ଗଲା । ହସି ହସି କହିଲା—“ଫୁଲ କୁମାରକୁ ତୁ ଅଜ ଠିକ୍ ଶାସ୍ତି ଦେଇଚ ନୁହେଁ ? କୁମାରର ସ୍ନୋ ମଖା ମୁହଁଟିକୁ ଅନାଇଁ ନାଗା ସର୍ଦାର ଫିକ୍ କରି ହସିଦେଲା ।

ପାଖ ମିନଟ ଯାଏ ମୁହଁଟିକୁ ସଫା କରିଦେଲା କୁମାର । ଅଜ ପହିଲି ଦଫା ନାଗା ଭାଇ ସାମନାରେ କୁମାରକୁ ଅପଦସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା—ଫୁଲର ବେହୁସିଆର ଢଙ୍ଗ ଦେଖି ମନେ ମନେ ସଙ୍କି ଯାଇଥିଲା ସେ । ସେ କାହିଁକି ମୁହଁରେ ସ୍ନୋ ଘୂଲାଏ ଲଗାଇଲା । ଛି—ଛି ଏକାଠି ଦିହକୁ ଦିହ ନଗାନଗି ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବାର ଦେଖି ନାଗାଭାଇ କ’ଣ ମନେକରୁନଥିବ ?

“ଭାଇ ମଜା ହେଲା ଏକା କୁମାର ! ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଆଉ ସେ ସୁଲକ୍ଷଣବାଳକୁ ଆଗ୍ରା ଠକାଠାଏ ଠକ ଦେଇଚ । କାଳକ ଭଲ ମନେ ପକାଉଥିବ । ଭାଇ ହୁସିଆର ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟା ! ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ

ହୁଦ୍ଧାର, ଭାଗ ମକ୍କା କଲ ଏକା । କହୁବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପକେଟରେ ହାତ ପୂରାଇ ଗୋଟିଏ ଘଡ଼ି ବାହାର କରି କୁମାର ହାତକୁ ବଢ଼େଇ ଦେଇ କହୁଲା—ଗାଠିଁ ଏତକ ଅସୁଲ କରି ଅଣିଚି ।” ଇହୁ ସାଉ ଫୁଲକୁ ଅନାଇଁ କଥାରେ କଥାରେ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଶୁଣାଇ ଦେଲା ତାକୁ ।

“ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି କିଏ କି କୁମାର ! —ଫୁଲ ପଚାରିଲା ।

“ଛାଡ଼ ସେ କଥା ନୂଆଉ ! ସେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟା ଗୋଟାଏ ପିଶାଚନୀ—।” କୁମାର କହୁଲା ।

“ଥାଉ ସେ କଥା ଫୁଲ । କୁମାର ଆମକୁ କେବେ ସତକଥା କଇନି କି କଇବ ନାଇଁ । ଅଜକୁ ଛ’ ମାସ ହେବ ଆମ ପାଖରେ ରହୁ ରକ୍ସା ଝାଉଛି, କେବେ ଭୁଲରେ ହେଲେ ନିଜ କଥା ଆମକୁ କଇନି—ଆଜ୍ଞ କହୁବ କିମିତି ।

ନାଗା ଏତକ କହୁ ନୀରବ ରହୁଲା ।

“ତମେ ଠିକ କଥା କଇଚ !” ଫୁଲ କହୁଦେଇ ତେରଛା ନଜରରେ ଚାହିଁଲା କୁମାରକୁ—ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଫୁଲ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଦେଖିଥିଲା ଉପରୁ ସେ କୁମାରକୁ ଚାହିଁଛି ।

“ସବୁବେଳେ ଘର କବାଟ ବନ୍ଦ କରି କଣ ଯେ ଏତେ ଲେଖେ—ପଚାରିଲେ କିଛି କହେନାଇଁ—କି ସଙ୍ଗୀତ ରଚନା କରୁଚି କି ପୁଥଙ୍ଗ ଲେଖୁଚି—” ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହୁଲା—ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ଚାନକୁ ଘର ପାଞ୍ଚ ଖଣ୍ଡ ଚିଠି ବି ଅସୁଚି । ମୁଁ ଯଦି ଲେଖି ପଢ଼ି ଜାଣିଥାନ୍ତି ତେବେ ସେ ସବୁକୁ ପଢ଼ି ଜାଣି ପାରନ୍ତି । କହୁବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନାଗା ଆନନ୍ଦରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠି କହୁଲା—ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ । ମୁଁ ସେ ମାଇକିନାଥିଁର ଘର ବି ଦେଖି ଅସିଚି । ସେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ହୋଟେଲରେ ରହେ—”

ଫୁଲ ପଚାରିଲା —

“କୁମାର ! ତମେ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟାକୁ ଏତେ ଡରୁଚ କାହିଁକି ଭଲା କହିଲ ?” ଫୁଲର ପୋଷ୍ଟଲଫାଳକିଆ ଆଖି ଦୁଇଟି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ନାଚି ଉଠୁଥିଲା ।

“ଛାଡ ସେ କଥା—ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—ସେ ସବୁବେଳେ ମାଉକିଆଙ୍କ ଭଳି—ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ତୁ ତା ମୁହଁରେ ଶ୍ଳୋକ ବୋଲିବା ସମୟରେ ସେ ପଛକୁ ପଛକୁ ଓଟାରି ହୋଇ ପଳାଇ ଯାଉଥିଲା ।”

ଫୁଲର ମୁହଁଟି ପାଉଁଶିଆ ପଡିଗଲା । କୁମାର କଦଳୀ ପତର ପରି ଥରି ଉଠିଲା । —ତେବେ କଣ ନାଗାଭାଇ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ଦେଖି ପାରିଚ ? ଫୁଲ ଦୌଡିଯାଇ କୁମାରକୁ ଧରିବା, କୁମାର ପଛକୁ ଭୟରେ ପଳାଇଯିବା, ଫୁଲ ଯବରଦସ୍ତି କୁମାର ମୁହଁରେ ଶ୍ଳୋକ ନେଇବା, କୁମାର ଫୁଲର କୋମଳ ହାତ ଧରି ଝିଙ୍କିବା, ପୁଣି ଉଭୟ ଓଟାରରେ ଦୁଇଟି ଶରୀର ଗୋଟିଏ ହୋଇଯିବା ସବୁ କଣ ନାଗାଭାଇ ଦେଖି ପାରିଚ ?

ଅତି କଷ୍ଟରେ କୁମାର ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଚପେଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—“ଏଇନେ ମୁଁ କଛୁବନ ଆଉ ରାସ୍ତାକୁ ବାହାରିବନି— ଦେଖାଯିବ କଣ ହେବ—।”

“ନାଁ-ନାଁ” ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ବାଧା ଦେଇ କହିଲା—ଭାଇ ତୋତେ ଯିବାକୁ ହେବ । ସେ ଝିଅଟି ତୋତେ ଡାକଚି ।”

“କେଉଁ ଝିଅଟି ?”

“ସେଇ, ଯାଆକୁ ରୋଜ ରୋଜ ରିକ୍ସାରେ ବସାଇ କଲେଜରୁ ତା ଘରେ ଛାଡିଆସୁ । ଏପରି ଅନମନା ହେଲେ କଣ ଚଳିବ ? ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ । ତା ନାଁ କଣ ପଚାରି ପାରିଲୁ ନାହିଁ—ଭୁଲ ହୋଇଗଲା ।

ତୀବ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ନାଗା କୁମାରଙ୍କୁ ଅନାଇଲା—"ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ – ସେଇମା ! ସିଏ କଲେଜରେ ପଢେ ।"

"ସେ କଣ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ ଦେଖିବାକୁ ? ଫୁଲ ପଚାରିଲା—ଏଇ କଥାରେ ତାକୁ ହିଂସା ଆସୁଥିଲା । କାରଣ ସେ ଜାଣିଥିଲା ତା ଠାରୁ ବଳି ସୁନ୍ଦରୀ କିଏ ଆଉ ଏ ଦୁନିଆଁରେ ଅଛନ୍ତି ? ନିଜ ମୁହଁକୁ ନିଜେ ଦେଖିକି ମୋହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ସେ ।

"ସୁନ୍ଦରୀ ନୁଆବୋଉ ! କିନ୍ତୁ ତମ ପରି ସୁନ୍ଦରୀ ସେ ନୁହେଁ । କୁମାର କଥା ନଅସରେ ସିନା କହିଦେଲା, ପରେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଯେ ନାଗାଭାଇ ସାମନାରେ ଏପରି କଥା କହିବା ଠିକ ହେଲା ନାହିଁ ।

ନିଜର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ଫୁଲ ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲିଉଠିଲା । ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—"ଆରେ ! ସରଗ ପୁରର ଉର୍ବଶୀ ନୁହେଁତ ?"

"ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ! ତୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦରୀ ଏକା ଫୁଲ ! ନାଗା ହସି ହସି କହିଲା । ମାତ୍ର ପରକ୍ଷଣରେ ମୁହଁଟା ତାର ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଗଲା । ସମସ୍ତ କଥା ଶୁଣିଥିଲା, ସେସବୁକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ପାରୁ ନ ଥିଲା ସେ ।

ଏ କଥା ସତ ଯେ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ତା ହୃଦୟରେ ଥିଲା ଅଗାଧ ସ୍ନେହ-ମମତା—ସବୁ କିଛି । ଆଉ ଫୁଲର ତ ସେ ଥିଲା ପୋଷା କୁକୁର । ବିନା ଅପନ୍ତରେ ଫୁଲର ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼େଇ ଥିବ । ପାଖରୁ ଦଣ୍ଡେ ଅନ୍ତର ହେଲେ ଠିକ୍ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ସେ ହୋଇଯାଏ । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଜୀବନରେ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଧାରୁଆ ଛୁରୀରେ କାଟି ଟିକି ଟିକି କରି ଦେଇଛି । କେତେ ଘର ଭାଙ୍ଗି ଲୋକଙ୍କୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିଛି । ତାର ହୃଦୟ ଲୁହା ପରି ଟାଣ । କିନ୍ତୁ କୁମାର ଆଉ ଫୁଲ ପାଇଁ ସେ ଗୋଟିଏ ମାଛିର କଣେଇ । ସେମାନେ ଯେମିତି ନଚେଇବେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ସେମିତି ନାଚିବ ।

ଗୋଟିଏ କଥା ଏଯାଏ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଭୁଲି ନାହିଁ କି ଜୀବନ ଥିବା ଯାଏ ଭୁଲି ପାରିବ ନି ସେ । ଛାତିରେ ତାର ଗୋଟାଏ ଦାଗ ଟଣା ହୋଇ ରହିଛି ।

ଦିନକର ଘଟଣା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କୌଣସି ଏକ ଷ୍ଟେସନରେ ପକେଟ ମାରି ଅଜସ୍ର ଟଙ୍କା ପକେଟରେ ଭରି ମନ ଫୂର୍ତ୍ତିରେ ଚାଲି ଯାଉଛି ହଠାତ ଜଣେ ଯୁବକ ଉପରେ ତାର ଦୃଷ୍ଟି ପଡିଲା । ମନକୁ ମନ ସେ ତା ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଯୁବକଟି ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ପଚାରିଲା—ତୁମେ କିଏ ? କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତରରେ ସେ ଯାହା ଯୁବକଟି ଠାରୁ ଶୁଣିଲା ପଥର ଛାତି ତାର ପାଣି ପରି ତରଳି ଗଲା । ସହାନୁଭୂତିରେ ସେ କହିଲା—ତମେ ନିରାଶ୍ରୟ, ଅନ୍ଧ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେବି । ମୁଁ ଥିବା ଯାଏ ତମର କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ତୁମେତ ପଢା ଲେଖା ଜାଣ, ତମପାଇଁ ଭଲ ଚାକିରି ମଧ୍ୟ ଠିକଣା କରି ଦେବି । ସେଇ ଦିନଠୁ ଯୁବକଟି ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ପାଖରେ ରହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚାକିରି ପାଇଁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲା କେଉଁଠି ଖଣ୍ଡେ ଚାକିରି ମିଳିଲାନି ତାକୁ । ଦିନକୁ ଦିନ ଅବସ୍ଥା ଅତି ଶୋଚନୀୟ ହୋଇଗଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କିଛି ଟଙ୍କା ଖଟାଇ ଖଣ୍ଡେ ରିକ୍ସା କିଣି ଦେଲା । ସେଇ ଦିନଠୁ ଅନ୍ଧ ଯୁବକଟି ରିକ୍ସା ଟାଣୁଛି ।

ସେ ଯୁବକଟି ହେଉଛି ଏଇ କୁମାର । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କୁମାରକୁ ସ୍ନେହରେ ନିଜର ପ୍ରାଣ ଦେଇପାରେ । ସେ କୁମାରକୁ କଦାପି ପାଖରୁ ଅନ୍ତର କରି ପାରିବନି । ପୃଥିବୀ ପ୍ରଳୟ ହେଲେବି ନୁହେଁ ।

—ଗ୍ରହ—

ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରର ଧନପତି ଯଶୋବନ୍ତ ଶେଠ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଓ ନାମଯାଦା ବ୍ୟକ୍ତି । ଆଖ ପାଖ ଶହେ ଖଣ୍ଡି ଗ୍ରାମରେ ତାଂକର ବେଶ୍ ସୁନାମ ଅଛି । ଖାଣ୍ଟି ପରୋପକାରୀ ଲୋକ ସେ । ଗରିବଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କ ଆଖିରୁ ପାଣି ଗଡ଼େ । ଗୋରା ତକ ତକ୍ ଦେହ । ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ସେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଭୁଲ୍ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ବୃଦ୍ଧା ଅବସ୍ଥାରେ ଜଣେ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ବୟସ୍କା ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ବିବାହ କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀଟି ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦରୀ ମାତ୍ର ଭାରି ମୁଖରା ସ୍ୱଭାବର ସ୍ତ୍ରୀ ସିଏ । ନାଆଁ ତା ମୋହିନୀ ।

ଶେଠ ନିଜ ବୈଠକ ଘରେ ବସିଛନ୍ତି । ଏପରି ସମୟରେ ଜଣେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ଶେଠଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କରି ବସିଲେ ।

- "ବଡ଼ ଦୁଃଖିତ ! ଆପଣଙ୍କର କାମ କରୁ ହୋଇପାରିନି । ଶେଠ କହିଲେ—ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଜାଙ୍କୁ ଦୁଇ ଦିନ ହେବ କଟକ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୋର ପୁଅ ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ମଧ୍ୟ ସେଠା କଲେଜରେ ପଢ଼େ । ସେଇସ୍ୱାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଛି । ଆପଣ ଦୟାକରି ଆଉ କେଉଁଦିନ ଆସନ୍ତୁ !"

ଆଗନ୍ତୁକ ଜଣକ କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀର ସେ ପୁଅଟି ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିପରି ପଡ଼େ ?

"କିପରି ପଡ଼େ ମାନେ ? ପୁଅକୁ ଦଣ୍ଡେ ନ ଦେଖିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋର ପାଗଳ ହୋଇଯାଏ । ନଆ ମାଙ୍କୁ ପାଇ ପୁଅ ମୋର ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦରେ

ଅଛୁ—।" କହିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଶେଠଙ୍କ ମୁହଁଟି ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଥିଲା ପରି ଜଣାଗଲା। ପରକ୍ଷଣରେ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହିଲେ—।" କୁମାର ! ତୁ କେଉଁଠି ଅଛୁ... !"

"ଆପଣ କାହା ନାମ କହିଲେ ?—ଆଗନ୍ତୁକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ପଚାରିଲେ। କିନ୍ତୁ ସେଠ ସାହେବ କିଛୁ କହିଲେନି। ନୀରବ ରହିଲେ।

ଆଗନ୍ତୁକ ପୁଣି ପଚାରିଲେ—

"ଏ କୁମାର କିଏ ସେଠ ସାହେବ ? ସେହି ଦୁର୍ବୃତ୍ତ ! ଯାହାର ନାମ ଥରେ ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରିଥିଲା—ଧରିଦେଲେ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ। ଆପଣଙ୍କ ଘରୁ ପଚାଶ ହଜାର ସୁନା ଗହଣା ନେଇ ପଳାଇଥିଲା—ଇଏ ସେହି କୁମାର ନା ଆପଣ କହୁଚନ୍ତି ତ ?"

ହଁ, ସେଇ—ସେଇ—"

"ତାପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଏତେ ସହାନୁଭୂତିର କାରଣ ?" ଆଗନ୍ତୁକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଙ୍ଗିରେ ପଚାରିଲେ।

"ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଚୋର ନଥିଲା।—ସେ ଚୋରି କରି ପାରେନା। ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ତା ଉପରେ ଚୋରିର ବଦନାମ ଦିଆଯାଇଛି। —ଶେଠ ସାହେବ କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ— ସେ ଭାରି ଭଲ ପିଲା ଥିଲା। ଅଳ୍ପ ବୟସ ଦେଖି—ଯାହାକୁ ପିଲାଟି ଦିନୁ ପାଳି ପୋଷି ମଣିଷ କଲି। ଲେଖା ପଢା ଶିକ୍ଷା ଦେଲି; ତାର ସ୍ୱଭାବ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁତ ଆଉ ଜାଣିବ କିଏ ?"

"ସେ କଣ ଆପଣଙ୍କର ନିଜ ଲୋକ ଥିଲା ?"—

"ମୋର କଲିଜାର ଖଣ୍ଡେ ଅଂଶ ଥିଲା ସେ। ମୋ ପୁଅ ଠାରୁ ତାକୁ ମୁଁ ଅଧିକ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲି। ମୋ ପୁଅ ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ଆଉ ସେ ଦୁହେଁ ଏକା ସଙ୍ଗରେ ପିଲାଟି ଦିନୁ ବଢ଼ି ଆସିଛନ୍ତି। ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ମୁଁ ସମାନ ଭାବେ ଦେଖି ଆସିଛି।"

ଏହାପରେ ଅନ୍ଧୁର କିଛି ସମୟ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଅଗନ୍ଧୁକ ଛୁଟି ନିଜ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

× × ×

ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟଟି ନଗରର ଆଦର୍ଶ ଯୋଗୁ ଖୁବ୍ ବିଖ୍ୟାତ ଥିଲା । ହଜାର ହଜାର ଛାତ୍ର ଛାତ୍ରୀମାନେ ସେଠି ଅଧ୍ୟୟନ କରି ନିଜର ଯୋଗ୍ୟତା ବଳରେ ସୁନାମ ଅର୍ଜ୍ଜନ କରି ଦେଶର ମାନ ରଖି ଆସୁଛନ୍ତି ।

କମନ୍ ରୁମ୍‌ରେ କେତେକ ଛାତ୍ର-ଛାତ୍ରୀ ନୀରବରେ ବସି ପତ୍ର ପତ୍ରିକା ପଢିବା ତଥା ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ନାନାଦି ଆଳାପ ଆଲୋଚନା କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ବନ୍ଦନା ଗୋଟିଏ କଣରେ ନୀରବରେ ବସି ଖଣ୍ଡିଏ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଦେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କୌଣସି ଆଡକୁ ତାର ନଜର ନାହିଁ । ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ସେ ପତ୍ରିକାଟିକୁ ପଢୁଛି ।

ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଛାତ୍ରୀ କେତେବେଳୁ ଯେ ଆସି ବନ୍ଦନାର ପଛ ପଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଚି, ସେ ଆଡ଼କୁ ଆଦୌ ତାର ନଜର ନାହିଁ ।

ଧୀରେ ଧୀରେ ଛାତ୍ରୀ ଜଣକ କହିଲା—

"ବାଃ ! ସିନେମା ପତ୍ରିକା ଆଜି ବୋଧେ ଆସିଚି, ଭଲ ଭଲ ଲେଖିଚନ୍ତି ସେଥିରେ ?"

ବନ୍ଦନା ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସଦାଶିବ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖା ପଢୁଚି । ଛାତ୍ରୀଟିର କୌଣସି କଥାରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲାନି ।

ଛାତ୍ରୀଟି ପତ୍ରିକାକୁ ବନ୍ଦନା ହାତରୁ ନିଜ ହାତକୁ ଟାଣି ନେଲା । ମୁଖ ବିକୃତ କରି ବନ୍ଦନା ଚାହିଁଲା ଛାତ୍ରୀଟି ଆଡେ । ବନ୍ଦନାର ବିରକ୍ତି ଭାବ ଦେଖି ଛାତ୍ରୀଟି ହସି ହସି କହିଲା—

"କଣ ରାଗି ଗଲୁ ! ମୋ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରୁଚୁ ? ଓ:, ବୁଝିଲି, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସଦାଶିବ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖା ବାହାରିଚି ବୋଧେ— ସେଇଥିପାଇଁ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ପାଠ କରୁଥିଲୁ ।"

ବନ୍ଦନା କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ବିରକ୍ତିରେ ସେ ଉଠି ଚାଲିଗଲା ।

ସିନେମା ଗୋଟିଏ ମାସିକ ପତ୍ରିକା । ସେଥିରେ ନୂଆ ପୁରୁଣା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ବନ୍ଦନାକୁ ସେ ପତ୍ରିକା ପ୍ରତି ମମତା ଆସି ଯାଇଥିଲା । ବିଶେଷ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ହୋଇଥିଲା ସେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସବ୍ୟସାଚୀ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖା ପଢ଼ି । ସବ୍ୟସାଚୀ ମହାଶୟଙ୍କର ଲେଖାରେ ଥିଲା ଦରଦ—ଆକର୍ଷଣ ଆଉ ଶୈଳୀ । ସେ ଲେଖା ଯେ କୌଣସି ପାଠକ ପାଠିକା ପଢ଼ିଲେ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯିବେ ।

ସବ୍ୟସାଚୀ ମହାଶୟଙ୍କ କାହାଣୀ ପ୍ରତି ବନ୍ଦନା ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ବନ୍ଦନା ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ ମନରେ ସ୍ଥିର କରି ସାରିଥିଲା ଯେ; ସବ୍ୟସାଚୀ ମହାଶୟଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଲେ ଠିକ ପାଦତଳେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁ ଧୂଳି ଆଣି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିବ । ମାତ୍ର ସେ ଲେଖକ କାହିଁ ? ତାଙ୍କର ଠିକଣା ବନ୍ଦନାକୁ ଜଣା ନାହିଁ । ଲେଖକ ଗୁପ୍ତ ଭାବେ ରହେ । କେହି ତାର ତତ୍ତ୍ୱ ବର୍ତ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଆନ୍ତିନି ।

ବନ୍ଦନା କଲେଜ ହତା ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସୁ ଆସୁ ମନେ ମନେ ଏହିପରି କେତେ କ'ଣ ଭାବି ଚାଲିଛି ।

ପଛପଟୁ ଧୀର ସ୍ୱରରେ କିଏ କହିଲା—

"କଣ ଘରକୁ ଯାଉଛ ବନ୍ଦନା ଦେବୀ ?"

ବନ୍ଦନା ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଅନେଇ ଦେଖିଲା । ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା ସେ—

"ତୁମେ କଣ ଘରକୁ ବାହାରିଲ ?"

ଅମୂଲ୍ୟ ବନ୍ଦନାର ଥିଲା ସହପାଠୀ । ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା । ଦେଖିବାକୁ ଠିକ ଗୋଟାଏ ରାଜକୁମାର ପରି । ବୟସ ତେଇଶି ଚବିଶି ଭିତରେ ହେବ । ଦାମୀ ସୁଟ୍—ଇଂରାଜୀ କାଇଦାରେ କଥା କହିବା ଅଭ୍ୟାସ ପୂରା ମାତ୍ରାରେ ଅଛି । ମୁଖର ଭଙ୍ଗୀ ସରଳତା ଆଉ କୃତଜ୍ଞତାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

"ତମକୁ ମୁଁ କଷ୍ଟ ଦେଲି ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷମା ଦେବ ବନ୍ଦନା ଦେବୀ !" ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ଅନ୍ୟରକମ ଢଙ୍ଗରେ କହିଲା—ଦେଖନ୍ତୁ ! କିଛି ମନେ କରିବେନି । ଯେଉଁ ଛତ୍ରିଶ ସିନେମା ପତ୍ରିକାଟି ତମଠୁଁ ଜୋର କରି ନେଇ ଯାଇଥିଲି । ମୁଁ ସେ ପତ୍ରିକାଟି ତାଠୁ ଆଣିଛି—ଫେରି ନିଅନ୍ତୁ ।"

"ଧନ୍ୟବାଦ ! ବନ୍ଦନା କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ହାତରୁ ସିନେମା ପତ୍ରିକାଟି ନିଜ ହାତକୁ ନେଲା ।

"ଆଚ୍ଛା କହିପାରିବ ବନ୍ଦନା ଦେବୀ ଏ ମାସ ସିନେମା ପତ୍ରିକାରେ ଯେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ସେଥିରୁ କେଉଁ ଲେଖା ତମ ପସନ୍ଦକୁ ଆସିଛି ?

"ଠିକ୍ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଯଦି ତମକୁ ପଚାରିବାଏ—ତମେ କ'ଣ କହିବ ?" ବନ୍ଦନା ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା ।

ଅମୂଲ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ ଗଦ୍ ଗଦ ହୋଇ କହିଲା—

"ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହିବି ! କାଲୁ ପତ୍ରିକାଟି ମୁଁ ଆଦୌ ଭଲ ଭାବେ ପଢିନାହିଁ । କ୍ଲାସରେ ପଢିବା ବେଳେ ପାଖମିନିଟ ପାଇଁ ଶଯ୍ୟରୁ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖାରେ ଖାଲି ଆଖି ଟିକିଏ ବୁଲେଇ ଦେଇଛି ।"

"ସେ ଗପଟି ମନକୁ କେମିତି ପାଇଲା ।" ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ବନ୍ଦନା ପଚାରିଲା ।

"ମୁଁ ଯଦି କହେଁ ସେ ଗପଟି ପଢ଼ୁ ପଢ଼ୁ କାନ୍ଦଜାଲେ ଠିକ ଖାଇ ହେଲା ପରି ଲାଗେ—ତେବେ ତମେ କଣ ଏଥିରେ ଏକମତ ହେବ ବନ୍ଦନାଦେବୀ ?"

"ତମେ ତ ସବୁ କଥା କହିଦେଲ, ମୋ ପାଇଁ ଆଉ ବାକି କଣ ରହିଲା ଯେ ମୁଁ କହିବି !"

ଆଉ ଜଣେ କଲେଜ ପିଲା ଆସି ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଡାକ ଦେଲା— "ତମେ ଏଣେ ଆସ ଅମୂଲ୍ୟଭାଇ, ତମକୁ କିଏ ଜଣେ ଡାକୁଛି ।"

ଅମୂଲ୍ୟ ଗୁଳିଗଲା । ବନ୍ଦନା ଏକା ଏକା କଲେଜ ଫାଟକ ନିକଟକୁ ଆସିଲା । ରାସ୍ତାର ଫୁଟପାଥରେ ଠିଆ ହୋଇ ଚାରିଆଡକୁ ଅନାଇ କଲା । ସେ ଖୋଜୁଥିଲା ତାର ସେହି ପରିଚିତ ରିକ୍ସାବାଲା ଆସିଛି କି ନାହିଁ । ରିକ୍ସାବାଲା କିଛି ଦୂରରେ ରିକ୍ସାଟି ଧରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ସେ ରିକ୍ସା ଧରି ପାଖକୁ ଆସିଲା । ବନ୍ଦନା ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ କହିଲା—

"କାଲି କେଉଁଠି ଥିଲକି କୁମାର ?"

ଅହା ବୟସ୍କ ରିକ୍ସାବାଲା କୁମାର । ବନ୍ଦନାର ତା ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଥିଲା । ବନ୍ଦନାର ପିତା ଜଣେ କୋଟିପତି । ଗାଡି ଘୋଡା ମଟର ସବୁ କିଛି ଘରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦନା ଏହି ରିକ୍ସାରେ ପ୍ରତି ଦୈନିକ ଯିବା ଆସିବା କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକା ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲା । କୁମାର ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦନା ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତତା ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଥିଲା ।

ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"କାଲି ଆସି ପାରିନାହିଁ—ମନ ମୋର ଭଲ ନ ଥିଲା ।" କୁମାର ଅସଲ କଥାଟି କହି ପାରିଲାନି । ମନ ଭିତରୁ ତାର ଭୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ନ ଥାଏ ।

ବନ୍ଦନା କୁମାର ରିକ୍ସାରେ ଆସି ବସିଲା କୁମାର ରିକ୍ସା ଧରି ଚାଲିଲା । ଅହା ! ବୟସ୍କ କୁମାର ! ଭାରି ଗରିବ ଅଟେ ସେ ବିଚରା । ରିକ୍ସା ଟାଣି ଦିନକୁ ଯାହା ପଇସା ପାଏ ସେଇଥିରେ ତାର ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟେଇ ନିଏ । ଦିନକ ତାର ପେଟ ଖାଇବା ପାଇଁ ଯାହା ରୋଜଗାର ହୁଏ ତାର ଦୁଇଗୁଣ ପଇସା ବନ୍ଦନାର ଗୋଟି ଅଳତା କିଣିବାର ଖରଚ ହୁଏ ।

ଗରିବ ଆଉ ଅମିର ଭିତରେ ଏହାହିଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ।

ବନ୍ଦନା ଭାବିଲା—ଗରିବ ଓ ଅମିର ଭିତରେ ଏ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର କାହିଁକି ସୃଷ୍ଟି କଲେ ? ହାଡ଼ ମାଉଁସର ମଣିଷ, କିଏ ଅମିର ଆଉ କିଏ ଗରିବ ! ଏପରି କାହିଁକି ହୋଇଛି ? ଏହି କଣ ସମାଜର ଶୋଷଣ

ମାଡର ବାଟ ? ସମାଜରେ ଜଣେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯଦି ନ ରହିବେ ତେବେ ଏମାନଙ୍କର ସମାଜ ଚକ୍ର ଘୂରିବନି ?

ବନ୍ଦନାର ଯଦି ଗରିବଙ୍କ ଦୁଃଖ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଭବ ନ ଥିଲା ତଥାପି ନିଜର କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ସେ ଗରିବଙ୍କ ଚିତ୍ର ହୃଦୟ ପଟରେ ଅଙ୍କି ପାରୁଥିଲା । ଗରିବଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କଥା ଭାବି ଧନୀକ ଗୋଷ୍ଠିଙ୍କ ପ୍ରତି ବନ୍ଦନାର ଅନ୍ତର ଆତ୍ମା ବିଦ୍ରୋହ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଓଠ ଉପରେ ଓଠ ରଖି ଦାନ୍ତରେ ଚିପିବାକୁ ଲାଗିଲା ନିଜେ ଧନୀ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଥିବାରୁ ନିଜପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଧିକ୍କାର ଆସିଲା ତାକୁ ।

ଏ ବିଚରା ଉଲଗ୍ନା ବାଳକଟି କେତେ ଗରିବ ସେ ହୋଇ ଥିବ । ଏକୁଟିଆ ସଂସାରରେ ତାର କେହି ନାହିଁ । କିଏ ତାକୁ ସବୁଦିନ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିବ ?—ପାଖରେ ସାହା ଭରସା କେହି ନାହିଁ । ନିଜ ହାତରେ ସବୁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପଡୁଥିବ ବୋଧେ !

ବନ୍ଦନା ମନକୁ ମନ ହସି ଉଠିଲା—ନିଜର ବର୍ତ୍ତମାନ ଧାରା ଅନୁଭବ କରି । ଘର ପାଖେଇ ଆସିଥିଲା । ଘର ପାଖକୁ ଆସି ଉଲଗ୍ନାକୁ ଓଲଟାଇ ପଡିଲା ସେ । କୁମାର ହାତକୁ ପଇସା ଦେଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା "ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ପୁଣି ଆସ, ମୁଁ ଆଜି ଥିଏଟର ଦେଖି ଯିବି ।"

"ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବି ।" କହି ଦେଇ କୁମାର ବନ୍ଦନାକୁ ଥରେ ପୁରାଇ ଦେଖିନେଲା । ସେ ଦେଖିଲା ବନ୍ଦନା ତାଆରି ଆଡ଼େ ସହାନୁଭୂତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । କୁମାର ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଉଲଗ୍ନା ଧରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗକୁ ଚାଲିଲା । ବନ୍ଦନା କୁମାରକୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯିବା ଯାଏ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ସେ ।

ମାନବ ହୃଦୟ ଦୁର୍ବଳତାର ଗୋଟିଏ ଭଣ୍ଡାର । ବନ୍ଦନାର ସେ କାହିଁକି ଗରିବ ଉଲଗ୍ନା ବାଳକଟି ପ୍ରତି ଏପରି ମମତା ଆସିଛି ଏବଂ ବନ୍ଦନା ନିଜେବି ଜାଣି ପାରୁନି । ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା ବନ୍ଦନା ।

(ପାଞ୍ଚ)

ଅଇନା ଗୋଟିଏ ଏପରି ବସ୍ତୁ ଯେ ଖାଲି ରୂପର ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକଟ କରି ପାରେ କିନ୍ତୁ ହୃଦୟର କାଳିମା ଦୂର କରି ପାରେନା । ମାତ୍ର ମଣିଷର ବାସ୍ତବ ପରିଚୟ ହୃଦୟରୁ ମିଳେ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରୁ ନୁହେଁ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅଉ ରୂପ, ତାହାର ଅଉ ଭିତର କଦାପି ଏକ ହୋଇ ନପାରେ । ଏହାହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ।

"ମୋହିନୀ ହୋଟେଲ"ର ଗୋଟିଏ ସୁସଜ୍ଜିତ କକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଅଇନା ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ନୟନା ଦେବୀ ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାରେ ବିଭୋର ଅଛନ୍ତି । ହୃଦୟ ଭିତରେ କୁଟିଳତା ରଖି ବାହାର ବେଶଭୂଷାକୁ ସୁନ୍ଦର କଲେ କଣ ମଣିଷର ପରିଚୟ ମିଳେ ? ତଥାପି ନାରୀ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ଭୁଲି ଯାଏ । ଋଷିଙ୍କ ନୃତ୍ୟଦେଖି ପୁଣି ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି ଟଳି ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ନୟନା ପାଖରେ ଭଲା ଭଳି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା । ସ୍ୱଭାବିକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବିଷ ଲୁଚିଥିଲା । ଯୁବା ଅବସ୍ଥାରେ ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟକୁ ବିମୋହିତ କରେ କିନ୍ତୁ ଶେଷ ସୀମାକୁ ଆସିଲେ ଅନୁତାପ ଛଡ଼ା ଅଉ କଣ ଅଛି ?

ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଆଖିକୁ ଅବଶ କରିଦିଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମ କବି କହିଛନ୍ତି—"ସୁନ୍ଦର ତୃପ୍ତିରେ ଅବସାଦ ନାହିଁ,ଯେତେ ଦେଖୁଥିଲେ ନୂଆ ଦିଶୁ ଥାଇ ।" ପଲ୍ଲି ଗ୍ରାମର ସରଳ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟୀ ରମଣୀର ପ୍ରେମ ଭୁଲି ମୂର୍ଖ ମନୁଷ୍ୟ ଆଜି ବେଶ୍ୟାର ସ୍ନୋ ପାଉଡର ମଖା କୃତ୍ରିମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖି ଭୁଲି ଯାଉଛି ।

ନୟନାର ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଖୁବ ନଜର ଥିଲା । ଯୁବା ସମ୍ପୃକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅପୂର୍ବ ସମ୍ପଦ ଅଛି ବୋଲି ମାନିବାକୁ ହେବ । ସେହି ସମୟରେ କେତେ ରଙ୍ଗିନୀ କଳ୍ପନା ମନ ଭିତରେ ବସା ବାନ୍ଧେ । ଆକାଂକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଜାଗିଉଠେ । କିନ୍ତୁ ନୟନା ଭାଗ୍ୟରେ ତା' ଯୁକ୍ତ ନ ଥିଲା । ତାର ବିବାହ ଜଣେ ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ବୁଢ଼ା ସାଙ୍ଗରେ ହୋଇଥିଲା । ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଭାବ ସେ କେବେ ଅନୁଭବ କରିନି । ଧନପତି ଶେଠଙ୍କ ଗୃହରେ ନୟନା ରାଣୀ ପରି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର କାମ ଲାଳସା ବଳରେ ସେ ଅବ୍ଣୀଙ୍କ ପରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ନୟନା ସତର ବର୍ଷ ବୟସରେ ଭରା ଯୌବନ ଘେନି ନିଜର ବୃଦ୍ଧ ସ୍ୱାମୀ ସାଥିରେ ଯେତେବେଳେ ଘରକୁ ବଧୂ ବେଶରେ ଆସିଲା ତାର ଅନ୍ତର ହାହା କାରରେ ପୁରି ଉଠିଲା । ଧନପତି ଶେଠ ନୟନାକୁ ନିଜର ଦୁର୍ବଳ ହାତରେ ଉଠାଇ ଧରି ଥରିଲା ଗଳାରେ ଆଦର କରି ପ୍ରଥମ ରାତିରେ କହିଥିଲେ—"ପ୍ରିୟେ !" ଏହି କଥାରେ ସେ ଥରି ଉଠିଥିଲା । ପିତା ଠାରୁ ଅଧିକା ବୟସ ହୋଇ ଥିବା ବୃଦ୍ଧ ତାକୁ "ପ୍ରିୟେ" ବୋଲି ଡାକୁଛି ? ଅନ୍ତର ତାର ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠିଲା । ପୈଶାଚିକର ନିଆଁ ଭିତରେ ଭିତରେ ହୁହୁଳି ଉଠିଲା ।

ସେହି ଦିନଠାରୁ ନୟନାର ସମାଜ ପ୍ରତି ଆସିଲା ଘୃଣା । ମନରେ ଆସିଲା ବିଦ୍ରୋହ । ଯୌବନ ତାର ନଷ୍ଟ ହେଉଥିବାର ଅନୁଭବ କରି ସେ ବିଚଳିତ ହେଲା । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଲାଳସା ତାର ମନ ଭିତରେ ଉଗ୍ର ଭାବରେ ତେଇଁ ଉଠିଲା ।

ମୁଷଳ ବର୍ଷା ପୁଣି ଧାରା ଶ୍ରାବଣ ଘନ ଅନ୍ଧାରରେ ବିଜୁଳି ଚମକ । ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ନୂତନ ଉନ୍ମାଦନା ଖେଳାଇ ଦିଏ । ସେହି ଧାରା ଶ୍ରାବଣ ରାତିରେ ନୟନାର କାମ ଲାଳସା ଜାଗି ଉଠିଲା । ନିଜକୁ ଅଯତ୍ନରେ ରଖି ପାରିଲାନି ସେ । ଧନପତି

ଶେଠର ସ୍ୱକର ଭୈରବକୁ ସେ ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ କଲା । ଗୋପନରେ ଉଭୟଙ୍କର ମିଳନ ହେଲା । ଏକଥା କେହି ଜାଣି ପାରିଲେନି କି ଦେଖି ପାରିଲେନି । ନୟନାର ମନରେ ଦିନକୁ ଦିନ ଆନନ୍ଦର ଅଧିକ ଢେଉ କାଟି କାଟି ଆଗକୁ ଛୁଟିଲା ବାଟ ଅବାଟ ମାନିଲାନି— ।

କିଛିଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଧନପତି ଶେଠଙ୍କ ଲୁହା ସିନ୍ଦୁକରୁ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ଟଙ୍କା ଚୋରି ହେଲା । ଚୋରିର ଅପରାଧ କୁମାର ଉପରେ ଲଦାଗଲା । କୁମାରକୁ ହଜୁରି ଶେଠ ପାଳପୋଷି ମଣିଷ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ଚୋରି କିଏ ? ଚୋରି ହେବା ପରର ଦିନ ପରେ ନୟନାର ପରାମର୍ଶରେ "ମୋହିନୀ ହୋଟେଲ" ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା । ଭୈରବ ସେହି ହୋଟେଲର ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଲା । ଶେଠଙ୍କ ଅଜଣାରେ ଏବେ କଥା ହୋଇଗଲା । ନୟନା ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସି ସେହି ହୋଟେଲରେ ରହେ । ଶେଠଙ୍କର ଧାରଣା ତାଙ୍କର ପୁଅ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ନୟନା ମଝିରେ ମଝିରେ କଟକ ଯାଏ ।

ଶୃଙ୍ଗାର ଶେଷ କରି ନୟନା ଦୁଆର ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଖେତ ଭୈରବ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଭୈରବ ନିକଟକୁ ଆସି କହିଲା— "ମତେ ଡାକିଲ କାହିଁକି ?"

"କାହିଁକି ! ଆଉ ! ଆସି ଗଲଣି ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ଚାରିପଦ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରି ଯାଅ— ।"

ନୟନା ବସିବାକୁ କହି ନିଜେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ଭୈରବ ବସୁ ବସୁ କହିଲା—

"କିଛି ସମୟ ଆଗରୁ ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ କାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେଉଥିଲ ?"

"ଅମୂଲ୍ୟ କଲେଜରୁ ଫୋନ୍ କରିଥିଲା ।—ବର୍ତ୍ତମାନ ହୁଏତ ସେ ଏଠାକୁ ଆସି ଯାଇପାରେ । ତମେ ଟିକିଏ ସାବଧାନରେ ଥିବ । ତା

ଉପସ୍ଥିତରେ' ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯେପରି ଥଟ୍ଟା ପରିହାସ ନ କର । କୌଣସି କଥାରେ ମନକୁ ତାର ଯେପରି ସନ୍ଦେହ ନଆସେ ସେ ପାଇଁ ସାବଧାନ ।”

“ଅମୂଲ୍ୟ କଣ ଜାଣେ ଯେ—ଏ ହୋଟେଲ ତମେ ଖୋଲିଚ ବୋଲି— ?”

“ନା, ଏ କଥା କହିବା ମାନେ ବିପଦକୁ ଡାକି ଆଣିବା—। ଭୁଲରେ ସେ ଯେପରି ନ ଜାଣେ—ସେଇ ଯାଇଥିବା ଟଙ୍କାରେ ଏ ହୋଟେଲ ଖୋଲା ଯାଇଛି ବୋଲି । ସେ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣେ ମୁଁ ଆସି ଏଇ ହୋଟେଲରେ ରହେଁ ।”

“ଅମୂଲ୍ୟ ନିକଟରେ ଏପରି ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ଠିକ ହେଉନାହିଁ ତମର । ଭୈରବ କହିଲା—ସେତ ବୁଝ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗାଈ ଗୋବର । ଯାହା କହିବ, ଶେଷ ଦୁଇ ପଦ ତମ କଥାକୁ ସେ ମାନିବ ।”

“ତମେ ଠିକ କଥା କହୁଚ, ତଥାପି ସାବଧାନର ସହିତ ଆମକୁ ଚଳିବାକୁ ହେବ । ଆମକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ସେ ଯେପରି ଆମ ପାଖରେ ଅଲଗା ନ ରହେ । ସେ ଶେଠଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ । ତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ରଖିଲେ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି···।”

“ନଜର ହୋଇଯିବ—ଏଇ କଥା ନାଁ ? ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ପାଃ ଏବା ମନେ ରଖିଚ । ଭୈରବ ହସି ଉଠି କହିଲା—ତା' ସାଙ୍ଗରେ ମିଳି ମିଶି ରହିଲେ ଆମର ଷୋଳଅଣା ଲାଭ । ଠିକ ସମୟ ହେବି ତାକୁ ବି ଏବାଟରୁ ହଟେଇବାକୁ ହେବ ।”

“ବୋଉ !” ଦୁଆର ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ଏଏ ଡାକ ଶୁଣିଲା ନୟନା ଆଉ ଭୈରବ ଚମକି ଉଠିଲେ । ସକାଳ ହେଲା ବେଳକୁ ହାତରେ ବହି ଖଣ୍ଡେ ଧରି ଦୁଆରମୁହଁରେ ଅମୂଲ୍ୟ ଠିଆ ହୋଇଛି

ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଖଣ୍ଡେ ଚେୟାରରେ ବସି ପଡିଲା ସେ ।

"ଭଲ ଅଛୁ ତ ବାପା !" ନୟନା କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲା ।

"କୌଣସି ରକମ ସମୟ କଟି ଯାଉଛି ବୋଉ !" ଅମୂଲ୍ୟ ଅଜବ୍ ଭଙ୍ଗୀରେ କହିଲା । ଘର ଅଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେବା ସମୟରେ ଭୈରବ ଉପରେ ତାର ଦୃଷ୍ଟି ପଡିଲା । ସେ ଚମକି ଉଠିଲା । ମୁହଁଟି ତାର ପାଉଁଶିଆ ଦେଖାଗଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ହସ ଟିକିଏ ଫୁଟାଇ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ କହିଲା—

"ଅରେ ଭୈରବ ତୁ ବି ଏଠି ଅଛୁ ?

ହଁ ଶେଠବାବୁ ମୁଁ ଏଇଠି ଅଛି ।"

ନମ୍ର ସ୍ୱରରେ ଭୈରବ ଏତକ କହିଲା ।

ଅମୂଲ୍ୟ କିଛି ସମୟ ନୀରବ ରହି କହିଲା—ମଣିଷ ମଣିଷର ରକ୍ତ କାହିଁକି ପିଏ ?"

ନୟନା ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ଦେଖୁଛ ଭୈରବ ! ଆମ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଆଜି ୨୦ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ପିଲାକଥା ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ିଲା ନାହିଁ—"

ଅମୂଲ୍ୟ ଅଭିମାନ କରି କହିଲା—

"ଭୈରବକୁ କାହିଁକି ସାଙ୍ଗୀ ରଖୁଛ ବୋଉ ? ସେତ ଚାକର । ଆମ କଥାରେ କଥା କହିବାକୁ ସେ କିଏ ?

ଏ ! ତୁ ବାହାରକୁ ଯା, ଏଠି କାହିଁକି ବସିଛୁ ?

ଭୈରବ ମୁହଁ ଶୁଖିଗଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରିଗଲା ।

ଅମୂଲ୍ୟ ଏଣିକି ତେଣିକି ଅନାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଅଛି ବୋଉ ! ତୁ ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣୁନା । ଭଲ ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟି ଏକା । ତା ନାଁ ହେଉଛି ବନ୍ଦନା ।"

"ତୁ କପର ତାକୁ ଜାଣିଲୁ ଅମୂଲ୍ୟ ?" ନୟନା ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ସଂଯତ କରି କଥା କହିଲା ।

"ମୁଁ ? ସେତ ଆମର କ୍ଲାସରେ ପଢେ । ସ୍ୱୟଂବାହାଦୂର କଶୋର ଶାମନ୍ତରାୟଙ୍କ ଝିଅ । ସେ ଝିଅ ଆଜ ସିନେମା ଦେଖି ଯିବ । ମୁଁ ବ ଯିବ । ତାକୁ ଉପହାର ଦେବା ପାଇଁ ଏଇ ବହି ଖଣ୍ଡିକ କିଣି ଆଣିଛ । ଅମୂଲ୍ୟ ଧରିଥିବା ବହି ଖଣ୍ଡିକ ନୟନା ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଲା । ଏ ବହିର ଲେଖକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସର୍ବଦର୍ଶୀ । ସେ ଝିଅଟି ସର୍ବଦର୍ଶୀ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖାକୁ ପସନ୍ଦ କରେ ।"

"ତୁଚ ପୁଣି ଏ ଝିଅଟିକୁ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କରୁ ଅମୂଲ୍ୟ ! ନୟନା ମୁରୁକି ହସି କହିଲା—ସେଇଥିପାଇଁତ ତା ମନଲାଗି ବହି କିଣି ଆଣିଚ ।"

"କାଲି ତେବେ ଆମକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯିବାକୁ ହେବ । ବାପା ଗସ୍ତ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଚନ୍ତି ।"

"ଯିବାକୁତ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ।" ନୟନା କହିଲା—ହଁ, ସେ ଝିଅଟି କଣ ତବେ ସୁନ୍ଦରୀ ?

"ଦେଖ ବୋଉ ! ବାପାଙ୍କ କଥା ମତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନ ।" ଅମୂଲ୍ୟ ନୟନା କଥାର ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ଅନ୍ୟ କଥା କହିଲା--କଥା କଥାକେ ବାପା ରାଗି ଉଠିବା ମୁଁ ଆଦୌ ସହି ପାରେନ ।"

"ତୋ ବାପାଙ୍କର ତୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଦୌ ନାହିଁ ଅମୂଲ୍ୟ ତୁ ଏହାର ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ଦରକାର ।

ନୟନା ଅମୂଲ୍ୟ ମନରେ ବିଦ୍ରୋହ ଯେପରି ଆସିବ ସେହିପରି ସେ କହିଲା ।

ଅମୂଲ୍ୟ ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—

"ବୁଝିଲ ବୋଉ ? ବାପା ମୋ ପ୍ରତି ଭଲ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ବା ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ, ସେ କଥା ମୁଁ କହୁନ । ତେବେ ତାଙ୍କ,

ଜମା ତାଙ୍କର କଥା ମତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନ ।"

ଧୀର ସ୍ୱରରେ ନୟନା କହିଲା—

"ମୁଁ ଥିବାଯାଏ ତୋର କୌଣସି କଥାରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ପାଇଁ ମୁଁ ତ ଅଛି— ।"

କଥାର ଗତି ବଦଳାଇ ଅମୂଲ୍ୟ କହିଲା—

"ବୋଉ ! ତୋ ହାତରେ ଯେଉଁ ସୁନା ଇୟରିଂ ଥିଲା କାହିଁ ?

ମୁହଁ ମଳିନ କରି ନୟନା କହିଲା—

"ସେ କଥା ମୁଁ କଣ କହିବି ! କାଲି ବଜାରକୁ ଯାଇଥିଲି ଯେ ଘଣ୍ଟା ଫିତା ଖୋଲିଯାଇ କେଉଁଠି ପଡିଗଲା । ଖୋଜି ଖୋଜି ମିଳିଲାନି ।" କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ନୟନା ପୁଣି କହିଲା—" ଅରେ ! କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କାଲି ହଠାତ୍ ଦେଖା ହେଲା ।"

"କୁମାରକୁ ଦେଖି ଥିଲ ? ଅଜ କାଲି ସେ କଣ କରୁଛି ?......" ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଅମୂଲ୍ୟ ପଚାରିଲା ।

"ସେ ରିକ୍‌ସା ଟାଣୁଛି ..."

"ରିକ୍‌ସା ଟାଣୁଛି...।" ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ଅମୂଲ୍ୟ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହିଲା—ଏକଥା ଶୁଣି ମତେ ଲାଜ ମାଡ଼ୁଛି ବୋଉ ! ଖୁବ ଭଲ ପିଲା ଥିଲା ସେ—ଅଛା ସେ ଯେବେ ଭଲ ପିଲା ଅମଘରୁ ଚୋରି କାହିଁକି କଲା । ଯଦିବା ଚୋରି କଲା ସେତ କ୍ଷମା ମାଗି ପାରିଥାନ୍ତା—ପଳାଇ ଯିବା ଦରକାର କଣ ଥିଲା ? ଅଛା କହି ପାରିବୁ ବୋଉ ! ମଣିଷ ଚୋରି କାହିଁକି କରେ ?"

ନୟନା ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଗୋଟାଏ ବୋକା ବୋଲି ଯଦି ସେ ଜାଣିଥିଲେ ତଥାପି ଏକଥା ଶୁଣି ସେ ହସି ଉଠିଲା ।

ହଁ, ମଣିଷ ଚୋରି କରେ ମାତ୍ର ତାର ଯେଉଁ କଠିନ ପରିଣାମ ହୁଏ ସେଥିରେ ସେ ତ୍ରାହି ପାଏନା । ତାର ଅପରାଧର ଶାସ୍ତି ବିଧାନ ହୁଏ । ଥରେ ଚୋରି କଲେ ମଣିଷର ମନ ବାରମ୍ବାର ଚୋରି କରିବା ପାଇଁ ହୁଏ । ସାମାନ୍ୟ ଅଭାବ ଅନୁଭବ କଲେ ସେ ଚୋରି କରେ । ଏପରି ମଣିଷ ଜୀବନକୁ ନଷ୍ଟ କରିବସେ—ଲୋକ ଘୃଣା କରନ୍ତି— ।

ନୟନାକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଧରି ନୀରବ ରହିବାର ଦେଖି ଅମୂଲ୍ୟ ପୁଣି କହିଲା—"ତୁମର ଟଙ୍କା ଚୋରି କରିଚି, ଏ କଥା ମୋ ମନକୁ ଯାଉନି, କିନ୍ତୁ ତୁ କହୁଚୁ ଯେ—ନିଜ ଆଖିରେ ତାକୁ ଦେଖିଚୁ ବୋଲି । ଏ ଏ କଥାକୁ ତ ଆଉ ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ହେବନି ? ସେଇଥିପାଇଁ ସେ ଘର ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଆସିଲା । ଆଚ୍ଛା, ସେ ଯଦି ଏତେ ଟଙ୍କା ଆଣିଚି, ଏଠି ରିକ୍ସା ଟାଣୁଚି କାହିଁକି ? ଏତେ ଟଙ୍କା ସେ କଲା କ'ଣ ? ସେ କେଉଁଠି ରହୁଚି କି—ତାକୁ କିଛି ପଚାରିଛୁ କି ?"

"ମୁଁ ଜାଣିନି । ସେତ ମତେ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ଦୌଡ଼ି ପଳାଇ ଗଲା ।" ନୟନା ଅମୂଲ୍ୟ କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

"ଆଚ୍ଛା, ମୁଁ ଏଥର ଯାଉଚି । କାଲି ଆସିବି । ଘରକୁ ଯିବାକୁ ସବୁ ଠିକ ଠିକଣା କର । ମୁଁ ହଷ୍ଟେଲରୁ ଛୁଟି ନେଇ ଶୀଘ୍ର ଆସିଲେ ଘରକୁ ଯିବା ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅମୂଲ୍ୟ ଉଠି ଠିଆହେଲା ।

"ଏଇ ଟଙ୍କା ନେଇଯା ଅମୂଲ୍ୟ ! ନିଜ ପାଇଁ ଭଲ ଲୁଗା, କମିଜ କିଣିବୁ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନୟନା ଗଦେ ଟଙ୍କାର ଗଣ୍ଡେ ନୋଟ ଅମୂଲ୍ୟ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଅମୂଲ୍ୟ ନୋଟ ଗଣ୍ଡିକ କମିଜ ପକେଟରେ ରଖି ଅଜାଣତରେ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରିଗଲା । ନୟନାର କପଟ ଜାଣି ପାରିଲାନି । ସରଳ ହୃଦୟ ଅମୂଲ୍ୟ ସେ ନିଜର ଜନ୍ମିତ ମା ଠାରୁ ନୟନାକୁ ଅନ୍ତର ଦେଇ ଭଲ ପାଏ । ଅହା, ବିଚରା ଅମୂଲ୍ୟ । କୋମଳ ହୃଦୟରେ ତାର ଏତେ କପଟ ବା ଆସିବ କେଉଁଠୁ ?

ଅମୂଲ୍ୟ ଚାଲିଯିବା ପରେ ଅନେକ କ୍ଷଣ ଧରି ନୟନା ମନକୁ ମନ କ'ଣ ବସି ଚିନ୍ତା କଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ବୈଭବ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ନୟନା ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ନନ୍ଦିନୀ ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

ଦେଖ୍ ଭୈରବ ! ମୋର ଯେତେଦୂର ଅନୁମାନ, ଅମୂଲ୍ୟ ବୋଧେ ଆମ ଦଳଗଣଙ୍କର ଖବର ଘରରେ ଘରରେ ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି । ଉପର ଦେଖାଣିଆ ସେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ମିଳା ମିଶା କରୁଛି । ଆମକୁ ସବୁ ଦିଗକୁ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି କାମ କରିବାକୁ ହେବ ।

"ଏ କଥା କ'ଣ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛ ?" ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ଭୈରବ ପଚାରିଲା ।

"ମୋର ତାଙ୍କ ସେଇଆ ମନେ ହେଉଛି ।" ନନ୍ଦିନୀ ମୁହଁ ମଉଳି ଆସିଲା ।

× × ×

ସେ ଘଡ଼ିକୁ ଚାହିଁଲା । ପାଞ୍ଚଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା । ଆଜି ତାର ସିନେମା ଦେଖି ଯିବାର କଥା । ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଠିକ ପାଞ୍ଚଟାରେ ଆସିବାକୁ କହିଥିଲା ମାତ୍ର ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିନି । ବନ୍ଦନା ଯାଇଁ ଚୌକିରେ ବସି ପଡିଲା, ପୁଣି ଉଠି ଠିଆହେଲା, ପୁଣି ଯାଇଁ ବସିଲା । ହଠାତ ତା ମୁହଁରୁ ବାହାରି ପଡିଲା—

"ଏତେବେଳେ ଯାଏ କାଇଁକି ଆସୁନି ।

ବନ୍ଦନା ମୁହଁରୁ ଏଇ କଥା ପଦକ ହଠାତ୍ ବଡ ପାଟିରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲା । ପାଖରେ ରାୟବାହାଦୁର ଯଶୋର ସାମନ୍ତରାୟ କଣ ଖଣ୍ଡେ ବହି ପଢୁଥିଲେ । ହଠାତ୍ ଝିଅରମୁହଁକୁ ଅନେଇ କହିଲେ—କଣ ଆସିନି ବନ୍ଦନା ? ...ତା ଅପେକ୍ଷାରେ ବସିଛୁ ମା ? କେଉଁଠିକି ଯିବାର ଅଛି ନା କଣ ?

"ଆଜି ସିନେମା ଦେଖି ଯିବି ବାପା !" ବନ୍ଦନା ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ।

ରାୟ ବାହାଦୁର କହିଲେ—

"ଆମ ଗାଡ଼ିଆନକୁ କହିବୁ ଗାଡ଼ି ଠିକ୍ କରିବା ପାଇଁ ?"

"ନାଁ, ମୁଁ ରିକ୍ସାରେ ଯିବ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦନା ଘଣ୍ଟା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେଲା । ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚ । ତଥାପି ସିନେମା ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ଅନ୍ତର ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ବାକି ।

କର୍ମର ଘଣ୍ଟା ଅଙ୍କ ସଜୀବ ହୋଇ ଦୌଡ଼ି ଚାଲିଛି । ବନ୍ଦନାର ସମୟ କଥାକୁ ମୋଟେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ରାତି ଦିନ ସେ ତାର କାମ କରି ଚାଲିଛି । ମଣିଷ ମନକଥା ଯଦି ଘଡି ବୁଝୁଥାନ୍ତା ତେବେ ବନ୍ଦନା ଏପରି ଅଧୀର ହୁଅନ୍ତାକି ।

"ଏଇ ଦେଖ୍ ମା ! ଆମ ଫାଟକ ପାଖରେ ଆସି ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ଠିଆ ହେଲାଣି ।"

ରାମ୍ବୁ ବାହାଦୁର ହାତ ବଢ଼ାଇ ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ବନ୍ଦନା ବାରଣ୍ଡାରେ ଠିଆ ହୋଇ ରିକ୍ସାବାଲାକୁ ଅନାଇଲା । ମାତ୍ର ସେ କୁମାର ନୁହେଁ । ସେହି ଖାସଣ କାମ୍ପ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସା ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି । ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"କୁମାର ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ମୁଣ୍ଡ ଭାରି ବିନ୍ଧୁଛି । ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ରହିଛି ସେ । ଆସିବାକୁ ମୋଟେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ମତେ ପଠେଇଲା ।"

ବନ୍ଦନା ରିକ୍ସା ଉପରେ ଯାଇ ବସିଲା । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସା ଚଳାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"କୁମାର ଦେହ କ'ଣ ଖୁବ୍ ଖରାପ ?"

"ହଁ ଆଜ୍ଞା, ରାତିରୁ କିଛି ଖାଇନାହିଁ । ଫୁଲି ତା ପାଖରେ ବସିଛି । ମୁଁ ରିକ୍ସା ନେଇ ଆସିଲି ।"

ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ଫୁଲ କିଏ କି ?"

ଆଉ ଥରେ ବଂଦନା ସନ୍ଦେହ ଫୁଲ କଥା ପଚାରିଥିଲା, ତଥାପି ମନକୁ ମନ କ'ଣ ଭାବି ପୁଣି ପଚାରିଲା ସେ ।

"ଫୁଲ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଜ୍ଞା ! କୁମାରକୁ ସେ ଭାରି ଭଲ ପାଏ ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁରୁ ଫୁଲ କଥା ଶୁଣି ବଂଦନା ମନରେ ଈର୍ଷା ଆସିଲା ସେ କଥା ନାଗା ଜାଣିପାରନ୍ତ । ମନେ ମନେ ବନ୍ଦନା ଭାବୁଥିଲା—ଫୁଲ ଭାଗ୍ୟବତୀ ଖୁବ୍ ଭଲ । ସେଇଥିପାଇଁ କୁମାର ସେବା କରୁଛି ସେ । ସେ ଯଦି ଆଜି ଜଣେ କୋଟିପତିର ଝିଅ ନ ହୋଇ ଗରିବର ଝିଅ ହୋଇଥାନ୍ତା......।"

ବନ୍ଦନାର ଭାବୁକ ହୃଦୟ କୁମାରର ଦେହ ଦୁଃଖ ଶୁଣି ଅନ୍ତରରେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜୀବନରେ କେତେ ପ୍ରକାର କଷ୍ଟ ସେ ଅନୁଭବ କରିଛି । ଆଜ କୁମାର ପାଇଁ ବଂଦନାର ଏ କଷ୍ଟ କପର ନୂଆ ରକମରବୋଲି ସେ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ପଂଦର ମିନଟ୍ ମଧ୍ୟରେ ରିକ୍ସା ଯାଇଁ ସିନେମା ଫାଟକ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ବଂଦନା ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଧୀର ଗଳା'ରେ କହିଲା—

"ସିନେମା ଶେଷ ହେଲେ ମୁଁ ଏଇଠି ଆସି ଠିଆ ହେବି । ଠିକ୍ ସମୟରେ ମୁଁ ଯେପରି ରିକ୍ସା ପାଏଁ — ।"

ପ୍ରଭାତ ସିନେମା ହାଉସରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଭଲ ଚିତ୍ର ଚାଲୁଥିଲା । "ମିଳନର ଛନ୍ଦ" ପ୍ରେମିକ ତାର ପ୍ରେମିକା ପାଇଁ କଣ ନକରି ପାରେ । ଏହିପରି କଥା ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଛବିଟି ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି । ଯୁବକ ଯୁବତୀ ମାନଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ ଏଇ ଛବିଟି । ସେଇଥିପାଇଁ ସିନେମା ହଲରେ ଆଜି ଲାଗିଛି ଲୋକ ଗହଳ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର

ଟିକେଟ ଖଣ୍ଡେ କଣି ବନ୍ଦନା ହଲ ଭିତରକୁ ପଶି ସିଟ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ପରି ଗୋଟିଏ ଯୁବକ ସହିତ ତାର ହଠାତ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଗଲା । ଯୁବକଟି ବଂଦନାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ କହି ଉଠିଲା—

"ହଲୋ ମିସ ବଂଦନା ! ସିନେମା ଦେଖି ଆସିଛ ନା କଣ ?

ବଂଦନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଂଗିରେ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଅନାଇ ହସି ଦେଇ କହିଲା--

"ଅରେ ଅମୂଲ୍ୟ ବାବୁ ଯେ ? ଜାଣିଥିଲେ ସାଙ୍ଗହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତେ— ।"

ଅମୂଲ୍ୟ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ମୁଁ ତ ଜାଣିନ ଆପଣ ଆଜ ସିନେମା ଦେଖିବେ ବୋଲି, ନଚେତ ଘରୁ ଯାଇ ଡାକ ଆଣିଥାନ୍ତି ।

ବଂଦନା କହିଲା—

"ଠିଆ ହେଲେ କାହିଁକି ? ବସନ୍ତୁ ନା !"

ଦୁହେଁ ପାଖା ପାଖି ହୋଇ ବସିଲେ । ଯୋଗକୁ ପାଖା ପାଖି ସିଟ ନମ୍ବର ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ଥିଲା ।— । ଅସୁବିଧା କିଛି ହେଲାନି । ଗପର ଜମି ଉଠିଲା ଦୁ ଜଣଙ୍କର ।"

ଅମୂଲ୍ୟ ବଂଦନାକୁ କହିଲା—

"କାଲି ଘରକୁ ଯିବ । ମୋର ସାବତ ମା ମୋହନୀ କୋଟେଇରେ ଆସି ଅଛନ୍ତି । ସେବ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବେ । ସାବତମା ଅତ ମତେ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି । ଖଣ୍ଡିଏ ନୂଆ ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ କିଣି ଆଣିଛି ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଂଗେ ଖଣ୍ଡେ ନୂତନ ବହି ବଂଦନାକୁ ଦେଖା-ଇଲା ଅମୂଲ୍ୟ ।

ବନ୍ଦନା ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ସେ କି ବହି ଅମୂଲ୍ୟ ବାବୁ ?"

ଅମୂଲ୍ୟ କହିଲା—

"ଶ୍ରଦ୍ଧେୟ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କର "ଗଉଡ଼ର ପ୍ରସାଦ" ଏଇ ବୃଦ୍ଧଙ୍କ ଦେହ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ବାହାରିଛ । ଆପଣ ତ ସର୍ବଦର୍ଶୀ ମହାଶୟଙ୍କ ଲେଖା ଖୁବ ଭଲ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି । ସେଇଥି ପାଇଁ ମୁଁ ବି ପସନ୍ଦ କରେ । ବହିଟି ପଢିବେ ନିଅନ୍ତୁ ।"

ବନ୍ଦନା ହସି ଉଠିଲା । ଅମୂଲ୍ୟର ପିଲାଳିଆ କଥା ତାକୁ ଶୁଣିବାକୁ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଲା । ବନ୍ଦନା ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା

"ମିଷ୍ଟର ଅମୂଲ୍ୟ ! ବହି ପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି— ।"

ଅମୂଲ୍ୟ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା—

"ସେଥିରେ କଣ ଅଛି ବନ୍ଦନାଦେବୀ ! ଆପଣ ଏ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖା ପଢିବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ସେଇଥିପାଇଁ କିଣିଆଣିଲି— । ଆପଣଙ୍କ ପସନ୍ଦ ଆଉ ମୋ ପସନ୍ଦ ଭିତରେ ତଫାତ କେଉଁଠି ଅଛି ଜାଣିପାରୁନ— ।"

ବୁଢ଼େଇଁ ହୋ ହୋ ହୋଇ ହସି ଉଠିଲେ ।

× × + +

"କେହି ଉପର ଅଛ ?

ଜଣେ ଖୁବ୍ ମିଠା ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲା ।

କୁମାର ଚଢ଼ି ଦେଖୁଥାଇଲା । ଦେଖେତ, ଫୁଲ ତା ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ବସିଛି । କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ଅନାଇ ରହିଛି ମଧ୍ୟ । ଦରଦ କୁମାର ପ୍ରତି ଥିଲା ତାର ଅସୀମ ପ୍ରେମ ମମତା ସବୁ କିଛି । କୁମାରର ଦେହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାପ ହେବା କଥା ଜାଣି ମନ ତାର ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । କୁମାର ବାରଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ତା ପାଖରେ ବସି ଦେହ ମୁଣ୍ଡ ଅଉଁସି ବାରେ ଲାଗିଛି । କୁମାର ଫୁଲ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—"ଫୁଅଉ, ଘର କାମ ଯାଇ ଦେଖ, ଦେହ ମୋର ଭଲ ଅଛି— ।"

"ଗ୍ରାଭ ମିଚ୍ଛୁଥ !" ଫୁଲ କହୁଲା—ଦେହ ଯଦ ଭଲଅଛି ଏପରି ଶୋଇ ଚ ହୁଛ କାହିଁକ ?"

"ନା ନୂଆଭ୍ ! ଦେହ ମୋର ଖୁବ ଭଲ ଅଛି—ତମ ଗ୍ରାଣ—" କହୁ ଦେଇ କୁମାର ହସି ଦେଲା ।

ଫୁଲ ମଧୁର କଣ୍ଠୀସ୍ୱ ହାଣି କହୁ ଉଠିଲା—

"ମୋ ଗ୍ରାଣ ପକାଇ କଥାଣ୍ଟାକୁ ମିଛରେ ଉଡ଼େଇ ଦେଇତ ? ଅଚ୍ଛା ମଣିଷତ ତମେ !"

"ତମେ ଯାଅ ନୂଆଭ୍ ! ନାଗାଭାଇ ପାଇଁ ରୋଷେଇ କର । ଦଶଟା ବାଜି ଗଲାଣି ସେ ଅସୁଥିବେ । କୁମାର କହୁଲା ।

ପ୍ରକୃତରେ ଘଡ ଦଶଟା ସେତେବେଳକୁ ବାଜି ଯାଇଥିଲା । ଘରେ କୁମାର ଆଉ ଫୁଲ ଥିଲେ । ଛୋଟ ଟ୍ରଣରେ କରୋସିନ ଡିବିଟିଏ ମାତ୍ର ଜଳୁଥିଲା । ଛୋଟ ଡିବ ଅଲୁଅର ଫୁଲ ଯୌବନ ସୁନ୍ଦରକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ଲୋଭ୍ଯ ପୁରୁଷ ଏହ ନାରୀର ଅତୁଳନୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଜଳକୁ ଭୁଲାଇ ଦଏ ମାତ୍ର କୁମାର ଆଖିରେ ଫୁଲର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା ମମତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

"କୌଣସି କଥାରେ ଭାବଦେବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ ନୂଆଭ୍ ! ତମେ ଶୀଘ୍ର ରୋଷେଇ କର ।—କୁମାର ଅଧିକା କହୁ ପାରଲାନ । ବେଦନ କାଶ ଉଠିଲା ପେଟ ଭିତରୁ । ସେ ଅନ ବରତ କାଶିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଫୁଲ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା କୁମାରର କାଶ ଦେଖି । ପିଠିକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଉଁସି ଦେଇ ଫୁଲ କହୁଲା—

"ଇଏ କ'ଣ ହେଲା କୁମାର ! ପୁଣି କଣ ଜ୍ୱର ହେଲା । ମୁଣ୍ଡ ବଳୁଚ ? ହାତ ହାତ ଦରକ ହେଉଥିବ, ଅଉଁସି ଦେବ ?"

"ନାଁ ନୂଆବୋଉ ! ହାତ ହାତରେ ଦରଜ ନାହିଁ ।"

"ଆଉ ଦରଜ କେଉଁଠି ଅଛୁ ?"

"ଖଣ୍ଡରେ ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫୁଲର ହାତକୁ ଖଣ୍ଡି
ଜ ଛାତି ଉପରେ ଥୋଇଦେଲ କୁମାର । ଫୁଲ ଚମକି ଉଠିଲ—
କୁମାରର ଏପରି ସ୍ପର୍ଶରେ । ଫୁଲ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଇଏ ପୁଣି କ'ଣ ହେଲ ? ବଦଳରେ ● ଶର ଫୁଟୁଚି"

"ଖଣ୍ଡ ସମସ୍ତ ଗଳରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ତମେ ଏଣ୍ଡ
ନ୍ତା କରିବାଇଁ କଥାରୁ । ଏ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ହାଣ ଗଳେ ଦଡ଼ ଦୃପସଣ
ଲଣି । ତମେ ଯାଅ କୁଆଡ଼େ--ତମେ ଯାଅ—

× × ×

ସିନେମା ଶେଷରେ ଅମୂଲ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ବନଜା ଯେତେବେଳେ
ାହାରକୁ ଆସି ରାସ୍ତାକୁ ଓହ୍ଲାଇଲ—ଫୁଟପାଥରେ ଗୋଟିଏ ଲଡ଼କୁ
ରିକ୍ସା ଧରି ଜାଗାବର୍ତ୍ତୀ ର ଠିଆ ହୋଇଛି । ବନଜା ଧୀର ଗଳାରେ
ହିଲ—ଆଚ୍ଛା, ଅମୂଲ୍ୟବାବୁ ! ମୁଁ ଏଥର ଯାଉଛି । ଚାଲ ତ ପୁଣି
ଲେଜରେ ଦେଖା ହେବ ।"

ଅମୂଲ୍ୟ କିଛି କହିବ ବୋଲି ମୁହଁ ଖୋଲିବା ଆଗରୁ ବନଜା
ଇ ହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର କରି ରିକ୍ସା ପାଖକୁ ଚାଲିଲ । ଅମୂଲ୍ୟ
ତିନମସ୍କାର କରି ଅଟକି ବାଟ ଧରିଲ । ବନଜା ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସି
ସିଲ । ଜାଗାବର୍ତ୍ତୀ ର ରିକ୍ସା ଛୁଟାଇ, କେତେ ଧୀର ସ୍ୱରରେ
ଦେବ ମନ୍ଦର ଗଳରେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲ । ବଡ
ାସ୍ତାର ମୋଡ଼କୁ ଗୋଟିଏ ଚକ୍ରର ରାସ୍ତା ଉପରେ ରିକ୍ସା ଧରି
ଇଲ ।
ହୋଇଛି ।

"ବାଆଁ ପଟକୁ ରିକ୍ସା ଧରି ଚାଲ, ସେଠାରେ ମୋହର ବାସ
ଅଛି ।" କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରିକ୍ସାକୁ ସେ ବାଆଁ ପଟକୁ
ବଳ ଚାଲିଲ ।

ବନ୍ଧୁକ ଗଣ୍ଡରେ ମୋଟର ଡାଇଭର ଉକ୍ସାର ଡାହାଣ ପଟ ଦେଇ ଆଗକୁ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ି ଅଧା ବାଟରେ ଠିଆହେଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଉକ୍ସା ଧରି ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟରର ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ।

ମୋଟର ଭିତରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ବାହାରି ଆସି ଉକ୍ସା ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀଟିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଚାରିଲା—

"ଆପଣ ଏତେ ସ୍ୱଳ୍ପରେ ଭୁଲିଗଲେ ?

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲା ଯେ, ଏ ସେଇ ଉକ୍ସାଧାରୀ ; ଯାହାକୁ କୁମାର ଉକ୍ସା ମନୋହର ଦିନେ ଜୁଲରେ ତାକୁ ଧରିଥିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଆଉ କେହି ନୁହେଁ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଅମୂଲ୍ୟବାବୁଙ୍କ ସାବତମା ନମ୍ରତା ଦେବୀ ।

"ଦେଖନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା— ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଥରେ ଦେଖାହୋଇଥିଲା—ବୋଧେ ମନେ ଥିବ ? ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁଆର କଥା—ଉଏ ଆପଣଙ୍କର ସେଥି ସଙ୍କେତ କହିବା କଥା ମୋତେ । ଆଉ ଥରେ ଜଣା କାରଣରେ ମତେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଠିଆ କରାଇ ଥିଲେ । ଅନେକ ସେଇ ଅବସ୍ଥା କଲେ— । ମୁଁ ଭୁଲ ଜଗୁପ ମଣିଷ—ଥରେ ଯଦି ଚିହ୍ନିବ —ତଁ କାଇ କହିପ ଏକଥା ଥଣ୍ଡ ବଲ ଦେଉନାହିଁ— ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ନମ୍ରତା ଦେବୀ ମନେ ମନେ ଶିହରି ଉଠୁଥିଲେ ତଥାପି କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି କହିଲେ—

"ଭୁଲ ମନେ କର ହଇରାଣ କରୁଛ କାହିଁ ? ମୋ ଆଗରୁ ପଳେଇଯା—ମୁଁ ବ ବଡ଼ ହଇରାଣ ହେଉଛି— ।"

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରୁଚି ? ବାଃ ଭଲ କଥାଟା କହୁଛନ୍ତି ! ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମୋଟରର ପଛସିଟ୍‌କୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲା ଜଣେ ଭଏ ବସିଚି । ସେ ବୁଝି ପାରିଲା କସ୍ତୁରୀ ଏକା ନୁହେଁ ।

"ମୁଁ କଣ ଏକା ହଇରାଣ କରୁଚି ?"

ତୁ ନିଜକୁ ଖୁବ ବାହାଦୁର ମନେକରୁଛୁ—ନୁହେଁ ? କସ୍ତୁରୀ ହସିକରି କହିଲା । ଏବେ ବାଟରେ କସ୍ତୁରୀ କୌଣସି ଏକ ଜରୁରୀ କାମରେ ବାହାରି ଥିଲା । ଅବସ୍ଥା ରଂଗ ଦେଖି ତାର ମନେହେଲା ଏହି ଅବସ୍ଥା ବୋଧେ ଲୁମାଇବ ।

"ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ମଜୁରିଆ ଲୋକ । ପରର ଗୋଲାମୀ କରି ପେଟ ପୋଷେ । ଜନ୍ମରୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ପରିହାସ ଖେଳୁଛନ୍ତି । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ! ଏପରି ପରିହାସକୁ ମୁଁ ମୋଟେ ଖୁସି ପାଏ ନାହିଁ— । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ବି ମଲେ ଏଣୁ ଭଏ ନାହିଁ—ତେବେ ତମେ ଦୁଇଟା ମହଦର ହୁମର ଦେଖାଉଛ ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଗର୍ବରେ ଭାବେ କଥା ବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲା । ସେ ଜାଣି ନଥିଲା ଯେ—ମୋଟରର ପଛ ସିଟରେ ବସିଥିବା ଲୋକଟି ବେଳେ ବେଳେ ଆସି ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ପଛରେ ଠିଆହୋଇ କସ୍ତୁରୀର ଇଙ୍ଗିତକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ବୋଲି ।

"ତୁ କଥା ଶୁଣିବୁ ନାହିଁ ?"

କସ୍ତୁରୀର ଏହା ଶେଷ କଥା:

"ନା, ତମକଥା କାହିଁକି ମାନିବ ?"

ଦୃଢ଼ତା ସହକାରେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା ।

"ବେଶ୍ ! ପରେ ଦେଖିବ ଭଏ ସ୍ୱାଦୁ ।" କସ୍ତୁରୀ ଗର୍ଜିଉଠି କହିଲା । ଠିକ୍ ସେଇ ସମୟରେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ ତା ପଛରେ ଭଏ ଠିଆ ହୋଇଛି । ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଖିଲା ସେ । ଆଖିରେ ତାର ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ଆସିଲା । ଠିଆ ହୋଇ ଥିବା ଲୋକଟି ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଧାରୁଆ ଛୁରୀ । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ପାଖକୁ ସେ ଲୁଚି ଆସିଛି ।

ବଜ୍ରନାଦ ସ୍ୱରରେ ବର୍ଷି ଉଠିଲା ।

(ଛଅ)

ଧନପତି ଶେଠ ରୋଗ ଶଯ୍ୟାରେ । ଡାକ୍ତର ଔଷଧ ଦେଇ ଦେଇ ହେଲେ, ଥକି ଗଲେଣି । ଦୁଇ ଦୁଇଟା ନର୍ସ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେବା କରୁଛନ୍ତି । ପାଖରେ ଶେଠଙ୍କ ଓକିଲ ବାବୁ କାଗଜ ପତ୍ର ଧରି ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ବସିଛନ୍ତି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଧୀର ଗଳାରେ ଓକିଲ ବାବୁ କହିଲେ—

"ଏ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଆପଣ କାହାକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ?"

ମଳିନ ହସ ଟିକେ ମୁହଁରେ ଫୁଟାଇ ଶେଠ କହିଲେ—

"ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ? କାହାକୁ ଏ ବିଶାଳ ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ କରିବି ? ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କପରି ହେବ ସେଇ କଥାକୁ ମନେ ମନେ ଗୁଣି ହେଉଛି । ନହେଲା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ସତ ଭଲ ଥା'ନ୍ତି [illegible] ଭରସା ନାହିଁ । ଅମୂଲ୍ୟର ତାର ସାବତ ମାଆର ବଡ଼ ଲୋଭ । ମୁଣ୍ଡରେ ଟିକେ ହେଲେ ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ ତାର । ନହେଲା ତାକୁ ସାହା ପଚାରିବ ସେ ସେଇଥି ପଡ଼ିବ । ଏଇକଥା ଭାବି ଭାବି ମନ ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଉଛି ।

"ନାହିଁତ ? ଆପଣଙ୍କର ପୁଅ ଅମୂଲ୍ୟ ବାବୁ କଣ ଏ ସବୁ କାରବାର ସମ୍ଭାଳିବାରେ ଅସମର୍ଥ ?"

"ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମର୍ଥ । ମୁଁ କହୁଛି ନା—ସେ ଲୋଭୀଏ [illegible] । ମୁଣ୍ଡରେ ତାହାର ବୁଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଭାରି ସରଳ ସେ । ଏବେ [illegible] ତା ପଛରେ ସବୁଏ ଲାଗିଛନ୍ତି— । ବିନାଶ ହେବାର [illegible] । [illegible]

କୁମାର ଯନ୍ତ୍ର ଖାଇଁଲା— । ସେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କେ । ଏଥର ଡକ୍ଟର ଶେଠ ସାହେବ ହଠାତ କଥା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । କୁମାରଙ୍କୁ ଅନାଇ ଦେଖନ୍ତୁ ତ ଅମୂଲ୍ୟ ଆଖି ଠିକ ହୋଇଛି । ସେଥି ପରେ କଳ୍ପନା ଆଉ ବୈଭବ କୁମାର ମଧ୍ୟ ଆଖି ଠିକ ହେଲେ । ବୈଭବ ମୁଣ୍ଡରେ ଗଣ୍ଡ ଦବା ହୋଇଛି । ଅନୁମାନ ହୁଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଘାତ ପାଇ ଏପରି ଅବସ୍ଥା ହୋଇଛି ତାର ।

"ଆଜ୍ଞା ଚନ୍ଦ୍ରଘଣ୍ଟା ଲେଃ ଖୁବ ଦାଗା । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମ୍ଭ ଆଖି ଭେଲଦେଲା ଆମର । ହଁ ଏଇ ବୈଭବ ଆଖି ଖୋଲି ଭେଲ କଇବାଲି ନଭେତ ସ୍ୱକାଳ ଘାଟରେ ଆସି ଯାଇଥାନ୍ତୁ— ।"

ଅମୂଲ୍ୟ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ଏତକ କହିଗଲେ ।

ଶେଠ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଥିଲେ । ଏଣୁ ଏସବୁ କଥାରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ନଦେଇ ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—

"ଆସିଗଲ ଭଲ କଲ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତମେ ସବୁ ଏଠୁ ଯାଅ । ଶାନ୍ତ ଚିତ୍ତ ହଇ ବିଶ୍ରାମ କର । ମୋର ଅନେକ କାମ ଅଛି— ।"

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ କଳ୍ପନା ଓ ବୈଭବ ଯାଇ ଘରରେ ବସିଲେ । ଅମୂଲ୍ୟ କୁମାର ମହଲକୁ ଫେରିଗଲେ । ଧୀର ସ୍ୱରରେ କଳ୍ପନା କହିଲେ—

"ମୁଣ୍ଡର ଦରଜ କେମିତ ଅଛି ବୈଭବ ?"

"ଏବେ ଠିକ୍ ଅଛି । ଜାଗାରେ ବାସ କହିଲେ ନାନା ସର୍ବାଙ୍ଗକୁ ବଳେଜାଗରେ ଏବାର ପ୍ରତିରୋଧ ରେତ—ରେତ—ଅଭେ ତାପରେ ତାପ । ତା ବଦଳେ ପୁଣି ଏତେ ବଳ । ଯାଞ୍ଚ ଅଛୁ ତଏ ହୋଇଥାନ୍ତା ସେ ଦଣ ଜୀବନରେ ବାସ୍ତୁ ପାଇଥାନ୍ତା ମୋଠୁଁ ? ସେ ବଦମାସ ମତେ ଏଣେ ତାକୁ କର ଦେଲା ସେ ଏକାଠରକେ ହେଜୋର ପୁଣି ସେ ଦଣ ଦେଲା ବନ୍ଧୁ ଜାଣି ପାରନ୍ତ ।

ଗ୍ରା
ନଂ..........
ତା..........

“କୈଶିକ ଏଡ୍ଭା ଜିଜ୍ଞାସିଲେ ଏଡଭ କହିଗଲେ ।

“ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଛୁରୀ ବସେଇବା ପାଇଁ ନାଗା ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଗଲି ପ୍ରଥମେ ସେ ଡରି ଯାଇଥିଲା । ପୁଣି ସାହାସ ସଞ୍ଚୟ କରି ମୋତେ ତଳେ କରି ପକାଇଲା । ମୁଣ୍ଡକୁ ଜୋର ଉଛଟ ହେଲା । ମୁଁ ବେହୋସ ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲି । ସେ ଭକ୍ସା ଧରି ନେଇ ପଳାଇ ଗଲା । ମୁଁ ତୋତେ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠାଇ ଡାକ୍ତର ଖାନାକୁ ନେଲି ।

“କଟକ ସହରର ପ୍ରଧାନ ଗୁଣ୍ଡାସେ । ନାଆଁ ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ ଥରହର । କିନ୍ତୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ତାପରି ଲୋକ ଅଛି ଭକ୍ସା ହାଣ୍ଡିଚି । ରହସ୍ୟ କିଛି ବୁଝି ହେଉ ନାହିଁ ।”

ନସ୍ରିନା ହଠାତ୍ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା—

“ଚୁପ କର ! ଶୁଣ ସେଠ କଣ ଉତ୍ପଳ ସାଙ୍ଗରେ ପରାମର୍ଶ କରୁଛନ୍ତି । ଅନୁମାନ କୁମାର ବିଷୟରେ କିଛି କଥା ପଡ଼ିଛି—”

ନସ୍ରିନା ଉଠିଆସି କାନ୍ଥରେ କାନ ଲଗାଇ ଶୁଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ।

× × × × ×

“ହଁ, ହଁ, ହଜୁରୀ ସେଠ କହୁଥିଲେ—ମୋ ପରେ କୁମାର ଏକମାତ୍ର ବଣ୍ଟାରୀ ଥିଲା । ତାକୁ ମୋର ପ୍ରାଣଠୁ ବଳି ଭଲ ପାଉଥିଲି । ପୁଅ ଠାରୁ ଅଧିକା ସ୍ନେହ କରୁଥିଲି । ସେ କଦାପି କ୍ଷେମ ହୋଇ ନ ପାରେ । ମୋର ଅନୁରୋଧ ଉତ୍ପଳ ବାବୁ ! ତା ନାଆଁରେ ସେଇ ଓ୍ୟାରେଣ୍ଟ ବାହାରିଛି ତାକୁ ଉଠାଇ ଆଣ— ।”

ଉତ୍ପଳ ବାବୁ ସମ୍ମତି ଜଣାଇ କହିଲେ—

“ସେଇୟା କରିବ ।”

“ଓ୍ୟାରେଣ୍ଟ ଉଠି ଯିବା କଥା ଯଦି କୁମାର ଶୁଣି ପାରିବ, ସେ [illegible]ଠି ଥାଉ ପଛେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଆସିବ । କାରଣ ସେତ [illegible] ଖୁବ୍ ଭଲପାଏ ।”

ଓଡେଲ ବାବୁ ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା, କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ ଆପଣଙ୍କର ସଂପର୍କ କଣ ?"

କାନ୍ଥରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଫଟୋ ଆଡ଼କୁ ହାତକୁ ଶେଠ ଏବେ ଦେଖାଇଲେ । କୁମାରର ଫଟୋ ସେ । ଧୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ—

"ବୁଝିଲେ ଓଡେଲ ବାବୁ ! କୁମାର ମୋ ପୁଅ ? କାହିଁକି ମୁଁ ତାକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଏଁ । ଆପଣଙ୍କର ଶୁଣିବାରେ ଯଦି ଆଗ୍ରହ ଥିବ ସବୁ କହିବି ଏଣୁ ଗୋପନ ରହିବ ନାହିଁ ।"

ଶେଠ ସାହେବ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନୀରବ ରହିଲେ । ଜଣାପଡ଼ିଲା ଅତୀତର ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିକୁ ସ୍ମରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ସେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ କହିଲେ—

"ହଁ ଶୁଣ ! ଆଜିକୁ ତିରିଶ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଜଣେ ଛୋଟ ଜମିଦାର ଥିଲି । ସେତେବେଳେ ପଲ୍ଲୀ ଗ୍ରାମରେ ମୁଁ ରହୁ ଥାଏଁ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟ । ଚଇତି ପବନ ବହୁଥିଲା । ଦ୍ୱିପହର ବେଳ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଘରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ଆମ ଦ୍ୱାରରେ ଜଣେ ତରୁଣୀ ଆସି ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଆମ ଚାକରାଣୀ ଦେଖି ଯାଇ ମତେ ଡାକିଲା । ମୁଁ ଦୌଡ଼ି ଆସି ଦେଖେତ ଜଣେ ଯୁବତୀ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଛି । ପାଖକୁ ଯାଇଁ ଦେଖେତ—ସେ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ ମୋ ବାଲ୍ୟ ସଙ୍ଗିନୀ—ନାମ ତାର ପ୍ରେମମୟୀ । ତାକୁ ଧରି ଘରକୁ ଉଠାଇ ନେଲି । ଡାକ୍ତର ଆସିଲା । ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା ପରେ ଚୈତନ୍ୟ ଆସିଲା ତାର୍ । କିଛି ସମୟ ପରେ ମୁଁ ପଚାରିଲି—ଏପରି ଆସି ତୁ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଗଲୁ କାହିଁକି ? ତୋର ଘର କେଉଁଠି ?"

ଓଡେଲ ବାବୁ କହିଲେ—

"ଆପଣଙ୍କ ବାବା କେଉଁଠି ଥାଆନ୍ତି ?"

"ବାବା ଆମ ଗ୍ରାମରେ ଥିଲେ । ସେଇଠି ସେ ତାଙ୍କ ପିଲାପିଲି ନେଇ ଥାଆନ୍ତି । ବାପା ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଘରେ ହୋଇ

ଅଛି ଏକ ଗ୍ରାମରେ ଯାଇ ଘର ତୋଳି ଥିଲେ । ଆମ ଘର ପାଖରୁ ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ଦୂର ।"

"ସେଇଠୁ କଣ ହେଲା ?"

"ମୋ କଥା ଶୁଣି ପ୍ରଭାମୟୀ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ପୁଣି ପଚାରିଲି । ବହୁତ ସମୟ ପରେ ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା— ।

ତା କଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ମନରେ ମୋର ଦୁଃଖ ଆସିଲା । ମୁଁ ହତାଶ ହୋଇ ଘର ଅଗ୍ନିକୁ ଅନାଇଲି । ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ପ୍ରଭାମୟୀ କଲେଜରେ ପଢୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଜଣେ ସହପାଠୀ ସାଙ୍ଗରେ ତାର ଭାବ ହେଲା । ଯୌବନର ନିଶା ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ପାଗଳ କଲା । ଭବିଷ୍ୟତ କଥା ନ ଭାବି ଦୁହେଁ ଗୋପନ ପ୍ରଣୟରେ ମଜ୍ଜିଗଲେ । ତା ଅଭି ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଭା ହେଲା ଗର୍ଭବତୀ ।

କଥାଟା ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ବାପ ମାଉ ମରି ଯାଇଥିଲେ ସାବତମା । ସୁଯୋଗ ଦେଖି ସେଇ କଥାଟିକୁ ପାଞ୍ଚଖଣ୍ଡି ଗ୍ରାମରେ ଅତୁଳ ପ୍ରଚାର କରିଦେଲା ।

ଲୋକଲଜ୍ଜା ସହି ନ ପାରି ଦିନେ ଗୋପନରେ ସେ ପଳାଇ ଆସିଲା ମୋ ପାଖକୁ ।

ସମସ୍ତ କଥା ପ୍ରଭାଠାରୁ ଶୁଣି ତାକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲି । ସେ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ମୋର ପାଖରେ ଆନନ୍ଦରେ ରହିଲା । କିଛିଦିନ ପରେ ତାର ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଲା । ନାଁ ଦେଲି କୁମାର । ପିଲାଟି ଦେଖିବାକୁ ଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ରାଜକୁମାର ପରି ।

କୁମାର ଦିନକୁ ଦିନ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପରି ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୋ ଘରେ କୌଣସି କଥାରେ ଅଭାବ ନଥିଲା ତାକୁ । ଏଣେ ପ୍ରଭା [illegible] ଯୁବତୀମାନେ ତାର ସେବା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କୁମାର ଯେତେ ବଢୁଥାଏ ପ୍ରଭାର ଅବସ୍ଥା ସେତେ ଦିନକୁ ଦିନ [illegible] ଦିନକୁ ଖରାପ ହେଉଥାଏ । ତାକୁ [illegible] ମନର [illegible] ପାଇଁ କେଉଁ ଭାଇର [illegible] ଅଛି ?

ତଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରଭା ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ମରିବା ସମୟରେ ତାର ଜୀବନର ଅନେକ ଦୁଃଖ ଭରା କାହାଣୀ ମତେ ଶୁଣାଇ ଯାଇଛି । ଆଜି ସେସବୁ ମୋର ମନେ ଅଛି । ହଁ, ଶେଷରେ ଜନ୍ମମୂଳ ବଡ ଗାମ ମତେ ଦେଇ କହି ଯାଇଛି—କୁମାର ବଡ଼ ହେଲେ ସେ ଗାମ ଗଣ୍ଡିକ ତାକୁ ଦେବ । ଭୁଲ୍ ଗାମ ଗଣ୍ଡିକ ଏବେବି ମୋ ପାଖରେ ସେ ଯତ୍ନରେ ରଖା ଯାଇଛି ।

ପ୍ରଭା ମରିଗଲା । ତା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ମୋ ମନ ଗଣ୍ଡିକ ବି ମରି ଯାଇଛି । କୁମାରକୁ ସେଇ ଦିନଠୁ ଜନକ ସ୍ନେହଠାରୁ ଅଧିକା ସ୍ନେହ କରେ । ତାର ବା ଅଭି ଦୁନିଆରେ କିଏ ଅଛି । ମୁହିଁ ତାର ବାପ ମାଆ ସବୁ ଅଛି ।

ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଭା ମରିଗଲା ସେତେବେଳେ କୁମାରର ବୟସ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ସେଇ ସମୟରେ ମୋର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ମରି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀର ପୁଅ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଛଅ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା । ଏ ଦୁଇ ପୁଅକୁ ମୁଁ ପାଳି ଆସିଥିଲି । କୁମାରର ବୁଦ୍ଧି ଖୁବ ଥିଲା । ସେଇଥିପାଇଁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ବି.ଏସ୍‌ସି ପାସ କଲା । କିନ୍ତୁ ଅମୂଲ୍ୟ ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆ ଥିବାରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ପାସ୍ କରି ପାରୁନି ।

କୁମାରକୁ ଯେତେବେଳେ ବାଇଶ ବର୍ଷ ସେ ଡାକ୍ତରୀ ପରୀକ୍ଷା ସବୁ ଶେଷ କଲା । ତାରି ଚେଷ୍ଟାରେ ଆଜି ମୁଁ ବେଶ ଆରାମରେ ହୋଟା ଘରେ ରହୁଛି । ସମସ୍ତ କାମ ସେ ଦେଖୁଥିଲା । ମୋର କୌଣସି କଥାରେ ଚିନ୍ତା ନଥିଲା ।

ଗତିବେ ମଣିଷ ଜୀବନରେ କେଉଁ ଦୁଃଖ ହୋଇଯାଏ ତାକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା କାହାରି ହାତ ନୁହେଁ । ସେହି ଦୁଃଖ ମୁଁ ଭୋଗ କରି ବସିଲି, ଅଳ୍ପକୁ ଚାରିବର୍ଷ ହେବ ଗଲେ ସୁଲଭ ଘଟଣାରେ ମୋର ବିବାହ ହେଲା । ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ମୁଁ କୁମାରକୁ ହରାଇ ବସିଲି । କାହାକା

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚକ୍ଷୁ ଶମ୍ଭୁ ସଙ୍କାଶେ ଧନପତି ବକ୍ସି ଶେଠ ଉଠିକି ଉଠିଲେ । ଅଖି ତାଙ୍କର ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଆସିଲା । ରୁମାଲରେ ମୁହଁ ଘୋଡ଼ିଲେ ସେ ।—

\+ + × × × +

"ଆରେ ବଦ କଲୁ କାହିଁକି ? କହୁ ଯାଅ—" ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—"ତୋ କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଏବେ ଭଲ ଲାଗୁଛି···ଜଗନ୍ନାଥ ଦୁହାଇ ମୁଁ କଥାରେ କଇ ପାରୁ ନାହିଁ ।

"ତମକୁ କଣ ମୋ କଥା ଶୁଣିବ ପାଇଁ ଭଲ ଲାଗୁଛି ନୂଆକୁ ?"

କୁମାର ପଚାରିଲା ।

"ଭଲ ଲାଗିବା ନଲାଗିବାରେ ତମର କଣ ଅଛି ? ତମ କଥା ତମେ କହି ଯାଅ । ଫୁଲ କଥାରେ ମଧୁ ଭରା ଥିଲା । ଫୁଲ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଆଉ କୁମାର ଘର ଭିତରେ ବସି ଥିଲେ । କୁମାର ତା ଜୀବନର କାହାଣୀ କହୁଥିଲା । ଫୁଲ ଆଉ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଶୁଣୁଥିଲେ ।

କୁମାର ଆରମ୍ଭ କଲା—

"ପିଲାଟି ଦିନୁ ମୁଁ ବାପାଙ୍କର ଅଧିକ ସ୍ନେହ ପାଇ ଆସିଥିଲି । ମୋ ମୁହଁରେ ଘରର ସମସ୍ତ ଦସ୍ତୁରି ନଦୀ ହୋଇଥିଲା । ଜମିଦାରୀ ଭାରତ ସବୁ ମୁଁ ବୁଝୁଥିଲି । ଅମୂଲ୍ୟ ସେତେବେଳେ ବନ୍ଧୁମାନେ ଭରି ପଡ଼ୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ······

ପୁଣି କିନ୍ତୁ କଣ ?

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଅନ୍ତରରେ ପଚାରିଲା ।

"ସେ କଥା ଶୁଣ । ତେବେ ମାତ୍ର ମୁଁ ପିଲାଟି ଦିନୁ ଜଣେଇଦେଇ ବାପା ଏଥି ଜାଣିଲି । ଶେଠ ସାହେବଙ୍କ ଭାଗେ ସେହି ଘୋର ବାଧା ଦେଇଲେ । ଜନ୍ମଦାତା ବାପାଙ୍କୁ ମୁଁ ମାଆ ଘର ଛାଡ଼ି ଦଲେ । ତାଙ୍କର ମୁହଁ ମୋପାଇଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶୁଖିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ହଠାତ୍ ଏକ

କଡ଼ା ପ୍ରକୃତିର ଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ପରାମର୍ଶରେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଣ୍ଡପରେ ମହିଳେ ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ପୂଜକମାନେ କରନ୍ତି । ଏଣୁ ନସ୍ତିକା ଦେବୀଙ୍କ ଉପରେ ସମସ୍ତେ ନାରାଜ ରହୁଥିଲେ । ଗଣିତ ଉତ୍ତେଜନାରେ ମୁଁ ଗାଁରେ ସ୍କୁଲ ବସାଇବା ବେଳେ ଜଣେ ସରଳା ନାରୀ ସ୍ନେହ ସହିତ ବିବାହ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ତାକୁ ତା ସହିତ ପୁରମାସ କଟାଇ ସେ ସଂସାରକୁ ଫେରାଏ । ତାପରେ—

ଧୀରେ ଧୀରେ ନସ୍ତିକା ଦେବୀଙ୍କ ଠାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି । ସେ ଯେତେବେଳେ ମତେ ଦେଖୁଥିଲେ ବସି ଉଠୁଥିଲେ ମୁଁ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ବୁଲେଇ ଦେଉଥିଲି ! ସେଇ ମାଆ ଠାରୁ ସରଳତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ନେହ ପାଇବାକୁ ଆଶା କରୁଥିଲି ତା ବଦଳରେ ପାଇଲି ଲଳିତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାଣୀ—କାମୁକତାର ସଂକେତ— ।

ଏଥର ମୁଁ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରୁ ସବୁଦିନେ ଦୂରେଇ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି । ରାତରେ ରାତରେ ସେ ବି ମତେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଶରୁଷମ୍ଭ ପାଠ ପଢ଼େଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ଡରୁ ଧରୁ ଦୁଇ ବେଇଲି ।

ବିଜୟର ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁନେଲେ ଅଳ ନ ଦନ ପିଇବେଇ ଉଠେ । ମୁଁ ସକଳେ ମୋ ଘରେ ଶୋଇଛ । କବାଟ ବନ୍ଦ ଅଛୁରା ହୋଇଛ । ହଠାତ୍ ନସୂକାଦେବୀ ମୋର ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଭିତର ପଟୁ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ମୋର ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଆସିକୁ ବସି ବସିଲେ । ବଡ଼ ବିପଦ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ଡେଇଁ ଉଠିଲି । ସେ ମୋର ମୁହଁ ଚଉଁକୁ ଲାଗି ଆସି ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲେ ।

ସେ ସମ୍ମୁଖରେ ମୋର ଅଙ୍ଗ-ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଦେଖେ । ମୁଁ ଅଥୟ ହେଲି । ଜନନୀ ମାଆ ପରି ଯାହାଙ୍କୁ ମୁଁ ଭକ୍ତି କରୁଥିଲି, ତାଙ୍କର ଏହି ଏ କଥା । ଲଜ୍ଜାରୁ ଘୃଣା ହେଲା, ଶରୀରରୁ ଉଠି ଆସିଲି । ସେ ମୋ ପିଲା ବାହୁକୁ ଧରି ଧରିଲେ । ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଛଡ଼ାଇ ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି କିନ୍ତୁ ସେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଗଳାରେ କହିଲେ—

"କୁମାର ! ପ୍ରିୟ ମୋର !"

ଏଇ କଥା ପଦକରେ ମୋ ଦେହରେ ଗାର ପଣ ଝଙ୍କ ଉଠିଲା । ଗୋଟାଏ ଧକ୍କା ଦେଲି । ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ମୁଁ ଘରୁ ପଳାଇ ଆସିଲି ପଦାକୁ ।

ସେହିଦିନ ଠୁଁ ନୟନାଦେବୀଙ୍କର ମୋ ଉପରେ ଭୀଷଣ ମାନ ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲୁହା ସିନ୍ଦୁକ ଭାଙ୍ଗି ଟଙ୍କା ନେଇ ଯିବାର ଅଭିଯୋଗ ମୋ ଉପରେ ଲଦାଗଲା । ଶେଠଙ୍କ ଥାନାକୁ ଡକାଗଲା । ମୋ ଘର ଖାନତଲାସ ହେବାକୁ ମୋ ତକିଆ ତଳୁ ଶହେ ଟଙ୍କିଆ ଗୋଟାଏ ନୋଟ ବାଣ୍ଡୁଲ ମିଳିଲା । ମୁଁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି । ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଏ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ । ମତେ ପୁଲିସରେ ଦିଆ ଯିବାର ଠିକ ହେଲା । ମୁଁ ତାଇଦା କରି ପଳାଇ ଆସିଲି । ସେହି ଦିନଠୁଁ ତୁମମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରୟରେ ଅଛି ।

ଏତକ କହି ନୀରବ ରହିଲା ।

ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ ! ଜୀବନରେ ଅନେକ କଷ୍ଟ ପାଇ-ଲିଣି । ଆଜି, ହେଲେ ବସ ମୁଁ ଅଶକ୍ତ । କହୁଦେଇ ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ନିଜ ଘରକୁ ବୁଲିଗଲା । କୁମାର ଫୁଲକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ନୂଅବୁ ! ତମେ ମତେ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ ତ ? ତମର ପୁଣି କ'ଣ ହେବଟ ?"

ଫୁଲ ଅଭିମାନ ଭରା କଣ୍ଠରେ କହିଲା-

ସତ କହିଲ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲ ସେ ତୁମକୁ କେତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ? ତମେ ତ ପୁଣି ନୟନା ଦେବୀଙ୍କୁ.....

"ତମକୁ ଭଲ ପାଏଁ ନୂଅବୁ !"

"ମିଛ କଥା !"

"ସତ କହୁଛି ନୂଅବୁ ! ତୁମକୁ ଭଲ ପାଇବା କ'ଣ ଅନ୍ୟାୟ ହେଲା ?"

"ତମେ ଜ୍ୱର ଭଲ ଏବେ କୁମାର !"

ଫୁଲ ମନ ମତାଣିଆ ହସ ହସିଲା ।

"ଆଉ ତମେ ଜ୍ୱର ଗସ୍ତ ନୁଆନ୍ତୁ !" କୁମାର ଅଳ୍ପ ହସି କହୁଲା—ସେଇଥିପାଇଁ ମତେ ଆଉ ଉତ୍ସା ଟାଣିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ନାହିଁ—।"

"ଆଉ ହବ ନାହିଁ—ହବ ନାହିଁ—ସେଇଥିପାଇଁ ସବୁ ଦୋଷ କଣ ମୋର ମୁଣ୍ଡରେ ଲଦାଗଲା ? ଗଲାକାଲିଁ ବାଇଁଦ ?—ମୁଁ କଣ ହାଣି ଧରିଥିଲି ? ଫୁଲ ଅଳପ ହସି କହୁଲା—ହିଁ-ହିଁ ପରେ ମନ ବା ବଦଳ ଥାଇ ହେବ ? ତେବେଣେ ସେ ପାଠପଢ଼ୁଆ ଝିଅଟିର ମନକୁ ହଠାତ୍ଥିବ ପଢ଼ିଥିବ ।

ଦୁହେଁ ହସି ଉଠିଲେ ।

× × + +

"ମତେ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭିତର ତୁହେଁ । ଶେଠ କହୁଲେ—ମୋର ଆସିବା ନ ଆସିବା କୌଣସି ସ୍ଥିରତା ନାହିଁ ।"

ଓଭର ସିଅର କହୁଲେ—

"ଆପଣ ତ ଆସିଲେ ତ ମୁଁ ସବୁ ଠିକ୍ କରିଦେବି । କୁମାର ନାଁରେ ସେଇଁ ଓଭରସିଅର ଅଛ ତାକୁ ଘସ ରଦ୍ କରିଦେବ ।"

"ତେବେ ଶୀଘ୍ର ପାର ଏ ସବୁ କାମ ଶେଷ କରିଦେବ । ସବୁ ଦେଖୁଛ ଅନେକ ଥାଏ ପଡ଼ୁଥିବ ।"

ଶେଠ ଓଭର ସିଅରଙ୍କୁ ଅନାଇଁଲେ ।

ଓଭରସିଅର ହଠାତ୍ ହଠାତ୍ କହୁଲେ—

"ହଁ। ଆଜ୍ଞା ଅନେକ ଅଛୁ ଏଣ ଅଛୁ ?"

ଓଭରବାବୁ ବୁଝାଇବା ପରେ ଶେଠ ଜମୁନାକୁ ଓ ଅମୂଲ୍ୟ ବାବୁଙ୍କୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ । ଅମୂଲ୍ୟ ସାଇ ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲରେ ବେଶ୍ ଆରାମରେ ବସିଲା । ଜମୁନାଦେବୀ ଗୋଟିଏ ଆସନକୁ

ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ଶେଠ ସାହେବଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖି ତାଙ୍କ ମନରେ ଅଜ୍ଞ କାହିଁକି ଭୟ ଆସୁଥିଲା ।

"ଭାବୁଥିଲି ତମେ ଘରୁ ଆଜି ଆଉ ଆସିବ ନାହିଁ ବୋଲି । ଏବେ ଭେଟିଲ ଭଲ ତମେ ସବୁ—ଶେଠ କହୁଥିଲେ—ଅଚ୍ଛା, ଅମୂଲ୍ୟର ପଢିବା ଦିଗରେ ମତ କ'ଣ ?

ଅମୂଲ୍ୟ ସରଳତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନରେ କହି ଉଠିଲା—

"ପଢା ପଢି ସେପଟେ ଅଛି ଭଲ କେଉଁକ ବାପା ! ବହି ଖୋଲି ବସିଲେ ମନରେ କେତେ ରକମ କଥା ଆସୁଛି । ସିନେମା ଅଭିନେତା ଓ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ଆଲୋଚନା କରି ସମୟ କାଟୁଛି ।"

ଉତ୍ତର ଶୁଣି ଶେଠ ସାହେବ କହିଲେ—

"ଥାଉ ! ଆଉ ମୂର୍ଖ ଭଳିଆ କଥା କହିବାକୁ ଦରକାର ତୋର ପଢା ଘର କପାଳ ମମତା ଅଛି ମୁଁ ଜାଣି ସାରିଛି । ହଁ, ଭୂ ସିଧା ଏଠୁ ଯାଇ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିବୁ । ପଢାପଢିରେ ମନ ଦେ ।"

ଧୀର ଗଳାରେ ନମ୍ରତା କହିଲା—

"ଉଠି ଯାଇ ଶୀଘ୍ର କାହିଁକି ଏଣେ ଆସିଲ । କଟେକ କୁମାରକୁ ଖୋଜଥାନ୍ତି ।"

ଶେଠ ସାହେବ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ—

"ଏପରି ସମୟରେ କୁମାର ଆସିବା ଉଚିତ୍ ଦରକାର । ମୁଁ ଆଉ କେଉଁଦିନ ତା ପାଇଁ ଘର ଜଣା ସାରିଛି । ମୋର ହୋଟେଲକୁ ଦୁଇ ବେଶି ହେଲାଣି । କୁମାର କ ହେଲେ ଏ ତମ୍ଭ ସମ୍ପର୍କ ଚଳାଇବ ?"

ରଙ୍ଗବରଙ୍ଗ

ଜମୁନା କହିଲା—

"ମୁଁ ଯାଉଛି, ପୁଣି ଦାଉ କଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧ । ତୁମର ଦେହଁଠି ଅଛି ଚାବି ଖୋଜି ନେବ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଚାବି ତୁମର ହୃଦୟରେ ଅଛି ।"

ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ନ ବୁଝି ଜମୁନା ଶେଠଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା ।

ଶେଠ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ କହିଲେ—

"ଯେପରି ଭଲ ମନେ କରୁଛ ସେପରି କର । ହଁ ଅମୂଲ୍ୟ, ତୁ ସିଧା ହୋଷ୍ଟେଲରେ ଯାଇ ରହିବୁ । ତୁମମାନଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ମୋର ପୁଲିସ ଦୁ' ଜଣ ଯାକ ସେମିତି ସହରର ଘର ଘରରେ ନ ବୁଲ ।"

ଶେଠଙ୍କର ଏଇ ବେପରବାହ କଥାରେ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଖୁବ ଖରାପ ମନେ ହେଉଥିଲା ।

(ସାତ)

ମାସିକ ପତ୍ରିକାର ସଂପାଦକ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ କହିଲେ—

"ହଁ, ଆଗମନର କାରଣ କଣ କହନ୍ତୁ ?"

ବନ୍ଦନା ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲେ—

"ଆପଣଙ୍କର ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ଯେଉଁ ଗଳ୍ପ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଯାହାକି ଲେଖା ଆଜି ସାରା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଚହଳ ପକାଉଛି । ସେହି ଲେଖକ ଅସୀମ ସ୍ୱାଇଁରା ମହାଶୟ କିଏ ଏ ?"

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲେ—

"ସେ ମହାଶୟ ଜଣେ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ କାହାଣୀ ଲେଖକ । ଅଧିକ ପରିଚୟ ଅଉ କଣ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି ?"

ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ଦେଖନ୍ତୁ ! ମୁଁ ଆଶା କରୁ ଥିଲି । ଆପଣ ଟିକେ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି କହିପାରିବେ ।"

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ—

"ସ୍ୱାଇଁ ମହାଶୟଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେ ଆପଣଙ୍କୁ, କ'ଣ କହିବି ସେ ବିଷୟ ନିଜେବି ଠିକ୍ କରି ପାରୁନାହିଁ । କାରଣ ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାତ । ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଠିକଣା

ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ବି କେବେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଚିନ୍ତା କରି ନାହିଁ କି ଏ ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଠାରୁ ସମ୍ବାଦ ପାଇ ପାରିନାହିଁ । ଆଜି ଆପଣ ପ୍ରଥମ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି ।”

“ଅଚ୍ଛା, ତାଙ୍କର ଲେଖା ସବୁ କେଉଁଠୁ ଏଠାକୁ ଆସେ ?”

“ଡାକରେ ।”

“ଡାକରେ ?”

“ହଁ ଅଜ୍ଞା ! ଛଅ ମାସ ଆଗରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଠିକଣାରୁ ଆସୁଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ବର୍ଷ ହେବ ଏଇ ସହରରୁ ଆସୁଛି ।”

“ଏଇ ସହରରୁ ଆସୁଛି ? ଦୟା କରି ଆପଣ ତାଙ୍କ ଠିକଣା ମତେ ଦେଇ ପାରିବେ ?”

“ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି ।” କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ପାଦକ ମହାଶୟ ଉଠି ଆଲମିରାରୁ ଗୋଟିଏ ଫାଇଲ ଆଣି ଖେଳେଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସଦାଶିବ ମହାଶୟଙ୍କ ଠିକଣା ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜରେ ଲେଖି ବନ୍ଦନା ଦେବୀଙ୍କ ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଇ କହିଲେ—

“ଏଇ ଠିକଣାରେ ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ପାଇ ପାରିବେ ।”

ବନ୍ଦନା ଦେବୀ ଖୁସିରେ ସଦାଶିବ ମହାଶୟଙ୍କ ଠିକଣା ଆଣି ମାସିକ ପତ୍ରିକା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ ଘରକୁ । ମନରେ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ପୁରି ଉଠିଲା ।

ବହୁତ ଖୋଜା ଖୋଜି ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଛଅ ଘଣ୍ଟା [illegible] କଲେ ବନ୍ଦନାଦେବୀ । ସଂପାଦକଙ୍କର ଦିଆ କାଗଜ ଠିକଣାକୁ [illegible] ଘରନମ୍ବର ଦେଖିଲେ । ଠିକ୍ ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚି ପାରି ଥିବାରୁ ମନ ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ଘର ଦୁଆର ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦେଖିଲେ କବାଟ ବନ୍ଦ ଅଛି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଠିଆ ହେବା ପରେ

ଦେଖିଲେ ପାଖ ଘରୁ ସାତସିଆଁ ଖଣ୍ଡେ ବେଢ଼ାଣ ପିନ୍ଧି ଜଣେ ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବାହାରି ଆସୁଛି । ଧୀର ଭାବରେ ବନ୍ଦନା ପଚାରିଲା—

"ଏଠି ସର୍ବେଶ୍ୱରଙ୍କ ଘର କିଏ କହି ପାରିବ ?"

ଫୁଲ ତଳପାରୁ ତାଳୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥରେ ବନ୍ଦନାକୁ ଅନାଇ ଗଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ବନ୍ଦନାକୁ ଅନାଇ ଧୀର ଗଳାରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—

"ଏଠି ସର୍ବେଶ୍ୱର ବା ଫର୍ବେଶ୍ୱର କେହି ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ଏପରି ନାଁ ମୁଁ ଏ ପଡାରେ କାହାରି ଅଛି ବୋଲି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣିନାହିଁ ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଘରୁ ବାହାରି ଆସି କହିଲା—

"କ'ଣ ଲୋ ଫୁଲ ! କାଅ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁଚୁ ଲୁ ?"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଅନାଇଲା । ବନ୍ଦନା ତା'ର ଅଡ଼କୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

"ଆପଣ ଏଠାକୁ କିପରି ଆସିଲେ ଆଜ୍ଞା ? ଏତକ କହି ଫୁଲକୁ ଜୋର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଖାଲି କ'ଣ ଦେଖୁଚୁ ଲୁ ? ଖଣ୍ଡେ ଚଉକି ଆଣି ବଢ଼େଇ ଦିଏ । କିପରି କଥା କହନ୍ତି ଏ ଯାଏଁ ଶିଖିଲୁ ନାହିଁ ।"

ଫୁଲ ଅଭିମାନ କରି କହିଲା—

"ମଲା ! ମୁଁ କିପରି ଜାଣିବି ସେ ତମର ଜଣା ଶୁଣା ବୋଲି ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରାଗରେ ତମ ତମ ହୋଇ କହିଲା—

"ଦେଖୁଛନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ! ତା କଥା ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତ ? ଏବା ଲୁଚୁଡ଼ାଙ୍କେ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେବ । କଥା କହିବା ଢଙ୍ଗ ଜାଣିନି ନାହିଁ ଏ ଯାଏ ।"

ବନ୍ଦନା ଅଳ୍ପ ହସି କହିଲା—

"ସେ ତ କିଛି ଖରାପ କରିନାହିଁ ନାଗାଭାଇ ! ତା ଉପରେ ମିଛରେ କାହିଁକି ରାଗୁଛ । ଝିଅର ନାଆଁ ବୋଧେ ଫୁଲ ?"

"ହଁ ଆଜ୍ଞା ! ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"ଆପଣ ହଠାତ୍ ଏଣେ କୁଆଡେ ଆସିଲେ ?

"ଜଣେ ଲୋକକୁ ଖୋଜୁଚି । ଆଚ୍ଛା, ଏଠାରେ ସବ୍ଦଙ୍କସ୍ୱ ବୋଲି କେହି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ?"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଭାବି ଚିନ୍ତି କହିଲା —

"ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ଏପରି ନାଆଁରେ ଏ ପଡ଼ାରେ କେହି ନାହାନ୍ତି ।"

ବାଧ ହୋଇ ବନମା ସେ ଦିନ ଫେରି ଆସିଲା । ବନମା ଚାଲି-ଯିବା ପରେ ନାଗା ନିଜ ଘରକୁ ଆସିଲା । ଦେଖେ ତ ଫୁଲ ବିଛଣାରେ ମୁହଁ ମାଡି ଶୋଇ କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଚି । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ସାମାନ୍ୟ କଥା ପଦେ କହି ଦେଲି ବୋଲି କାନ୍ଦୁଚି !"

ଏହା ପୂର୍ବରୁ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଅନେକ କଥା କହିଚି । କାହିଁ, କେବେତ ଏପରି କାନ୍ଦିନାହିଁ ସେ । ଆଜି କାହିଁକି ଏପରି କାନ୍ଦୁଚି ସେ ? ଜଣେ ଅପରିଚିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସାମନାରେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଅପମାନ ଦେଇ କଥା କହିବା ଆଦୌ ଠିକ୍ ହୋଇନି । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାରର ଉଚିତ ଥିଲା ଏ କଥା ପ୍ରଥମେ ବିଚାର କରିବା ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଫୁଲ ପାଖରେ ବସି, ନିଜ କୋଳକୁ ଉଠାଇ ଆଣିଲା । ଫୁଲ ଅଧିକ ଜୋରରେ କହିଁ କହିଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"କ'ଣ ଲାଗିଲା ଫୁଲ ? ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୁହାଇ, ମତେ—ତୁ ଯେତିକି ସୁନ୍ଦର ସେତିକି ସରଳ । ଯଦି ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ତୋତେ ବାଟି ପଣା କରି ପିଇ ଦିଅନ୍ତି ତେବେ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ହୁଅନ୍ତା — ନୁହେଁ ?

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣି ଫୁଲ ଫିକ୍ କରି ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା—

"ପଣା କରି ପିଇବ ? ପିଉନା ମୁଁ କଣ ମନାକଲି ?"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଓଠ ଯାଇ ଫୁଲର ନାଲି ଓଠ ପାଖରେ ଧକ୍କା ଖାଇଲା ।

ଫୁଲ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କୋଳରୁ ଉଠିପଡ଼ି କହିଲା—

"ମୁଁ ଏଠି ବସିବି କ'ଣ ? ତେଣେ ମୋର କେତେ କାମ ଅଛି । ଯାଉଛି ତମ ପାଇଁ ଜଳଖିଆ ଆଣେ ।

ଫୁଲ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଡାକି କହିଲା—

"ଆରେ, ଏ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଆଜି ଆଣିଛି । ନଏ ରଖିଦେ । ଆଜି ଆଉ ବେଶି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ପକେଟ କାଟି ଟଙ୍କା ଆଣିବା କଣ କମ କଥା ନୁହେଁ । ଧରା ପଡ଼ିଲେ ଛ' ମାସ—।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଶଟଙ୍କିଆ ନୋଟ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଫୁଲ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଫୁଲ ଟଙ୍କା ନେଇ ବ୍ଲାଉଜ ଭିତରେ ଗୁଞ୍ଜିଲା । ନାଗା ପୁଣି ଫୁଲର ଦୁଇ ହାତକୁ ଧରି ତାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା । ଫୁଲ ନାଗା କୋଳରେ ଲତାଟି ପରି ଛନ୍ଦି ହୋଇଗଲା । ନାଗା ଫୁଲର ଅଧରକୁ ବାର ବାର ଚୁମ୍ବନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

—(୦)—

ଆଜକୁ ଛଅମାସ ହେବ ଶେଠ ମରିଗଲେଣି । ବର୍ତ୍ତମାନ ନସ୍ରିନା ଅମୂଲ୍ୟ ଓ ବୈଭବ ଆସି ବ୍ରହ୍ମପୁର ଜଜ ଘରେ ରହୁଛନ୍ତି ।

ଅମୂଲ୍ୟ ଷ୍ଟୋର୍‌ର ଯାବତୀୟ କାଗଜ ପତ୍ର ଖୋଜି ଦେଖା ଶୁଣା କରୁଛି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ ଅଫିସ କାଜ ଏହି ସବୁ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କୌଣସି ଏକ ଜରୁରୀ ଘଟଣା ନେଇ ସେ ବାହାରକୁ ଯାଇଛି । ଫେରୁ ଫେରୁ ଦୁଇ ଚାରି ଦିନ ବିଳମ୍ବ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ । ଘରେ ଚାକର ମାନେ ଅଛନ୍ତି । ନସ୍ରିନା ଓ ବୈଭବ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ।

ଶେଠଙ୍କ ବାକ୍ସ ଖୋଲି ନସ୍ରିନା ଓ ବୈଭବ କାଗଜ ପତ୍ର ଖେଳେଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଯଥା ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ବୈଭବ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥାଏ ।

ହଠାତ୍ ଖଣ୍ଡେ ଯଉ ମୁଦା ଲଫାପା ହାତରେ ଧରି ବୈଭବ କହିଲା—ଦେଖତ ! ଏଇ ଯଉମୁଦା ଲଫାପା ଖଣ୍ଡିକ ଭିତରେ କ'ଣ ଅଛି ?"

ନସ୍ରିନା ଲଫାପାଟି ଖୋଲିଲା । ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ସେଥିରେ ଥିଲା । ଚିଠି ବାହାର କରି ପଢ଼ିଲା ସେ । ଲେଖା ଥିଲା—

ବାପା କୁମାର !

ଜୀବନରେ ଲୁଚେଇଥିଲି ଅନେକ କଥା—ତୁ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷ ହେବୁ । ମୋ ଦୁଃଖ ଯିବ । ଗାଁରେ ଛାତି ଫୁଲେଇ ବାଟ ଚାଲିବୁ । ମୋର କଳଙ୍କର ଦାଗ ଲିଭିଯିବ । କିନ୍ତୁ ବିଧାତା ତା ହେବେଇ

ଦେଲିନି । ତୋ ସୁଖ ଦେଖିବା ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ନାହିଁ । ପାପିନୀ ମୁଁ ତୋ'ର ଆଗରେ ମୁଁ ମରିଗଲି ।

ତୋର ବାପା କିଏ, ସେ ବିଷୟ ଜାଣି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । କେବେବି ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବୁ ନାହିଁ । ତେବେ ତୁ ଜଣେ ନାମଯାଦା ଘରର ପୁଅ ବୁନିଆଦବାଲାର ନାତି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ମୋର ବିବାହ ଗାନ୍ଧର୍ବ୍ୟ ମତରେ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତୁ ଯେତେବେଳେ ମୋ ପେଟ ଭିତରେ ଥିଲୁ, ବାପା ତୋର ମରିଗଲା । ମୁଁ ଦୁନିଆଁ ଆଖିରେ ହେଲି କଳଙ୍କିନୀ । ସମାଜରେ ମୋର ଥାନ ରହିଲାନି । ଆଜ ମୁଁ ସେଠ ଭାଇଙ୍କ ଆଶ୍ରୟରେ ରହି ତୋତେ ପାଇଲି ।

ତୋ ନାଁରେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ପଚିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଜମା ଅଛି । ତୁ ସେ ଟଙ୍କା ଆଣି ପାରିବୁ ଯେତେବେଳେ ତୋର ବିବାହ ସରିଯିବ । ତା ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ । ତୋ ବାପାର ସମସ୍ତ ଅଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ତୋ ନାଁରେ ଅଛି । ସଦାଶିବ ଓକିଲ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ କାଗଜ ପତ୍ର ଅଛି । ଏ ଫଟୋ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ସେ ତୋତେ ଚିହ୍ନିବେ । ତାଙ୍କ ଠାରୁ ବାକି କଥା ଜାଣିବୁ ।

ତୋର ଅଭାଗିନୀ ମା
- ପ୍ରଭାମୟୀ

ଜମୁନାଦେବୀର ମନ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ଭୈରବକୁ କହିଲା ସେ—

“ବୁଝିଲୁ ଭୈରବ ! ଏଇ କାଗଜ ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ଆଉ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅନୁସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା । କୁମାରର ମାଆ ଯେଉଁ ଫଟୋ ଦେଇଛି—ଏଇ ଫଟୋ ଦେଖୁଛୁ ତ ଭାଇ । ଜଣେ ଯୁବକ ଠିକ କର । ସଦାଶିବ ବାବୁ ଓକିଲ ଘରକୁ ସେ ଯିବ । କୁମାର ବୋଲି ନିଜକୁ ପରିଚୟ ଦେଇ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ—ବୁଝିଲୁ, ସାବଧାନ ! ଏ କାମ ଯେପରି ଅମୂଲ୍ୟ ନ ଜାଣେ ।”

ଭୈରବ ଆନନ୍ଦରେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ କହିଲା—

"ତମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହ। ସବୁ କାମ ମୁଁ ଚୁପ୍ ଚୁପେ ହାସଲ କରିନେବି।"

ହଠାତ ଦରଜା ପଟରୁ କାହାର ଆସିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା। ନସୁନା ଅନାଇ ଦେଖେତ ଅମୂଲ୍ୟ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଛି। ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଦେଖି ଭୈରବ ଘର ଭିତରୁ ଚାଲିଗଲା।

ନସୁନା ଅମୂଲ୍ୟକୁ ପଚାରିଲେ—

"କ'ଣ କିଛି ସନ୍ଧାନ ପାଇଲୁ ଅମୂଲ୍ୟ?"

ଅମୂଲ୍ୟ ନିରସ ମନରେ କହିଲା—

"ବାପାଙ୍କର ସମସ୍ତ କାଗଜ ପତ୍ର ଭଲ ରୂପେ ଘାଣ୍ଟିଛି। ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି କୁମାର ନାମରେ ଲେଖି ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ସେ। କୁମାର ଫେରି ନ ଆସିବା ଯାଏ କିଛି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଓକିଲବାବୁ ମଧ୍ୟ କହିଲେ। ସେ ଫେରି ଆସିଲେ ସେ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ତାର ହେବ।"

ନସୁନାଦେବୀ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହିଲେ—

"ମୁଁ ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ କିଛି ପାଇଲି ନାହିଁ। ତୁ ପୁଅ ହେଇ ମଧ୍ୟ ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲୁ। କୁମାର କିଏ ବୋଲି କିଏ—ଯାର ବାପର ଠିକ୍ ନାହିଁ ସେ ହେଲା ମାଲିକ?"

ଅମୂଲ୍ୟ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ତମକୁ ମାସକୁ ପଚିଶ ଟଙ୍କା ଖରଚ ମିଳିବ ଏବଂ ମୋ'ର ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପଚିଶ।"

ନସୁନା ନୀରବ ରହିଲେ, କିଛି କହିଲେନି।

ଦୁଇଦିନ ବାଦ ନସୁନା ଭୈରବ ଏବଂ ଅମୂଲ୍ୟ ପୁଣି କଟକକୁ ଫେରି ଆସିଲେ। ନସୁନା ଭୈରବ ସାଙ୍ଗରେ ମୋହିନୀ ହୋଟେଲରେ ରହିଲା, ଆଉ ଅମୂଲ୍ୟ ହଷ୍ଟେଲରେ।

(ନଅ)

ଆପଣଙ୍କ ଦେଇଥିବା ଠିକଣା ଅନୁସାରେ ସବୁ ଜାଗା ଖୋଜିଲି, ମାତ୍ର କୌଣସି ଠାରେ ତାଙ୍କୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଠିକଣା ବୋଧହୁଏ ଆପଣ ଭୁଲରେ କହୁଛନ୍ତି ।" :

ବନ୍ଦନା ଧୀର ଗଳାରେ ସଂପାଦକଙ୍କୁ କହିଲା । ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ କହିଲେ—

"ସେ କଅଣ କଥା ? ଠିକଣା ମୁଁ ଠିକ ଦେଇଚି । ଆପଣଙ୍କର ଖୋଜିବାରେ ଭୁଲ ହୋଇପାରିଥାଏ । ହେଇ ଦେଖନ୍ତୁ ଫାଇଲ ।"

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଫାଇଲ ଖୋଲି ବନ୍ଦନାକୁ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କ ଠିକଣା ଦେଖାଇଲେ ।

ବନ୍ଦନା କହିଲା—ଠିକଣା ଠିକ ଲେଖା ଯାଇଚି, ମାତ୍ର ତାର ମନକୁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ଗଲାନି । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ଏତେବଡ଼ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟିକ କୁଲି ମଜୁରିଆଙ୍କ ଗହଣରେ ରହିବ ? ଏହା କଦାପି ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ କହିଲେ—

"ଆପଣ ସଦାନନ୍ଦଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଭୀଷଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ?

ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ଭୀଷଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କଥା । କାରଣ ଏତେବଡ଼ ଲେଖକ ଯାହାର ଲେଖା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଖରେ ଆଦର । ତାଙ୍କ ପାଖରେ

ଟଙ୍କାର ବି ଅଭାବ ନ ଥିବ । ସେ ପୁଣି ଯିବେ କୁଲି ମଜୁରିଆଙ୍କ ବସ୍ତିରେ ରହିବାକୁ ?"

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ମୃଦୁ ହସି କହିଲେ—

"ଆପଣ ଯାହାକୁ ଅନୁମାନ କରୁଛନ୍ତି ତା ଠିକ୍ । ଆମେ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଲେଖା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେବୁ ବୋଲି ଚିଠିରେ ତାଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲୁଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଟଙ୍କା ନେବେନାହିଁ ବୋଲି ମନା କରି ପଠାଇଲେ ।"

"ମନା କରି ପଠାଇଲେ ?"

ବନ୍ଦନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ସଂପାଦକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ।

"ହଁ, ସେ କହିଲେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ ସେବା କରେ, ତା'ର ଟଙ୍କା କ'ଣ ହେବ ? ଟଙ୍କା ନେଇ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକ୍ରୟ କରିବା ମୂର୍ଖତା ଛଡ଼ା ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?

"ଏପରି ମହତ ଆଦର୍ଶ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକଙ୍କର ଅଛି ବୋଲି ଧାରଣା ନଥିଲା ।

କିଛି କ୍ଷଣ ଗମ୍ଭୀର ରହି ସଂପାଦକ ମହାଶୟ କହିଲେ—

"ଦେଖନ୍ତୁ ! ଆପଣ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି । ଏହି ମର୍ମରେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ମତେ ଲେଖି ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଦେବି । ପରେ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ସ୍ଥାନ ଠିକ୍ କରିବା ।"

ବନ୍ଦନା ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲେଖି ସଂପାଦକଙ୍କ ହାତକୁ ଦେଇଦେଲା ।

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ତହିଁ ପରଦିନ ସଂଧ୍ୟାକୁ ସଂପାଦକଙ୍କ ଦପ୍ତରରେ ଏକାଠି ହେବାକୁ ବନ୍ଦନା ଦେବୀଙ୍କୁ ଆସିବାକୁ କହିଲେ ।

ବନ୍ଦନା ଆନନ୍ଦରେ ସଂପାଦକଙ୍କ ନିକଟରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

\+ + × × × +

"ଅରେ ବାଃ ! ଅଜବ ସାଜ ପୋଷାକ ଦେଉଛୁ, କେଉଁଠିକି ଯିବୁ ?" ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପଚାରିଲା ।

କୁମାର ଏକ ଅଣାର ଖଣ୍ଡେ ସାବୁନ କିଣି ଆଣି ଦେହ ମଳିବାରେ ଲାଗିଛି । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପାଖରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଥାଇ ରହି ଆସିଲାଣି, ଏପରି ସାବୁନ ଦେହରେ ଲଗାଇ ସଫା ସୁତୁରା ହେବା ଏଇ ତାର ପ୍ରଥମ । ସେଇ କାରଣରୁ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା ।

କୁମାର ଦେହ ମଳୁ ମଳୁ କହିଲା—

"ଯାଉଛି ଯିବ । ଜଣେ ବଡ଼ ଲୋକ ପାଖକୁ ।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲା—

"ଅଛା, ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ପୁଣି ଆସିଲା କଏ ? ମୁଁ ତ ଜାଣିଥିଲି ଏ ଦୁନିଆଁରେ ତୁ ଏକାଟିଆ ବୋଲି । ତୋର କୌଣସି କଥା ମତେ କହୁନା, ସବୁ କଥା ଲୁଚାଉ ତୁ ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଡାକିଲା—"ଫୁଲ—ଲୋ ଫୁଲ ?"

ଘର ଭିତରୁ ଫୁଲ ବାହାରି ଆସି କହିଲା—

"କଅଣ ?"

ମୁରୁକି ହସି ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦା କହିଲା—

"ଦେଖ ! ତୋ କୁମାର ଆଜି ବାହା ସାଜରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଉଛି । କ'ଣ ବୁଝୁଛୁ ତୁ ?"

ଫୁଲ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ଯିବ ଅଉ କୁଆଡ଼େ ? ଯାହାକୁ ରୋଜ ସ୍କୁଲ ଛକରେ ବସାଇ ଦେଇ—ତାଆରି ପାଖକୁ ବୋଧେ ଯାଉଥିବ ।"

ଯଥା ସମୟ କୁମାର ଗାଧୋଇ ସାରି ସଫା ଲୁଗା କମିଜ ପିନ୍ଧିଲା । ରୋଜ ରୋଜ ଛୁଟି ଘଣ୍ଟାରେ ଛକ୍ରେ ଠିଆହୁଥିଲା । ଗତ ଏକବର୍ଷ

ପରେ ଅଉ ସଫା ଲୁଗା କମିଜ ପିନ୍ଧି ପୁଣି ବାବୁ ବେଶରେ ବାହାରିଲା ସେ ।

ଘଣ୍ଟରେ ଗ୍ୟାରଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲା । କୁମାର ଯେତେବେଳେ ଘରୁ ବାହାରେ ପଡ଼ା ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଖି ହସି ଉଠିଲେ । କାରଣ ଏପରି ବାବୁ ବେଶରେ ସେ କୁମାରକୁ କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ।

କୁମାର ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

“ନାଗାଭାଇ ! ମତେ ଷ୍ଟେସନ ରିକ୍ସାରେ ନେଇ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସ... ।”

“ହଁରେ ଭାଇ ! ଏଥରକ ତୁ ପୁଣି ବାବୁ ପାଲଟି ଗଲୁଣି । ତୋତେ ରିକ୍ସାରେ ନିଶ୍ଚୟ ନେଇଯିବି । ଖାଲି ଖାଲି ଗଲେ ତୋତେ କଷ୍ଟ ହେବଯେ— ।”

ଫୁଲ କହିଲା—“ଯାଉନା, ପହଁଚାଇ ଦେଇ ଆସିବ...।”

ଅଉ ଜଣେ ସଭ୍ୟ ମଣିଷ ପରି କୁମାର ଯାଇଁ ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସିଲା । ନାଗା ସର୍ଦାର ରିକ୍ସା ଉଠାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପଡ଼ା ପଡ଼ୋଶି ଏପରି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ହସି ହସି ଲୋଟିଗଲେ—

× × + +

ବନଜା ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । କାରଣ ସଂପାଦକ ମହାଶୟ କହିଥିଲେ ସେ ଆଜି ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଅଫିସକୁ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଯିବ । ସେଠାରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେବ । ଆଉ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଗତ ହେଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ହୋଇଯିବ । ସେଇଥି ପାଇଁ ସେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲାପରି ମନେ ହେଉ ଥିଲା ।

ରାୟ ବାହାଦୁର ଯଶୋବନ୍ତ ସାମନ୍ତରାୟ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ଅଫିସ ଘରେ ବସି ଫାଇଲ ସବୁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ଅଫିସ ବାରନ୍ଦାକୁ ମୁହଁ ଟେକି ଅନାଇଁ ଦେବା ମାତ୍ରେ ସେ ତାଙ୍କର ଅଲିଅଳ ଝିଅ ବନ୍ଦନାକୁ ଠିଆ ହେବାର ଦେଖି ଚୌକିରୁ ଉଠି ଧୀରେ ଧୀରେ ବନ୍ଦନା ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ—"କଣ ବାହାରକୁ ବୁଲି ଯିବୁ ମା"?

"ହଁ ବାପା ! ମୁଁ ଆଜି ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଅଫିସର ସଂପାଦକ ମହାଶୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବି । ସେଠି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସଦାନନ୍ଦ ମହାଶୟଙ୍କ ଆସିବାର କଥା । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହେବ ବୋଲି ଆଗରୁ ଠିକ୍ ହୋଇ ସାରିଛି ।"

"ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଗାଡ଼ି ଠିକ୍ କରିବାକୁ କହିବି ?"

"ନା ବାପା ! ମୁଁ ରିକ୍ସାରେ ଯିବି— ।"

ରାୟ ବାହାଦୁର ଅଳ୍ପ ହସି ଝିଅ ମୁଣ୍ଡରେ ସ୍ନେହରେ ହାତ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ କହିଲେ—

"ପାଗଳି ! ଗାଡ଼ି ଘରେ ତୁ ପୁଣି ରିକ୍ସାକୁ ଏତେ ଭଲ ପାଉଛୁ ?"

ବନ୍ଦନା ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ଅଭିମାନ ଠାଣିରେ କହିଲା—

"ବାପା !"

ରାୟ ବାହାଦୁର ହସି ହସି କହିଲେ—

"ଆଚ୍ଛା, ଆଚ୍ଛା, ତୁ ଯେପରି ସୁବିଧା ମନେ କରୁଛୁ ସେହିପରି କର— ।"

ହସି ହସି ରାୟ ବାହାଦୁର ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ବନ୍ଦନା ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବାରନ୍ଦାରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

ବନ୍ଦନା ବାରନ୍ଦାରେ ଠିଆହୋଇ ଏକଲୟରେ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଅନାଉଛି । ଅସଂଖ୍ୟ ଗାଡ଼ି ମଟର୍ ରାସ୍ତାରେ ଛୁଟି ଚାଲିଛି । ବନ୍ଦନା ଦୂରକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ଅନାଇଲା । ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ଛୁଟି ଆସୁଛି । ଜଣେ କିଏ ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସି ରହିଥିବାର ଅନୁମାନ ହେଉଛି ।

"ଅରେ ଇଏ କିଏ ? ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଉକ୍‌ସା ଉପରେ ଇଏ କିଏ ବସିଛି ?...ବନ୍ଦନାର ଆଖି ଦୁଇଟି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଝାଡ଼ି ଉଠିଲା ।— "ଏତ କୁମାର ! ଉକ୍‌ସା ବାଲା ପରି ମୋତେ ଜଣା ପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ସଫା ଲୁଗା ଜାମିଜ ପିନ୍ଧି ବେର୍ଣ୍ଣ୍ ବସ୍ତ୍ର ଘରର ପିଲାଟି ପରି ମନେ ହେଉଛି ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଛି ଏବେ !"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମୁହଁ ଉଠାଇ ବାରନ୍ଦାକୁ ଅନାଇଲା । ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖି ହସି ହସି କହିଲେ ସେ—

"ଇଏ କୁମାର ବାବା ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଯାଉଛି । ଭାବିଲି ଉକ୍‌ସାରେ ବସାଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଏଁ-- "

ନାଗା କଥାକୁ ବନ୍ଦନା ଶୁଣୁଥିଲେ ନାହିଁ ସେ କଥା ବନ୍ଦନା ନିଜେହିଁ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏକାନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇଁ ରହିଥିଲା— ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପୁଣି ପଚାରିଲା—

"କଣ ବାବାଙ୍କୁ ଯିବେ ଆପଣ ? ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି— ।"

ବନ୍ଦନା ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ନା, ନା, କୁମାରଙ୍କୁ ନେଇଯାଅ ତମେ, ମୁଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉକ୍‌ସାରେ...

"ନା, କାହିଁକି ହେଉଛନ୍ତି ଅପା ? ଆପଣ ଅସି ଉକ୍‌ସାରେ ବସନ୍ତୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି । କୁମାରଙ୍କୁ ଯେଉଁଠାକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ସେ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଚାଲିଯିବ ।—

କୁମାର ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଉକ୍‌ସାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଅସି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ନାହିଁ ଆପଣ ବସନ୍ତୁ ! ମୋତେ ବେଶୀ ଦୂର ଯିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ ମୁଁ ଚାଲି ଯିବି— ।"

କୁମାର ଆଖିରେ ମୂକ ନିମନ୍ତ୍ରଣର ଆଶ୍ୱାସ ପାଇ ବନ୍ଦନା ହସି ଉଠିଲା । ବାସ୍ତବିକ ଆଜି ବନ୍ଦନା ଆଖିକୁ କୁମାର ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସି ସେ ରିକ୍ସା ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସାର ହେଣ୍ଡଲ ହାତରେ ଧରି ଦୌଡ଼-ବାକୁ ଲାଗିଲା । କୁମାର ଫୁଟ ପାଥ ଉପରେ ଆଗକୁ ବଢି ଚାଲିଲା ।

ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଅଫିସରେ ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି ବନ୍ଦନା ଘଣ୍ଟାକୁ ଅନାଇ ଦେଖେତ ଛଅଟା ବାଜି ଗଲାଣି । ରିକ୍ସା ବାଲାକୁ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ଦେଇ ବନ୍ଦନା ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ରିକ୍ସା ଧରି ଫେରି ଆସିଲା ।

ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖିବା କ୍ଷଣି ସ୍ୱାଗତ ସତ୍କାରରେ ପାଛୋଟି ନେଇ ଚଉକିରେ ବସାଇ ମୃଦୁ ହସି କହିଲେ—

"ଆପଣ ଠିକ ସମୟରେ ଆସିଲେ କିନ୍ତୁ ସଭାପତି ମହାଶୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ଆସୁଥିବେ ନିଶ୍ଚୟ । ଲେଖକମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚେତା କି ନା, ସେଇଥିପାଇଁ ଆସିବା ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଅଫିସର ଚାକର ଆସି ଖବର ଦେଲା—ବାହାରେ କିଏ ଜଣେ ବାବୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ସଂପାଦକ ଆସି ଦେଖନ୍ତି ତ ସାଧାରଣ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଜଣେ ଯୁବକ ଠିଆ ହୋଇଛି । ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଭାବିଲେ—ବାସ୍ତବିକ ମଣିଷର ମୂଲ୍ୟ ପୋଷାକରେ ନ ଥାଏ । ଗୁଣର ମୂଲ୍ୟରେ ମଣିଷ, ମଣିଷ ସମାଜରେ ପୂଜା ପାଏ । ଧୀର ଭାବେ ସଂପାଦକ ମହାଶୟ କହିଲେ—

"ଆସନ୍ତୁ ସଭାପତି ମହାଶୟ । ସେ ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ଅନେକ ବେଳୁ ବସିଛନ୍ତି ।"

ସଂପାଦକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ଯୁବକ ଆସୁଥିବାର ବନ୍ଦନା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଅଧୀର ହୋଇ ସେ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ

ପରମୂହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ କୁମାରକୁ ସଂପାଦକଙ୍କ ସାଂଗରେ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅନାଇ ରହିଲା । ପରେ ତାର ରାଗ ହେଲା । ସେ କିଛି ନ କହି ଶୀଘ୍ର ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଅଫିସରୁ ବାହାରି ଆସିଲା ପଦାକୁ ।

କୁମାରକୁ ବଡଖଷ ଲଜ୍ଜା ହେଲା । ସେ ମୁହଁଟି ତଳକୁ ପୋତି ଧୀରେ ଧୀରେ ଅଫିସ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । ସଂପାଦକ ମହାଶୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବେ ଦୁହିଁଙ୍କର ଭାବ ଭଂଗି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

(ଦଶ)

ମାନବୀ ଜନ୍ତୁ ପିଶାଚର ଭୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉଗ୍ର । ଦୈତ୍ୟ ହାତରୁ ପଳାଇ, ବାଘ ଭାଲୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଂଗଲରେ ଆତ୍ମ ଗୋପନ କରିବା ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ଯେତିକି ଭୟ ; ତା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭୟ ମାନବୀର ଜନ୍ତୁ ।

ହଁ, ମାନବୀ ଜନ୍ତୁ !

ତୁମେ ଯାହାକୁ ଚିହ୍ନି ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନି ପାରେନ, ଅଥଚ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ଅଜଣା ପରି ରହେ ।

ନୟନାଦେବୀଙ୍କର ପିଶାଚୀ ବୁଦ୍ଧି ଆଉ ଭୈରବ କୌଶଳରେ ସେଠଙ୍କର ବଂଶ ମୂଳପୋଛ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସରଳ ପ୍ରକୃତ ଅମୂଲ୍ୟକୁ ଦୁଧ ସାଂଗରେ ଗରଳ ଦେଇ ମାରି ଦିଆ ଯାଇଛି। ସେଠଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନୟନାଦେବୀ ଏପରି ଜବର ମାଲିକାନା ଦାବୀ କରିବେ ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ନାନା ପ୍ରକାର କୌଶଳ ଚାଲିଛି । ବଡ ବଡ ଓକିଲମାନଙ୍କ ସାଂଗରେ ମଧ୍ୟ ନାନା ପରାମର୍ଶ ହେଉଛି–ଏପରି କୁମାରକୁ ହତ୍ୟା କରି ବାଟରୁ କଣ୍ଟା ସଫା କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି କଥା ନୟନାଦେବୀ ଆଉ ଭୈରବଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ନୟନାଦେବୀ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲେ—

"ଦେଖ ଭୈରବ ! କୁମାରକୁ ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ଶୀଘ୍ର ସାବାଡ଼ କରିବାକୁ ହେବ ।। ସେଥିପାଇଁ ଯାହା ଟଙ୍କା ଖରଚ ହେବ ତୁ ଖତମ କର । ସେ ବଞ୍ଚିଥିବା ଯାଏଁ ଶାନ୍ତି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।"

"ଭୈରବ ଉତ୍ତେଜିତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ସେ କଥା ତୁମେ ମୋତେ ଚିନ୍ତା କରନା ନୟନାଦେବୀ ! ମୁଁ କେତେଜଣ ଗୁଣ୍ଡା ଯୋଗାଡ଼ କରିଛି । ତୁମାର ଯେଉଁଠି ଇଚ୍ଛା ସେ ଯାଗାରେ ସବୁ ସମୟରେ ସେମାନେ ଜଗିରହିବେ । ସୁବିଧା ଦେଖି ତାଙ୍କୁ ଖତମ କରିଦେବାକୁ ହେବ ।"

"ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଏ କାମ ହୋଇଯିବା ଦରକାର । କାରଣ, ଅମୃତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ବାଦ ପାଇ ତୁମାର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଯିବ । ସେହି–ପରି ତ ଉଇଲରେ ଲେଖା ଯାଇଛି । ଉଇଲକୁ ବନ୍ଧୁ ମୋହନ କୋ–ଖୁଣ ଉଇଲଟା ମଧ୍ୟ ହାତକୁ ଆଣିବା ଦରକାର ।"

"ତୁମେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହ । କହିବା ଅନୁସାରେ ସବୁ କାମ ଶୀଘ୍ର ହୋଇଯିବ ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭୈରବ ଯାଇ ନୟନାଦେବୀଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ନୟନାଦେବୀ ଭୈରବର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଲୁହାଳ ଆଖିରେ ଅନାଇ କହିଲା—

"ଶେଠଙ୍କର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ହାତକୁ ଆସିଲେ, ଆସ୍ତ ଜୀବନ ଆମର ବେଶ ମଜାରେ କଟିଯିବ ।"

ନାଲି ଅଧରରେ ଚୁମ୍ବନଟିଏ ଅଙ୍କିଦେଇ ଭୈରବ କହିଲା—

ତୁମର ଏଇ ସୁନ୍ଦର ମୁହଁ ଆଉ କଳା କଳା ଚୋରା ଚାହାଣି ପାଇଁ ମୁଁ ସବୁ କରିପାରେ ।"

ହଠାତ୍ ଦପି ଉଠିଲେ ବନ୍ଧୁ ଘଣ୍ଟ ଘରେ ଦଳ ଘରରୁ ବାହାରି ଗଲେ ।

ତା ପର......?

× × ×

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଅଭୁ ଫୁଲ ଅଖିରେ କୁମାର ଥିଲା ଜଣେ ସାନ ସାନ
ଉକ୍ସାବାଲା, ମାତ୍ର ଶୟସ୍ତୁ ସର୍ବାଙ୍ଗ ନାମରେ ସେ ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ କଥା·
କାର । ଦୁନଅଁ ତାର ଆଦର୍ଶ ଲେଖାରେ ମୋହିତ ହୋଇ ତାକ
ସମ୍ମାନ କରୁଥିଲେ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ଲୋକ ବୋ
ସେମାନେ ଅନୁମାନ କରି ନେଇଥିଲେ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ନାମ ଧାରୀ ସେ
ପ୍ରକୃତରେ କୁମାର ଏକଥା କେହି ଜାଣି ନ ଥିଲେ । ତନ୍ନୁ ବନନ
ପାଖରେ ଆଜ ଧରା ପଡ଼ି ଯାଇଛ ।

ବନନା ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କୁମାରର ଉକ୍ସାରେ ଯିବା ଆସିବ
କରେ । ସାନ ହୀନ ବେଶଧାରୀ କୁମାର ପ୍ରତି ତାର ଥିଲା ସହାନୁଭୂତ
କନ୍ତୁ ଆଜ ?

ଆଜ ଯେତେବେଳେ ବନନା ଜାଣି ପାରିଲା ଯେ ପ୍ରବୀଣ କଥାକ
ସର୍ବାଙ୍ଗ ନାମଧାରୀ ଉକ୍ସାବାଲା ଏଇ କୁମାର । ହୃଦୟ ତା
ହାହାକାର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ତାର ନାଇ ପଡ଼ିଗଲା
କୁମାର ପ୍ରତି ସେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବହାର କରିଛି, ସେହି କଥା ଭାବ ଦୁ
ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଛୁଟିଲା ।

ଘଟିଥିବା ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବନନା ଯେଉଁଭଳି ଭାବ ଅନୁତ
କରୁଥିଲା, ତା ଅପେକ୍ଷା କୁମାର ମଧ୍ୟ ଅଧିକା ଅନୁତାପ କରୁଥିଲା ।
ଏଥର ସେ ବନନାକୁ ତା'ର ଏ ମୁହଁଟି କପରି ଦେଖାଇବ ସେହିକ
ସେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଛ । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆସି କୁମାର ପାଖରେ ବ
ପଡ଼ିଲା । କୁମାର ନାଗା ମୁହଁକୁ ଥରେ ଅନାଇଲା । ମନକୁ ସ
କ'ଣ ଭାବ ଅଖି ତାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଧୀର କଣ୍ଠ
କହିଲା ସେ—

"ନାଗାଭାଇ ! ଉକ୍ସା ନେଇ ସେଠାକୁ ଆଜ ଚାଲ ଯାଅ !
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅନାଇ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—
"କେଉଁଠାକୁ ?"

"ସେଇଠାକୁ । ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ଠିକ୍ ସମୟରେ ଯଦି ନ ଯାଏ.....
ସେ ଆସିବ କେମିତି ! ଏଇଯା ନା ?"

ଫୁଲ ପଲପଟରୁ ଆସି ଥଣ୍ଡାଳିଆ ସ୍ୱରରେ ଏତକ କହି ବସିପଡ଼ିଲା ।

"ଓଃ...ହିଁ...ହିଁ...ଏଇଥର କଥାର ମତଲବଟା ବୁଝିଲି ।" ହସି ଉଠି ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା ।

"ଆଉ ଟକର୍ ବାଦ୍ ଖୁଲିଯିବ ।"

କୁମାର କହିଲା ।

ବନଜା ଓ କୁମାର ଭିତରେ କ'ଣ ଯେ ଘଟି ଯାଇଛି କୁମାର କାହିଁକି ଆଉ ଯିବାକୁ ମଙ୍ଗୁନାହିଁ । ଏଇ କଥାକୁ ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ମୋଟେ ଜାଣି ପାରି ନଥିଲା । ସେ କହିଲା—

"ମତେ କହୁଚୁ ଯିବାକୁ । ତୁ ନିଜେ କାହିଁକି ନଯାଉଚୁ?"

"ମୁଁ ଯାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ତମେ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ନେଇଯାଅ ।"

କହି ଦେଇ କୁମାର ଉଠି ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଅପମାନ ଭରା କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ଖାଲି ଲୋକଙ୍କ ଏକା ତୁ । ମତେ ପଠାଇ ଦେଇ ଏକା ଏକା ଘରେ ବସି କଲମ ଚଳେଇବୁ—ନୁହେଁ ?

ଫୁଲ କୁମାର ପକ୍ଷ ନେଇ କହିଲା—

"କୁମାର ଯେତେବେଳେ ଏତେ କଥା କହିଲାଣି, ତମେ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ଆଉ ନେଇଯାଅ ।"

ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ଗାମୁଛା ଘଷୁ ଘଷୁ କହିଲା—

"ମୁଁ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ନେଇ ଯାଉଚି । ତୁ ଯାଇ ଦେଖ୍‌ଚ, ତା ବଦ ଖରାପ ହେଲାକ ଆଉ କ'ଣ ହେଉଚି ।"

ଜାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ନେଇ ବାହାରିଗଲା । ଫୁଲ କୁମାର ଘରକୁ ପଶିଗଲା ।

"ଦେହ କେମିତି ଅଛି ?"

"ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି ।"

"ଭଲ ଥିଲାପରି ତ ଜଣା ଯାଉନାହିଁ ।"

"ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି ନୁହଁ--ଭଲ ଅଛି ।"

"ମିଛ କଥା ।"

"ମୋତେ ଛୁଅଁ ।"

"ତେବେ ଅଜ ଉକ୍ସା ନେଇ ଗଲନାହିଁ କାହିଁକି ? ଫୁଲ କୁମାର ପାଖକୁ ଲାଗି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

"ଗଲିନାହିଁ—।"

"କାହିଁକି ଗଲନାହିଁ ?"

"ମନ ହେଲାନାହିଁ ।"

"କାହିଁକି ମନ ହେଲାନାହିଁ ?"

"ତମର ସେଥିରେ ଯାଏ ଆସେ କେତେ ?"

କୁମାର ମମତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଫୁଲ ଆଡ଼େ ଅନାଇଁ ରହିଲା ।

"ମତେ ସତ କଥା କୁହ କୁମାର ! ନହେଲେ ଭଲ ହେବନାହିଁ କହି ଦେଉଛି ।"

ଫୁଲ ଅଭିମାନ ଗଳାରେ କହିଲା ।

"ନ କହିଲେ କ'ଣ କରିବ ତମେ ?"

"କରିବ କ'ଣ କହିବ ?"

"କୁହ !"

"କହିବ ?"

"କୁହ...!"

ନ କହିଲେ ମୁଁ କାନ୍ଦିବ । ତମ ସାଙ୍ଗରେ ମୋତେ କଥା କହିବ ନାହିଁ ।"

ଫୁଲ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ ବସିଲା ।

"ନୂଆବୋଉ ! ତମେତ କେବେ ମୋ ଉପରେ ରାଗ କରନାହିଁ, ଆଜି କାହିଁକି ରାଗିବ ?"

ଫୁଲ ଉଦାସ ଭରା ଆଖିରେ କୁମାରକୁ ଅନାଇଁ କହିଲା—

"ତମର କ'ଣ ହୋଇଛି କୁହ କୁମାର ! ମୋ-ରାଣ !"

କୁମାର ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ ପାଏଁ ନୂଆବୋଉ !"

ଫୁଲ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"କାହାକୁ ?"

"ସେଇ, ଯିଏ ମୋ ଉକ୍‌ସାରେ ରେଳ ଯାଏ ।"

ଫୁଲ ଥରିଲା ଗଳାରେ କହିଲା—

"ହଜେଇ ମୋତେ ଭଲ ପାଅ ବୋଲି କହୁଥିଲ, ତେବେ ଏକଥା କ'ଣ ମିଛ ?

କୁମାର ବଡ଼ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପଡ଼ିଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି କହିଲା—

"ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ତାକୁ.....

ଫୁଲ ମନ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନାଗା-ର୍ଦ୍ଧାରର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ତା ଆଖି ଆଗରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ଫୁଲ ଆହତ ହୃଦୟରେ ପଚାରିଲା—

"ପ୍ରକୃତରେ କୁମାର ତୁମେ ସେ ଝିଅଟିକୁ ଚାହଁ ?"

କୁମାର ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ହଁ, ନୂଆଉ !"

ଫୁଲ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ।

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଫୁଲକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ସେ—ମୋର ଏପରି କଥା ଶୁଣି ଫୁଲ କାନ୍ଦୁଛି କାହିଁକି ? ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ବା ହୋଇପାରେ ?"

ଫୁଲ୍ କୁମାରୀ ପାଖରୁ ଉଠି ନିଜ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଲା । ଭିତର ପଟୁ କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ବିଛଣାରେ ଯାଇ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଶୋଇ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା । ହୃଦୟ ଭାବ ବେଦନାରେ ଫାଟି ପଡ଼ୁଥିଲା

× × + +

"ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ତ ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିଲି ।" ନାଗା-ସର୍ଦ୍ଦାର ସରଳତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ କହିଲା । ବନ୍ଦନା ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ଭାବେ ଆସି ଭକ୍ସା ଉପରେ ବସିଲା । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଭକ୍ସା ଉଠାଇ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

"କୁମାରବାବୁ କାହାନ୍ତି ?" ବନ୍ଦନା ପଚାରିଲା । କିନ୍ତୁ ନାଗା-ସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା କୁମାର ପ୍ରତି ଏପରି ସମ୍ମାନ ସୂଚକ ବାଣୀ ଶୁଣି । ତଥାପି ସେ କହିଲା—

"ତା ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ ।"

"କ'ଣ ହୋଇଛି ?"

"କିଛି ହୋଇ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ! ମିଛଟାରେ ସବେ ମୁହଁଟି ଶୁଖାଇ ବସିଛି । ପଚାରିଲେ ପାଟିରୁ କଥା ପଦେ ବାହାରୁ ନାହିଁ । କଣ ଯେ ହୋଇଛି ସେକଥା ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି— ।"

ମୁଁ ଜାଣେ ?" ବନ୍ଦନା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା ।

"ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣ ତା ମନକଥା କହି ପାରିବେ । ଆପଣ ଧନୀ— ଗାଈ ଘୋଡ଼ାର ଅଭାବ ନାହିଁ । ତଥାପି ଗରିବ ଭକ୍ସା ବାଲାଟି ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର ଅସୀମ ଦୟା ଥିବାରୁ ସିନା ଆପଣ ତାକୁ ସବୁ ଥର ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରି ମଣିଷ କେତେଜଣ ଅଛନ୍ତି— ?"

ବନ୍ଦନା କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଟିକେ ହସିଲା ମାତ୍ର । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଭକ୍ସା ଧରି ଦୌଡ଼ି ଚାଲିଛି । କିଛି ସମୟ ପରେ ରହିଲା । ବନ୍ଦନା ହଠାତ୍ ପଚାରିଲା—

"କେଉଁଠାକୁ ଯାଉଛ ନାଗା ଭାଇ ?"

"ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ହଠାତ୍ ମନକୁ ମନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଚାରିଲା—
"ନାଗା ଭାଇ ? କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ପୁଣି ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି କହିଲା—

"କାହିଁକି ? ଆପଣଙ୍କ ଘରକୁ ପରା ଯାଉଛି ?"

"ନା-ନା- ମତେ ତମର ଘରକୁ ନେଇଚାଲ ।"

ବନ୍ଦନା ମନରେ ଦୃଢ଼ତା ଥିଲା । ଆଉ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ମନେ ମନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା ସେ—

ଆପଣ ଯିବେ—ପୁଣି ଆମ ଘରକୁ..."

"ହଁ...ହଁ... ମତେ ତମ ଘରକୁ ନେଇ ଚାଲ । ମୁଁ କୁମାର ପାଖରେ ଦେଖା କରିବି ବନ୍ଦନା କହିଲା ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଏଥର ସବୁ କଥା ବୁଝିପାରିଲା ଖୁସି ମନରେ ଏଥର ସେ ରିକ୍ସା ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ବୁଲେଇ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

\+ \+ × × × \+

କୁମାର ଭାବୁଥିଲା—ତାର ଅନ୍ଦରର ନୂଆବୋହୂ ଆଜି ଏପରି ହଠାତ୍ ରାଗିଯାଇ ପଳାଇ ଗଲା କାହିଁକି ? ମୋର ବା କି ଅପରାଧ ହୋଇଛି ? ମୁଁ'ବା ତାଙ୍କଠି କ'ଣ ଦୋଷ କରିଛି ? କୁମାର ଯେତେ ଥର ଏଇ କଥାକୁ ବାରମ୍ବାର ଚିନ୍ତା କରି ମଧ କୌଣସି ଠିକ୍ ଠିକଣା କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଦୁନିଆକୁ ପାଠ ପଢାଇବା ଲେଖକ ଆଜି ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ନାରୀର ହୃଦୟ କଥା ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ— ?

"କୁମାର—କୁମାର !

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଡାକିଲା । କୁମାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାହାରି ଆସିଲା । ସେ ଯାହା ଦେଖିଲା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା— ଅରେ, ଇଏ ପୁଣି ଏଠାକୁ କାହିଁକି ?

"ନମସ୍କାର !" ମଧୁର ଝଂକାର ତୋଳି କିଏ ଜଣେ କହି ଉଠିଲା

କୁମାର ଲଜ୍ୟାରେ ବନ୍ଦନାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଦୁଇ ହାତ ଯୋଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ମାରିଲା ।

ମୃଦ୍ୟୁ ହସ ହସି ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ଆପଣଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେଇଛି । ସେପାଇଁ କ୍ଷମା ମାଗୁଛି କୁମାର ବାବୁ !"

ମିନତି ଭରା ଆଖିରେ ବନ୍ଦନାକୁ ଅନାଇଲେ କୁମାର । ଘର ଭିତରକୁ ଇଶାରା କଲେ ସେ । ବନ୍ଦନା ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ଛୁଣ୍ଡା ମସିଣା ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲା ! ଖଣ୍ଡେ ଭଙ୍ଗା ଟିଣ ଚଅର ଉପରେ କୁମାର ବସିଲେ । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ନିଜ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

"କିଏ ଆସିଚନ୍ତି ?" ଫୁଲ ପୁଚ୍ଛିଲା ।

"ଝିଅଟିଏ—ଯିଏ କୁମାର ଭକ୍ସାରେ ସେଜ ଦିବା ଆସିବା କଲେ । ସେଇ ଆସିଚି ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରର ଏଇ କେଇ ପଦ କଥା ଫୁଲ କଳ୍ପନାରେ ଭାର ପର ଫୁଟି ଗଲା ।

"କଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଚନ୍ତି କି ?"

"ସେଇଥି ପାଇଁତ ମୁଁ ଏଣିକି ପଳାଇ ଆସିଲି । ଦୁ ଜଣ ଯାକ ଟ'ଣ ବୋଲି କଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବେ, ମୋ ରହିବାଟା କଣ ଠିକ ହେବ ?"

କୁମାର ଆଉ ବନ୍ଦନା ବହୁକ୍ଷଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଠି ନୀରବରେ ବସି ରହିଲେ । ନୀରବତା ଭଂଗ କରି କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ କାହାର ସାହାସ ହେଉ ନଥାଏ । ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କ ଚିନ୍ତାରେ ମଗ୍ନ ଥିଲେ ପରି ଜଣା ଯାଉ ଥାଏ— ।

ଲଜ୍ୟା ଓ ସଙ୍କୋଚ ଦୂରକୁ ଠେଲି ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ଆପଣ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଏପରି ଛଳନା କଲେ କାହିଁକି ।"

"ଦସ୍ୟୁକର ମତେ ଆପଣ ସମ୍ବୋଧନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ।"

କୁମାର କଥାକୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ କହିଲା ।

"ମୋ କଥାର ଉତ୍ତର ଦିଅ ?"

"......" କୁମାର ନୀରବ ରହିଲା ।

"କୁହନ୍ତୁ ! ଦୁଃଖ ଅଗରେ ମୁହଁ ଛପା ଦେଇ ରହିବ ବୋଲି ମୋ ପାଖରେ ଧରା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ?"

ବିରସ ମନରେ କୁମାର କହିଲା —

"ଆପଣଙ୍କ କଥାରେ କଣ ଯେ ଉତ୍ତର ଦେବି ସେ ଶକ୍ତି ମୋଠି ନାହିଁ ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ଲେଖାରେ ସୁସ୍ଥ ଲୋକକୁ ପାଗଳ କରି ଦେବାର ଶକ୍ତି ଅଛି— । ଅଷ୍ଟ ଛାଡ଼ ସେ କଥା, ଆପଣ କହୁ ପାରବେ କୁମାର ବାବୁ ! ମୋ ପ୍ରତି ଏପରି ଘୃଣା କାହିଁକି ?

ବନଜାର ସ୍ୱରରେ ମିନତି ଭରି ଉଠୁଥିଲା ।

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

"ଘୃଣା ?...ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଁ କେବେ ଘୃଣା କରି ପାରେଁ ? ଆପଣଙ୍କର ମୋପ୍ରତି ଯେଉଁ ଉଦାରତା..."

ମୁଁ କେଉଁଟିଏ କଥା କହିବି ମାଳବ ?"

"କଣ କୁହନ୍ତୁ ।"

"ଆଜଠୁ ଆଉ ରକ୍ଷା ଟାଣି ପାରବ ନାହିଁ ।"

"କାହିଁକି ?

"ସେବକ ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ଅକାଶ ପାତାଳ ପର ଫରକ— ।"

ବନଜାର କଳା କଳା ଦୁଇଟି ଆଖି କୁମାର ଆଖିରେ କଣଟି ଦେଖାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ।

"ସେବକ ହେବାରେ ମୋର ସବୁଠୁ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ।"

କୁମାର ଆଉ କଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ମାତ୍ର କହି ପାରିଲା ନାହିଁ।

"ଚାହିଁଲେ...ଆପଣ ସେବକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ଚାହାଁନ୍ତି ।

"ସେବକରହିଁ ଜୀବନରେ ପରମ ତୃପ୍ତି ଥାଏ— ।"

କୁମାର ଦୃଢ଼ ଭାବରେ କହିଲା ।

"ଆପଣ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ?"

"କାହା ପାଖରେ ?"

"........" କୁମାର ନୀରବ ରହିଲା ।

"କ'ଣ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ?"

"ମତେ କଣ କରିବାକୁ ହେବ ।"

କୁମାରର ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଯଦିଓ ନଥିଲା ତଥାପି ସେ ଏକଥା କହିଲା ।

ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ମତେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଶିକ୍ଷା ମାତ୍ର ଦେବ ।"

କୁମାର ମନରେ ବହୁ ପରିମାଣ ସନ୍ତୋଷ ଭରିଯାଇ ଥିଲା । ମୁରୁକି ହସି ସେ କହିଲା—

"ମତେ କଣ ମିଳିବ ।"

"ଯାହା ଆପଣ ଚାହିଁବେ ।"

ବନ୍ଦନାର ଏପରି ଉତ୍ତରରେ କୁମାର ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ତପରବା ସେ ମୁହଁ ଖୋଲି ବନ୍ଦନାକୁ କହିବ ମୁଁ ତମର ଅମୂଲ୍ୟ ଧନ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ବୋଲି— ।

"ଆପଣ ନୀରବ ରହିଲେଯେ— । ଅଚ୍ଛା ଆପଣଙ୍କୁ ମାସକୁ ଶହେ ଟଙ୍କା ମିଳିବ— ।"

କୁମାର ବନ୍ଦନାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

"ମୁଁ ଟଙ୍କା ଚାହେଁ ନାହିଁ— ।"

"ତେବେ ଆପଣ କଣ ଚାହାଁନ୍ତି କୁହନ୍ତୁ !"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଂଗେ ବନ୍ଦନାର ମୁହଁଟି ନାଲି ପଡ଼ି ଆସିଲା !

"ସହାନୁଭୂତି ପାଇଲେ···ସେଇ ମୋର ଯଥେଷ୍ଟ ।

"ସହାନୁଭୂତି ନା ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?"

"ଯାହା ଆପଣ ଭାବି ପାରିବେ ।"

"ତାହେଲେ ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ଘରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।"

"........................."

କୁମାର ନୀରବ ରହିଲା । ବନ୍ଦନା 'ମନି-ବ୍ୟାଗ'ରୁ ପଚାଶ ଟଙ୍କା ବାହାର କରି କୁମାର ଆଗରେ ଥୋଇଦେଲା । କୁମାର ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବନ୍ଦନାକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ବନ୍ଦନା ମୃଦୁ ହସି ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଗଲା ପଦାକୁ ।

(ଏଗାର)

କୁମାର ସର୍କସ ଯିବା ବନ୍ଦ କଲା ସତ, ମାତ୍ର ବନ୍ଦନା ସାଙ୍ଗରେ ସାକ୍ଷାତ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଘରେ ବସି ବନ୍ଦନା କୁମାରକୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରେ କିନ୍ତୁ କୁମାର ଯାଏନି । ମନ ଭିତରେ ତାର ଅଭିମାନ ଭରି ଉଠେ । ...କୁମାର ପ୍ରତି ତା'ର ଅସୀମ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯେ କାହିଁକି ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦନା କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରେନା ।

କୁମାରର ସର୍କସ ପ୍ରୀତି ସେହିପରି ଥିଆ ହୋଇଛି । ସେ ପ୍ରତି ତାର ମୋଟେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ପରିଶ୍ରମରେ ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ସେ ଅଦ୍ୟଠାରୁ ବେଶ୍ ଦୁ'ପଇସା ରୋଜଗାର କରିନିଏ । କୁମାରର ଏପରି ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ।
ଫୁଲ ମଧ୍ୟ ସବୁ କଥା ଜାଣି ପାରିଲା । ନ ଜାଣିବ କେମିତି ? ସେ ଯେ କୁମାରକୁ ତାର ଜୀବନ ଦେଇ ଭଲପାଏ ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ବାହାକୁ ବୁଲି ବୁଲି ଆସି ସିଧା କୁମାର ଘରକୁ ଯାଇ କୁମାର ପାଖରେ ବସିପଡି କହିଲା—

"କେଉଁପରି ଅଛ କୁମାର ?"

"ଖୁବ୍ ଭଲ ଅଛି ନାଗାଭାଇ !"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କୃତ୍ରିମ କୋପ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲା—

"ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କୃପାରୁ—ତୋର ସେ ଖେଳ ବାଲ ତ'ଣ ହେଉଛି ମୁଁ କିଛି ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ । ସବୁ ସମୟରେ ଝୁମ୍ ଝୁମ୍ ଶବ୍ଦ ମୋତେ ଅଦୌ ଭଲ ଲାଗେନା । ହେଇ ଧ—

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହାପ୍ କମିଜ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ବାହାର କରି କୁମାର ହାତକୁ ବଢାଇ ଦେଲା ସେ । କୁମାର ଚିଠି ଖଣ୍ଡକ ହାତରେ ଧରି କହିଲା—

"ଏ ଚିଠି କଏ ଦେଇଛି କି ଜାଣିଛ ?"

"ଦବ ଆଉ କଏ ? ସେଇ ଦେଇଛି । ଯାହାକୁ ସେଜ ସେଜ ଉତ୍ସବରେ ନବା ଅଣିବା କରୁ ।"

କୁମାର ଆଉ କିଛି କହିଲାନି । ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା—

ପ୍ରିୟ ମହାଶୟ,

ଲେଖକ ହୋଇ ତୁମକୁ ସତ୍‌ଶିକ୍ଷା ଦେବାବଦଳେ ମିଛ କଥା କହି ଲୋକଙ୍କୁ ଭୁଲାଇବା କ'ଣ ତମର ଆଦର୍ଶ ? ମତେ କଥା ଦେଲ । ଯୁବତୀ ପରି ଅନାଇ ବସିଛି କିନ୍ତୁ ତମର ଦେଖା ନାହିଁ । କାରଣ କ'ଣ ଜାଣି ପାରନ୍ତି ?

'ଆପଣ' ପରିବର୍ତ୍ତେ 'ତମେ' ସମ୍ବୋଧନ କରୁଛି ; ସେ ପାଇଁ ମନରେ କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର ଆଗରେ ମତେ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଦେଖା ଦେଇ ମୋର ମନ କାମନା ସିଦ୍ଧ ଦିଗରେ ମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ ।

ଆଉ ଅଧିକା କଣ ଲେଖିବି । ଆଉ ସବୁ ସାକ୍ଷାତରେ...... ।"

ତମର

ବନ୍ଦନା

କୁମାର ପଢି ସାରି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲା । ନାଗା— ସର୍ଦ୍ଦାର ପଚାରିଲା—

"ଚିଠିରେ କ'ଣ ଲେଖା ଅଛି ?"

"ଡକେଇ ପଠେଇଛି ମତେ ।"

"କାହିଁକି ?"

"ସେ ମୋ ଠୁଁ ପଢିବ ।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ପାଟିକରି କହିଲା—

"ତୋ ଠୁଁ ସେ ପଢିବ ? ତୁ କ'ଣ ତାକୁ ପଢେଇବୁ ?"

"ମୁଁ ତାକୁ ସବୁ ପଢେଇ ପାରେ । ତା'ଠୁ ମୁଁ ବେଶୀ ପଢିଛି ।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ନାଚି ଉଠିଲା । ମନ ଆନନ୍ଦରେ ସେ କହିଲା—

"ଅରେ ତୁ ଏତେ ପଢିଛୁ ମୁଁ ଜାଣେନା । ଅଣ୍ଣ କପଟ ଲୋକ ତ ତୁ କୁମାର ! ଫୁଲ—ଲୋ ଫୁଲ ! ଏଣେ ଆସିଲୁ ।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଫୁଲକୁ ଏ ଖବରଟି ଶୁଣାଇବ ବୋଲି ଡାକ ପକାଇଲା । ପାଖ ଘରେ ଫୁଲ ଠିଆହୋଇ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା । ମାତ୍ର ନ ଶୁଣିଲା ପରି ରହିଲା । କୁମାର କହିଲା—

"ନୂଆବୋଉ ମୋ ଘରକୁ ଏ କେଉଁଦିନ ହେବ ମୋତେ ଅପୁ-ନାହିଁ । ମୁଁ ତାଙ୍କର କି ଦୋଷ କରିଛି କେଜାଣି ?"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ କହିଲା—

"ଏ କାହିଁକି ? ତମ ଦି ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ପୁଣି କଣ ହେଲା ? ଅଚ୍ଛା, ଅଚ୍ଛା, କଣ ହେଇଚି ସେ କଥା ବୁଝିବା— ।"

କହୁବା ସଂଗେ ସଂଗେ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ପଶିଲା । ଦେଖିଲା—ଫୁଲ ମଣି କୋଠରୀରେ ଚୁପ ହୋଇ ବସିଛି । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା –

"ତମ ଦି'ଜଣଙ୍କର କଣ ହେଇଚି ? ତୁ କୁମାର ସାଂଗରେ କଥା କହୁ ନାହିଁସେ— ।"

"..............."

ଫୁଲ ନୀରବ ରହିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା ।

"ଏ ଭଲ କଥା କୁହେଁ ଫୁଲ । କୁମାରକୁ ମୁଁ ପ୍ରାଣଠୁ ବଳି ଭଲ ପାଏଁ ... । ଭୁଯଦି ତା ପ୍ରତି ଏପରି ଅବହେଳା କରୁ ତେବେ ଭଲ ହେବନାହିଁ କହି ଦେଉଚି—ହଁ, ମୁଁ ଯେତିକି ଭଲ ସେତିକି ଖରାପ—"

କୁମାର ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି କହିଲା—

"ନାଗା ଭାଇ ! ମୋ ଆଗରେ ତମେ କୁଅଁରୀକୁ କିଛି କହି ପାରିବ ନାହିଁ । କଣ ହେଉଚି ଆଉ କଣ ନହେଉଚି ସେକଥା ଆମେ ଆମର ବୁଝିବୁ— ।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲା—

"ମୋ କହିବାଟାହିଁ ଅନ୍ୟାୟ । କଣ କରିବ କର—ମୁଁ ବାହାରିଲି— ।"

"କେଉଁ ଠାକୁ ?"

କୁମାର ପଚାରିଲା ।

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"ଆଜି ଏକ ପଇସା ରୋଜଗାର ହେଇନାହିଁ । ଯାଉଚି ଚେଷ୍ଟା କରିବି ଯଦି କିଛି ମିଳିଯାଏ— ।"

କହିବା ସଂଗେ ନାଗା ସଂଗେସର୍ଦ୍ଦାର ଘରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ଫୁଲ କେହିପରି ମୁହଁ ତଳକୁ ପୋତି ବସି ରହିଛି । କୁମାର ଫୁଲ ପାଖକୁ ଯାଇ ଆଦର କରି କହିଲା—

"କୁଅଁରୀ... !"

"..........."

କୁଅଁରୀ ନୀରବ ।

"ମୋର ଭୁଲ ହୋଇ ଯାଇଚି—କ୍ଷମାକର ମତେ କୁଅଁରୀ... ।" କୁମାର ଜାଣିବାରେ ଯଦି ତାର କୌଣସି ଭୁଲ ହୋଇ ନଥିଲା ତଥାପି ଫୁଲକୁ ଖୁସୀ କରିବା ପାଇଁ କୁମାର ଏପରି କଲା ।

କୁମାରର ଏପରି କଥାରେ ଫୁଲ ପଦେ ହେଲେ କହିଲା ନାହିଁ ନୀରବରେ ମୁହଁ ପୋତି ବସି ରହିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ସେ କଣ କୁମାର ଉପରେ ରାଗି ନଥିଲା ? ଅଭିମାନରେ ସେ କୁମାର ପ୍ରତି ଏପରି କପଟ ଅଭିନୟ କରୁଥିଲା—।

କୁମାର ଥରିଲା ଗଳାରେ ଅନୁରୋଧ କରି କହିଲା—

"ନୂଆବୋଉ···। କଥା କୁହ···ଖାଲି ପଦେ କଥା ମୁଁ ତୁମ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁ······।"

କୁମାର କଥା ଶୁଣି ଫୁଲର ହୃଦୟ ହାହାକାର କରି ଉଠୁଥିଲା । କାନ୍ଦି ପକେଇବାକୁ ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା । ତଥାପି ସେ ନୀରବରେ ବସି ରହିଲା ।

"ମୋ ଆଡ଼କୁ ଥରେ ମାତ୍ର ମୁହଁ ଉଠାଇ ଅନାଅ ନୂଆବୋଉ··।" ତମେ ଯଦି ପର କରିଦିଅ, ମୁଁ ଆଉ କାହାର ହେବି ?"

ତଥାପି ଫୁଲ ଚୁପ୍ ରହିଲା । କିଛି କହିଲାନାହିଁ । କୁମାରର ସରଳ ହୃଦୟ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଆଖିରୁ ଧାର ଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ି ଆସିଲା । କୁମାର ଆଖିରୁ କେଇ ଟୋପା ଲୁହ ଆସି ଫୁଲର ଗୋଲାପି ହାତ ପାପୁଲିରେ ପଡ଼ିଲା । ଫୁଲ ଚମକି ଉଠି କୁମାରକୁ ଅନାଇଲା । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ କୁମାର ନିଜ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସିଥିଲା । ଫୁଲ ପାଗଳୀଙ୍କ ପରି ଦୁଆର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲା । ମନକୁ କ'ଣ ଭାବି ହଠାତ୍ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କୁମାରର କେଇ ଟୋପା ଲୁହ ହାତ ପାପୁଲିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାକୁ ମୁହଁ ଲଗାଇ ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା ଫୁଲ । ତା' ପରେ ନିଜ ଘରକୁ ପଳାଇ ଆସି ବିଛଣାରେ ଲୋଟି ପଡ଼ି ବହୁଁ ବହୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ।

ଏଣେ କୁମାର ମଧ୍ୟ ନିଜ ଘରେ ଶୋଇ ବହୁଁ ବହୁଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କ ମନ କଥା ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଭୟଙ୍କର ବାସନା ଅପୂରଣ ପାଇଁ ଅନୁତାପ ହିଁ ସାର ହେଉଥିଲା ।

× × ×

ବନ୍ଦନା ଆଖି ଉଠାଇ ଦେଖିଲା — କୁମାର ତା ସାମନାରେ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଚାରି ଆଖିର ମିଳନରେ ବନ୍ଦନାର ମୁହଁଟି ନାଲି ପଡିଗଲା । ସେ ଲାଜକୁଳି ଲତାଟି ପରି ତଳକୁ ଆଖି ଦୁଇଟି ନୁଆଁଇ ଦେଲା ।

ପରସ୍ପର ପରସ୍ପରଙ୍କୁ ନୀରବ ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲେ । ମାତ୍ର କାହାର ମୁହଁରେ ଭାଷା ନାହିଁ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କୁମାର କହିଲା —

"କଥାଦେଇ ଆସି ପାରିନାହିଁ ବୋଲି କ'ଣ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଛ ବନ୍ଦନାଦେବୀ ?"

ବନ୍ଦନା ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ନୟନରେ କୁମାରଙ୍କୁ ଅନାଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ବସନ୍ତୁ ନା—ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ ଯେ ।"

କୁମାର ଗୋଟିଏ ଚଉକି ଉପରେ ଯାଇ ବସି ପଡିଲା ।

ଧୀର ଗଳାରେ ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ମୋର ଆଜି ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ।"

କୃତଜ୍ଞତା ସ୍ୱରରେ କୁମାର କହିଲା—

ମତେ ଆଉ ଲଜ୍ଜା ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ବନ୍ଦନାଦେବୀ ! ବିଶେଷ କାରଣରୁ ଆସି ପାରୁ ନଥିଲି । ଏଥର ପ୍ରତ୍ୟହ ଆସିବି ।"

"ମୁଁ ବାପାଙ୍କୁ ସବୁକଥା କହିଛି ।"

"କ'ଣ କହିଛ ?"

"ମତେ ପଢାଇବା କଥା କ'ଣ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଗଲେ ?"

"ନାଁ ! ବନ୍ଦନାଦେବୀ ! ଏତେ ଶୀଘ୍ର କ'ଣ ଭୁଲି ଯାଇ ପାରେଁ ? ତମେ ଯେ......... ।"

କୁମାର ଅନ୍ତର କ'ଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ମାତ୍ର ମୁହଁ ଖୋଲି କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ବିବେକ ତାର ବାଧା ଦେଲା । ସେ ଦୀନ—ଦରିଦ୍ର—ଉଦ୍‌ସାବାଲ୍ଲ । ବନ୍ଦନା କୋଟିପତିର କନ୍ୟା । ସେ କିପରି କହିବ ମୁଁ ତମକୁ ଭଲ ପାଏଁ ବୋଲି—ଛୋଟ ମୁହଁରେ ବଡ଼ କଥା । ବନ୍ଦନାଦେବୀ ମନ କଥା ଜାଣିଲେ କଣ ଭାବିବେ ?

ସେଦିନ କୁମାର ବନ୍ଦନା ଘରେ କିଛି କ୍ଷଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲା । ବନ୍ଦନା ଖୁବ୍ ଆଦର ଯତ୍ନ କରି କୁମାର ମନକୁ ଭୁଲାଇଦେଲା । କୁମାର ପେଟେ ଖାଇ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଆସିଲା ।

ପରଦିନ କୁମାର ବନ୍ଦନାକୁ ପଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ତା ଘରକୁ ଗଲା । ବନ୍ଦନା ବହି ପତ୍ର ଧରି କୁମାର ପାଖରେ ଆସି ବସିଲା । କୁମାର ପ୍ରଶ୍ନ କଲା—

"ଅଚ୍ଛା, ପ୍ରିୟା ଓ ପ୍ରେମ ଭିତରେ କଣ ତଫାତ ହୋଇପାରେ ।"

କୁମାରର ଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ବନ୍ଦନା ସଙ୍କୋଚିତ ହେଲା । ମୁହଁଟି ତାର ଜବା ଫୁଲ ପରି ନାଲି ପଡ଼ିଗଲା । କୁମାର ଖାମ ଖିଆଲ ଭାବେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଥିଲା । ବନ୍ଦନାର ଏପରି ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେ ବି ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ପୋତିଦେଲା ।

କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ବନ୍ଦନା ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

ପ୍ରିୟା ଜୀବନର ଅନ୍ତଃପ୍ରେରଣା ଆଉ ପ୍ରେମ ! ପ୍ରେମ ହେଉଚି ସ୍ୱର୍ଗ... ।"

କୁମାର କହିଲା—

"ଅଚ୍ଛା ନାଁ । ପ୍ରିୟା ଜୀବନର ଅନ୍ତଃପ୍ରେରଣା ହୋଇପାରେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରେମ ବାସ୍ତବରେ ସ୍ୱର୍ଗ ନୁହେଁ । ପ୍ରେମ ହେଉଛି ମନର ଦୁର୍ବଳତା । ମାନବ ହୃଦୟକୁ ଜାଳି ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ କରିଦିଏ । ନରକ ପଥକୁ ଟାଣିନିଏ । ପ୍ରେମ ଦୁଇଟି ଉପାଦାନରେ ଗଠିତ । ଗୋଟିଏ ଜୀବନ

ଆଉ ଅନ୍ୟଟି ହେଉଚି ମୃତ୍ୟୁ । ଏଇ ଦୁଇଟି ଉପାଦାନର ସମ୍ମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ରେମର ଆବିର୍ଭାବ ।

ବନ୍ଦନା କୁମାର ମୁହଁକୁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲା । ଯେଉଁ କୁମାର ଛିଣ୍ଡା ମଇଳା ଧୋତି କମିଜ ପିନ୍ଧି ଦୀନ ହୀନ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା, ସେହି କୁମାର ଆଜି ତା ପାଖରେ ଜଣେ ସଭ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ବସିଚି । ପେଣ୍ଟ ଉପରେ ତାଂର 'ଯେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଚି ଏ କଥା କଳନା କରିବା ବନ୍ଦନା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ବନ୍ଦନା ତାକୁ ଏପରି ଭାବେ ଅନାଇଥିବାର ଦେଖି କୁମାର ମନକୁ ସଙ୍କୋଚ ବୋଧ କଲା । ସ୍ୱର୍ଗର ପାରିଜାତ ପରି ମନେ ହେଲା ବନ୍ଦନାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ବସି ସେ ରୂପକୁ ଦେଖିବାକୁ ମନ ହେଉଥିଲା ।

ଦୁଇ ଆଖି ମିଳନର ଅବୁଝା ଭାଷା ।

ବୁଝିଲା କୁମାର ଆଉ ବୁଝୁଥିଲା ବନ୍ଦନା ।

ହଠାତ୍ କାହାର ପଦ ଶବ୍ଦରେ ବନ୍ଦନାର ତନ୍ଦ୍ରା ଫେରି ଆସିଲା । ସେ ଚମକ ଉଠି ମୁହଁ ଫେରାଇ ଆଣି ଦୁଆର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଦେଖେତ ତାର ପିତା ସତ୍ୟବାହାଦୁର ଦୁଆରେ ଠିଆ ହୋଇ କୁମାରକୁ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଅନାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ବନ୍ଦନା ଚୌକିରୁ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା—

"ବାପା ! ଏଇ ହେଉଛନ୍ତି କୁମାରବାବୁ ।

କୁମାର ଉଠି ସତ୍ୟବାହାଦୁରଙ୍କୁ ଦୁଇହାତ ଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲା ।" ସତ୍ୟବାହାଦୁର ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଇ ଖଣ୍ଡିଏ ଚଉକି ଦଖଲ କରି ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

କୁମାରକୁ କିଛି କ୍ଷଣ ଅନାଇ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ--

"ତମେ ଏଠି କଣ କର ବାପା ?"

"………"

କୁମାର କଣ କହିବ ଭାବୁଥିଲା । ହଠାତ୍ ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"କୁମାରବାବୁଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ତ ତମକୁ ସବୁକଥା କହିଛି । ଅଧିକା ପଚାରି ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଲଜ୍ଜା ଦିଅନାହିଁ ବାପା ।"

ରାୟବାହାଦୁର ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପଚାରିଲେ—

"ବେଶ୍ ତମେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛି ବନ୍ଦନାକୁ ପଚାରି ହେଇଯିବ । ତୁମର ଉପଯୁକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦିଆଯିବ ।"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାୟବାହାଦୁର ଉଠି ଅନ୍ଦର ମହଲକୁ ଚାଲିଗଲେ । କୁମାର ବନ୍ଦନା ଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ବନ୍ଦନା କୁମାର କଥା ଭାବି ଭାବି ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ନିଜ ବାପାଙ୍କର ଖବର ବୁଝିବା ପାଇଁ ।

× × ×

"ଆରେ ଏଥର କୁମାର ଉଦ୍‌ସା ହୁଣା ଲାଉ ମାଷ୍ଟର ହେଇଗଲାଣି । ଦେଖି ପାରୁଛୁ—କୁଲି ମଜୁରିଆଙ୍କ ପୋଷାକ ଛାଡି ଉପର ବାବୁ ବସ୍ତ୍ରାଙ୍କ ବେଶ ପିନ୍ଧୁଛି ?"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଫୁଲକୁ କହିଲା । ଫୁଲ ଖାଲି 'ହୁଁ' କହି ନୀରବ ରହିଲା । କାରଣ ଫୁଲ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହି ନାହିଁ—ଅଭିମାନ କରିଛି ସେ ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ହାସ କରି କହିଲା—

"ଆଚ୍ଛା, ତୁ କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ କଥା କାହିଁକି କହୁନାହୁଁ ? ଏତେ ଜିଦ୍ କଲେ କ'ଣ ଚଳିବ ?

ଧୀର ଗଳାରେ ଫୁଲ କହିଲା—

"କଥା କହିବା ନ କହିବା ସାଙ୍ଗରେ ଯାଏ ଆସେ କେତେ ? ତାଙ୍କର ସବୁ କାମତ ମୁଁ କରାଇ ନେଉଛି ।"

"କଥା ଯେ କହୁନାହୁଁ ?"

"ସହାନୁଭୂତି କାମକୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ, କଥା କହିବାରେ କିଛି ନ ଥାଏ।"

ଛୋଟ ମୁହଁରେ ଏତେ ବଡ଼ କଥା ଶୁଣି ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଫୁଲ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା।

"କୁମାର ପ୍ରତି ତୋର ଖାଲି ସହାନୁଭୂତି। ଆଉ ଭଲ ପାଇବା କ'ଣ ତୋ ହୃଦୟରେ ନାହିଁ ?

ଫୁଲ କହିଲା—

"ଭଲ ପାଇବା ଜିନିଷଟା ଏତେ ଦେଖାଇବା ନୁହେଁ। ଅନ୍ତର ଦେଇ ଯିଏ ଯାହାକୁ ଭଲପାଏ, ସେ କହିହୁଏ ନାହିଁ।

ଫୁଲର ଏ କେତେ ପଦ କଥାର ଉପର ଅନ୍ତସ୍ୱରଟା ଥିଲା, ତାହା ସହୃଦ ବ୍ୟକ୍ତି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ। ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ମୂର୍ଖ—ଗୁଣ୍ଡା—ପକେଟମାର—ସେ କ'ଣ ବୁଝିବ ଫୁଲର ମନ କ'ଣ ଚାହେଁ ?

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ପୁଣି କହିଲା—

"ଅଡ଼-ବାଳ ମୁହଁରୁ ଶୁଣେଇ ଦେଇ କ'ଣ ଏତେ ସବୁ କହିଲୁ ?

ଫୁଲ କିଛି କହିଲନାହିଁ। ଆଖି ତାର ସେତେବେଳକୁ ଛଳ ଛଳ ହୋଇ ଆସିଥିଲା। ମୁହଁ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ବୁଲେଇ କାନିରେ ଲୁହ ପୋଛିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ।

\+ + × × × +

ବନ୍ଦନା ଆଉ କୁମାରର ମିଳା ମିଶା ଦିନକୁ ଦିନ ଅଦ୍ଭୁତ ଭାବରେ ଘନିଷ୍ଠତର ହେଲା।

ଜ୍ୟୋସ୍ନା ରାତି। ସମୁଦ୍ର-କୂଳର କୁହୁଳା କୂଅର ଲବଣ ଗନ୍ଧ। କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ବସିଛି ବନ୍ଦନା।

ଦୂର ଆକାଶ ମିଳନ। ଲହରୀ ନାଚ—ଲହରୀ ମୁଦ।

କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଧୀର ଗଳାରେ କୁମାର କହିଲା—

"ଆଜିର ଏହି ଜ୍ୟୋସ୍ନା ରାତିରେ କ'ଣ ଲାଗୁଛି ?"

"ତମରି କଥା ।"

ବନ୍ଦନାର ଗଳା ଥରୁଥିଲା ।

"ମୋ କଥା?"

"ହଁ ।"

କୁମାର ବନ୍ଦନାର ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ବସିଲା । ବନ୍ଦନାର ହାତ ପାପୁଲିକୁ ନିଜ ହାତ ମୁଠାରେ ଚାପି ଧରି କହିଲା ସେ—

"ବନ୍ଦନା ! ତମକୁ ପାଇ ସବୁ ଦୁଃଖ ଭୁଲି ଯାଉଛି ମୁଁ ଏବେ ଓ କାହିଁକି ତମର ଅତି ଆପଣାର ହେଲି ଏଇ କଥା ମୁଁ ବି ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ

ବନ୍ଦନା କୁମାର କୋଳକୁ ଢଳି ପଡ଼ିଲା । ମନ କହୁଥିଲା କହି ଦେବ ସେ କୁମାରକୁ ସବୁ ମାତ୍ର କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି କୁମାର କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିଲା ସେ ।

ବନ୍ଦନାର କଳା ବେଣୀକୁ ହାତ ମୁଠାରେ ଧରି କୁମାର ପୁଣି ମୃଦୁ ସ୍ୱରରେ କହିଲା—

"ମୁଁ ଥିଲି ଦରିଦ୍ର, ଘରଛଡ଼ା ବାଳକ । ତମେ କୋଟିପତିର କନ୍ୟା! ତମର ମୋର ମିଳନ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ ଏଣୁ… ।"

ଅନ୍ତରରେ ବନ୍ଦନା କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ପଚାରିଲା—

"ଏଣୁ କଣ କୁମାର ?"

"ତମରି ଆଭିଜାତ୍ୟ—ବଂଶର ଗୌରବ କଥା ମୁଁ ଏକଥା କହୁଛି । ବାପା ତମର ଯେତେବେଳେ ଜାଣିବେ ତାଙ୍କର ଅଲିଅଳ ଝିଅ ଜଣେ ଘରଛଡ଼ା ବାଳକକୁ……"

କୁମାର ଆଉ କଣ କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ହଠାତ୍ ତା ମୁହଁରେ ହାତଦେଇ ବନ୍ଦନା କହି ଉଠିଲା—

"ଥାଉ… । ଏସବୁ କଥା କହି ମୋ ମନରେ ଆଉ କଷ୍ଟ ଦିଅନାହିଁ ବାପାଙ୍କ କଥା ମୁଁ ଭଲଭାବେ ଜାଣେ । ମୋ କଥାରେ ସେ କେବେ ଅମତ ହେବେନାହିଁ— ।"

"ତମରି କଥା ସତ ହେଉ, ଏହାହିଁ ମୋର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରୁ ଦୁଇଜଣ ଉଠିଲେ । ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧ ଆଗେଇ ଯାଉ୍ ଯାଉ୍ ଧୀର ଗଳାରେ ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଆସିବତ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ— ।"

ଆଉ କଣ କୁମାର କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲା ବନ୍ଧୁ କଣ ସ୍ୱର ଜଳକୁ ସଂକୋଚ ବୋଧ କଲା ।

ପାଖଦେଇ ଖଣ୍ଡିଏ ରିକ୍‌ସା ଚାଲି ଯାଉଥିଲା । କୁମାର ଭାବିଲା—

"ଏ ରିକ୍‌ସାବାଲା ! ଏଣିକି ଆ..."

ରିକ୍‌ସା ଆସି ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କୁମାର ଓ ବନ୍ଦନା ରିକ୍‌ସାବାଲାଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

କୁମାର ହସି ହସି କହିଲା—

"ନାଗା ଭାଇ ! ଏବେ ଗ୍ରାମରେ ତମେ ଡାଉଁଡ ରିକ୍‌ସା କେଇ ଆସିଲ ?"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କୁମାର କଥାରେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା—

"ନ ଆଣିଲେ ଏବେ ଗ୍ରାମରେ ତମେ ଦ'ଜଣ ଯାଇଥାନ୍ତ କିପରି ? ଆସ ରିକ୍‌ସାରେ ବସ— ।"

ଦୁଇଜଣ ଯାଇ ରିକ୍‌ସାରେ ବସିଗଲେ । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଆଗକୁ ଦୌଡିଲା ।

× × × ×

ହଁ—କୁମାର ଆଉ ବଂଦନା ପରସ୍ପରକୁ ଚାହିଁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମଝିରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ମସ୍ତ ବଡ ପାଚେରୀ ।

ତାକୁ ଡେଇଁବାକୁ କାହାର ସାହାସ ହେଉ ନଥିଲା ।

ବଂଦନା ସ୍ତ୍ରୀ— ଲଜ୍ଜାଶୀ ପର ହୃଦୟ ତାର କୋମଳ ।

ଆଉ କୁମାର

ହଁ, କୁମାର ପୁରୁଷ । ହୃଦୟ ତାର ଖୁବ୍ ଶକ୍ତ । କିନ୍ତୁ ସେ କଣ— ସର୍ବହରା—ମୂଲିଆ— ।

ତଥାପି ସେ ବଂଦନାକୁ ଭଲ ପାଇଛି । ବଂଦନା ମଧ୍ୟ ତାକର ଅପରାଜେୟ କଥା ଭୁଲି, ପ୍ରାଣ ମଞ୍ଜୁଷାରେ କୁମାରକୁ ତାର ପ୍ରେମିକ ରୂପେ ଗ୍ରହେଁ— ।

କୁମାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ବଂଦନା ଘରକୁ ଆସେ । କିଛିକ୍ଷଣ ବସି ଦୁହେଁ ନାନା ଗଳ୍ପ ଗୁଜବରେ ସମୟ କଟାନ୍ତି ।

ଶେଠ ରାୟବାହାଦୁର ଯଶୋବନ୍ତ ରାୟ ଏସବୁ ଭଲ ଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି । ବଂଦନାର ଏପରି ମିଳା ମିଶାକୁ ସେ ମୋଟେ ପସଂଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିପରି ଝିଅକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର ହାତରେ ବିବାହ ଦେବେ ସେହି ଚିନ୍ତାରେ ସେ ରହୁଥାନ୍ତି । କୁମାର ଜଣେ ଗରିବ୍ ବାଲା । ଯେବେ ପାଠ ପଢିଥିଲେ କଣ ହେବ । ଏଠି ଆସି ଶେଠ ଘରେ ଏକା ଆସନରେ ବସିବା ନିତାନ୍ତ ଅନ୍ୟାୟ କଥା । ହେଲେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସେ ବଂଦନାକୁ କିଛି କହୁଲେ ନାହିଁ । କାଳେ ଝିଅ ମନରେ ଦୁଃଖ ହେବ । ଏଣୁ ଝିଅର ବିବାହ କିପରି ଶୀଘ୍ର ସାରିଦେବେ । ସେପାଇଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମହଲକୁ ମଧ୍ୟ ଚିଠିପତ୍ର ଲେଖା ଲେଖି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଦିନକର ଘଟଣା—

ବଂଦନା ବସିଛି । ରାୟବାହାଦୁର ଯଶୋବନ୍ତ ରାୟ ଆସି ବଂଦନାକୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ—

"ଦେଖ ମା ! ତୋର ବିବାହ ଦିନ ସ୍ଥିର କରିଛି । ତୁମେ ଅସ୍ୱୀକାର ହେବୁ ତେବେ ମୋ ମନରେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ହେବ ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ବଂଦନା ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା କଣ କହିବ କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରୁନଥିଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା—

"ବାପା ! ଏଇନେପରା ପଢିରେ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧା ହେବ । ପରୀକ୍ଷା ସରିଲେ—"

ଆଉ କିଛି ନକହି ନୀରବ ରହିଲେ ସେ ।

ରାୟବାହାଦୁର ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ କହିଲେ—

"କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ମା ! ମୁଁ ଆଗ କଥାଟା ସ୍ଥିର କରିନିଏ... ? ହଁ, ବିବାହ ଶେଷରେ ତୁ ଏଇଠି ରହିବୁ । ପଢା ପଢି ସେପରି ସୁବିଧା ହୁଏ ତାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଁ କରିବି— ।"

ରାୟ ବାହାଦୁରଙ୍କ କଥାରେ ବନ୍ଦନାର ଅନ୍ତର କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କୁମାରର ଛବି ଆଖି ଆଗରେ ତାର ନାଚି ଉଠିଲା । କୁମାର ହାତ ଉପରେ ହାତ ରଖି ଶପଥ କରି ଥିବା କଥା ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ଧୀର ଗଳାରେ କହିଲା ସେ—

"ବାପା !..."

ବନ୍ଦନା ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ମୋଟ କଥା ତଂଟ ଅଧରୁ ଆସି ଅଟକି ଗଲା । ଲାଜରେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ବସିଲା ସେ ।

ରାୟବାହାଦୁର ଆଗ୍ରହରେ ପଚାରିଲେ—

"କଣ କହ ମା' ?"

ବନ୍ଦନା ଅବଶ୍ୟ ଯାଇ ଥରେଇ ଥରେଇ କହିଲା—

"ମୁଁ...ମୁଁ... ବିବାହ କରିବ ନାହିଁ ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ରାୟବାହାଦୁର କହିଲେ—

"କାହିଁକି ?"

"ପତି ବାଛିବାରେ ମୋରତ ଗୋଟାଏ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଛି ?"

ରାୟବାହାଦୁର ଗର୍ଜିଉଠି କହିଲେ—

"ମୁଁ ମନେ ମନେ ଯାହା ଧାରଣା କରିଥିଲି ଶେଷକୁ ତାର ପ୍ରମାଣ ଠିକ୍ ମତେ ମିଳିଲା—ତୁ ଯଦି ମୋ କଥାରେ ଅବାଧ୍ୟ ହେବୁ..... ।"

ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ କଥା ଶେଷ ହେବା ଆଗରୁ ବନ୍ଦନା କହିଲା—

"ମୁଁ କୁମାରକୁ..."

ରାୟ ବାହାଦୁରଙ୍କ ମୁହଁରେ ବଜ୍ରପାତ ହେଲା। ସେ ରାଗି ଉଠି କହିଲେ।—

"କିଏ କୁମାର ? ଯିଏ ଭିକ୍ଷା ଚାହିଁ ଗଳି ଗଳି ବୁଲୁଥିଲା। ଯାହାର ଆଭିଜାତ୍ୟ ନାହିଁ। ଅଜ୍ଞାତ କୁଳଶୀଳ—ସେଇ କୁମାରକୁ ତୁହୁଁ। ନାଁ-ନାଁ- ଏହା କଦାପି ହୋଇ ନପାରେ। ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ ବଞ୍ଚି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା କରାଇ ଦେବ ନାହିଁ—ଜୀବ ଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁହେଁ—"

"ବାପା— !"

ବନ୍ଦନା ଆଉ କହି ପାରିଲାନି। ଭେଁ କରି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା।

ଅନେକ ବେଳୁ ଆସି କୁମାର ଘର ଦୁଆର ସେପଟରେ ଠିଆହୋଇ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲା।। ରାୟ ବାହାଦୁରଙ୍କ କଥାରେ ସେ କାଠ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା। ମନେ ମନେ ତାର ଗୋଟିଏ କଥା—"ସେ ଅଜ୍ଞାତ କୁଳଶୀଳ—ତାର ଆଭିଜାତ୍ୟ ନାହିଁ।" ଘୃଣାରେ ତାର ଶରୀର ଥରି ଉଠିଲା। ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମାତ୍ର ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ପଳାଇ ଆସିଲା ସେ— ।

X X X X

କୁମାରର ସାରା ଦେହରୁ ମୁହଁଟି ଶୁଖେଇ ହେଇ କାଗଜର ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ଫୁଲ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲା—

"କଣ ହେଇଚି କୁମାରକୁ ?"

"ତା ମୁଣ୍ଡରେ ଭୟଙ୍କର ଚୋଟ ଲାଗିଛି। ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ମଟର ଗାଡ଼ି ଧକ୍କା ଲାଗି ଯିବାରୁ ଏପରି ହେଇଛି। ବାବୁ କହିଲେ ବେଳେ ସେତ ଆଖି ବୁଜି ଦେଲେ—ହଜାର ଥର ମନା କଲିଣି—ମୋ କଥା ଶୁଣୁଛି କିଏ ? ତୁ ଟିକିଏ ତା ପାଖରେ ଯାଇ ବସିବୁଟି। ମୁଁ ଡାକ୍ତର ପାଖକୁ ଯାଉଛି।"

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ବାହାରି ଗଲା । ଫୁଲ କୁମାରର ଘର ଦୁଆର ପାଖରେ ଦଣ୍ଡେ ଠିଆ ହୋଇ ମନକୁ ମନ କଣ ଭାବିଲା । କପରି ବା ସେ ଯିବ ? ସେତ ଅଜଣା ଏକୋଇଶ ଦିନ ହେବ କୁମାର ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି କଥା କହୁ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଯାଇ କଣ କହିବ କୁମାରକୁ ?

ବହୁ ସମୟ ଭାବି ଚିନ୍ତି ଶେଷକୁ ସେ କୁମାର ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା । କୁମାର ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ରହିଛି । ପଲକ ହୀନ ଚାହିଁ ଦେଉଛି କଣ ଭାବୁଛି ସେ ।

ଫୁଲ ପାଖରେ ବସି ଧୀରେ ଧୀରେ ତାର ହାତଟି ନେଇ କୁମାର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଥୋଇଲା । କୋମଳ କରର ପରଶ ପାଇ କୁମାର ପଲକ ଉଠାଇ ଦେଖିଲା ତାର ଅତି ଆଦରର ନୂଆବୋଉ କରୁଣ ମନରେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ଅନାଇ ରହିଛି ।

କୁମାର ଅବରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ କହିଲା—

"ନୂଆବୋ'...ତମେ...

ଫୁଲ ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ କୁମାରକୁ କହିଲା—

"ମୁଣ୍ଡରେ କପରି ଆଘାତ ଲାଗିଲା କୁମାର ?"

କୁମାର ଫୁଲ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନଦେଇ ଅନ୍ୟ କଥା କହିଲା—

"ମୋ ଉପରେ ଅଉ ରାଗି ନାହଁତ ?"

"......"

"ତମେ ମୋ ଉପରେ କାହିଁକି ରାଗିଥିଲ ନୂଆବୋଉ ?"

ଫୁଲ କୁମାର ମୁହଁରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲା—

"ତମକୁ ମୋ ରାଣ କୁମାର ! ସେ କଥା ଆଉ ମନେ କର ନାହିଁ ।

ଫୁଲର ହାତକୁ ନିଜ ହାତ ମୁଠାରେ ରଖି କୁମାର କହିଲା—

"ନାହିଁ, ଆଗ ତମେ କହିଲ—ମୋ ଉପରେ କାହିଁକି ରାଗିଥିଲ ?

ଫୁଲ ଅଳସ ଆଖି ପତାରେ କୁମାର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କହିଲା—

ମୁଁ କାହିଁକି ରାଗିଲି—କହିଲେ କଣ ତମେ ବୁଝିବ ? ଯଦି ମନ କଥା ବୁଝି, ନ ବୁଝିବ ତେବେ ମୁଁ କପରି ବୁଝେଇବି—"

"........."

"ମୁଣ୍ଡରେ ଏପରି ଆଘାତ ଦେଲ କିପରି ?"

"ଆଘାତ ପାଇ ଖୁବ ଭଲ ହୋଇଛି । ନହେଲେତ ଅଭିମାନିନୀ ନୂଆବୋହୂର ମାନ ଭାଙ୍ଗି ଥା'ନ୍ତ କେମିତି ?"

କୁମାର ଫୁଲ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ଟିକିଏ ହସି ଦେଲା । ଫୁଲ ହୃଦୟ ଶିହରି ଉଠିଲା କୁମାରର ହସ ଦେଖି । ମନର ଭାବକୁ ଲୁଚେଇ କଣି ଧୀର ଗଳାରେ ସେ କହିଲା—

"ମୁଁ କାହିଁକି ରାଗିବ ?"

"ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କାହିଁକି କହୁ ନଥିଲ ?"

"ତୁମେ ମତେ କଥା 'କହୁନଥିବାରୁ' ମୁଁ କହୁନଥିଲି—"

ଫୁଲ ନିଜ ହାତ ଆଣି କୁମାର ଛାତି ଉପରେ ଥୋଇଦେଲା ।

"ତମର କଥା କହିବାର ଭଙ୍ଗୀ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ନୂଆବୋହୂ··· !?

"ତମେତ ବୁଝି ପାରୁନା—ମୁଁ ଆଉ କେମିତି ବୁଝେଇବ—?"

ଫୁଲ କହିଲା, ହୃଦୟରେ ତାର ସ୍ପନ୍ଦନ ଖେଳୁଥିଲା । ଆଖିରେ ଉଦାସର ଲହର । ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ କୁମାରକୁ ଅନାଇଁଥିଲା ।

କୁମାର ନିଜକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲା । ଆଜି ତାର ନୂଆ ବୋହୂ ତା ପାଖରେ ବସିଛି । ପୂର୍ବର ଅଭିମାନ ଆଉ ନାହିଁ । କୁମାର ଆନନ୍ଦରେ ଫୁଲକୁ ଅନାଇ କହିଲା — ।

"କୁମାର !"

ଫୁଲ ନଇଁ ଆସିଲା କୁମାର ପାଖକୁ । ଦୁଇଟି ଅଧର ଖୁବ ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସିଲା ପରି ଜଣା ଯାଉଥିଲା ।

ଥରିଲା ଗଳାରେ ଫୁଲ କହିଲା—

"କହ୍ନ ଖାଉଛ ? ଏ ସବୁ କଥା କପଟ ତମେ ବୁଝିବ ? ନିଜ ଘରେ ନିଆଁ ଜାଳି କଣ କଏ ସୁଖି ହୁଏ ?"

"ନାଁ'ତ ।"

"ତାକୁ ତମେ ଠିକ ସେଇଯା କରଛ ?"

"ମୁଁ...?

ମୁଁ ଠିକ ସେଇଯା କରଛ—ଏ କପଟ କଥା ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁତ ?"

"ଦେଖିବାକୁ ଚାହଁ ?" ଫୁଲ କୁମାରର ହାତ ଆଣି ନିଜ ଛାତି ଉପରେ ଥୋଇଲା—ଏ ହୃଦୟ ତମର ଘର । ତୁମେହିଁ ଏଥିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଛ । ନିଜ ଘରକୁ ଜଳାଇ ତମେ ତାଳମାର ଦେଖୁଛ—?"

କୁମାର କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଆଖିରୁ ଲୁହ ଧାର ଛୁଟିଲା ।

"ଲୁହ କୁମାର । ...କଣ କହିବ ନାହିଁ ।"

ଫୁଲ ନିଜକୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା । ଦୁଇ ବାହୁରେ କୁମାରକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧଇଲା ସେ । ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ଅଧର କିଛି ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ହୋଇଗଲା ।

କୁମାର କିଛି ସମୟ ପରେ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି କହିଲା—ନୂଆରୁ ଏବେ କଣ ଦେଖୁଛ ?

(ବାର)

ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ବନ୍ଦନା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ବନ୍ଦନା ସେ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ ବାରମ୍ବାର ପଢ଼ି ପୁଣି ମନ ତାର ତୃପ୍ତି ହୋଇନ । ତଥାପି ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ସେ । ଚିଠିରେ ଲେଖାଥିଲା—

ବନ୍ଦନାଦେବୀ !

ମୁଁ କିଏ, କେଉଁଠୁ ଆସିଲି, ଏ କଥା ତମର ଜାଣିବା ଅନୁଚିତ ଥିଲା । ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଏ କଥା ଲେଖି ନଥାନ୍ତି । ତମର ସଙ୍ଗୀ ଅର୍ଥାତ ତମ ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ସେ ଦିନ ମୋ ବିଷୟରେ ଯାହା ଶୁଣିଲ ସେ କଥା ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣ । ମୁଁ ଏ ଚିଠିରେ ସେ ବିଷୟ କିଛି ଲେଖୁ ନାହିଁ । "ମୁଁ ଅଜ୍ଞାତ କୁଳଶୀଳ" ଏଇ କଥା ଯେତେବେଳେ ଭାବେ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ମିଳନ ତୁଳନା କଲେ ମନେ ଅବାଧ ପାତାଳ ଜଣା ଯାଏ—।

ଅଗାଡ଼ରେ ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ଭୁଲିଯିବ । ମୁଁ ତମକୁ ଭୁଲି ପାରୁନ ବୋଲି ନାହିଁ ସେ କଥା କହି ପାରୁନ । ତେଥିପାଇଁ ତମକୁ ମୋର ଏ ଚିଠିରେ ଏଇ ଭୁଲିଯିବା ଅନୁରୋଧଟି ରଖିବାକୁ ହେବ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଆଉ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନାହିଁ—

—ତୁମାର—

ଚଟି ଖଣ୍ଡିକ ପଢ଼ି ସାରି ବନ୍ଦନାର ହୃଦୟ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କୁମାର ପ୍ରତି ତାର ମମତା ଅନ୍ତର ତଳରୁ ଗାଢ଼ତର ହେଲା । କୁମାର କାହିଁକି ଯେ ଏତେଦିନ ହେବ ଦେଖା ନଦେଇ ମୁହଁ ଲୁଚାଇଦେଇ ରହୁଛି ଏଇ କଥାଟି ଏଥର ବନ୍ଦନା ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣି ପାରିଲା ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ମାସ ପରେ ମାସ ଗଡ଼ିଯାଇ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ବିତି-ଗଲା କିନ୍ତୁ କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଦନାର ଦେଖା ହେଲାନି । ବନ୍ଦନା ବସ୍ତି ସମସ୍ତ ରାସ୍ତାରେ ପ୍ରତି ଉକ୍‌ଝାବାଲାଙ୍କୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରି ଦେଖେ କିନ୍ତୁ କୁମାରକୁ ପାଏନି । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ବସ୍ତି ସମସ୍ତ ମନେ ମନେ ଖୋଜନ୍ତି । ସେ ଯଦି ଦେଖା ହୁଅନ୍ତା ତେବେ କୁମାରର ଖବର ମଧ୍ୟ ତା ଠାରୁ ମିଳନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର ବି ଦେଖା ମିଳେନି । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ତାଙ୍କର ରହିବା ଘରକୁ ବନ୍ଦନା ଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଘର ଦୁଆର ତାଲା ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି ହତାଶ ମନରେ ଫେରି ଆସିଛି । କେତେ ସାହସ କରି ଏମାନଙ୍କର କଥା ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କୁ ପଚାରିଲା କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଅନେକ ଦିନ ହେବ ଦେଖିବାକୁ ପାଉ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ମନା କରିଦେଲେ । ସେଇଦିନ ଠାରୁ କୌଣସି ପତ୍ର ପତ୍ରି-କାରେ ମଧ୍ୟ [illegible] ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବାର ଦେଖା ଗଲାନି । ବନ୍ଦନା ଦିନକୁ ଦିନ କୁମାର କଥା ଭାବି ପାଗଳୀଙ୍କ ପରି ହୋଇ ଗଲାଣି ତଥାପି କୁମାରର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ମିଳୁନି ।

\+ + ×

କୁମାରକୁ ଅତି ଭୟଙ୍କର ଜର । ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଖୁବ୍ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଏଣେ ତେଣେ ଡାକ୍ତର ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଫୁଲ କୁମାର ବିଛଣା ପାଖରେ ବସି କାନ୍ଦୁଛି ।

"ନାଗାଭାଇ !…କୁମାର ଅତି ଦୁର୍ବଳ କଣ୍ଠରେ ଡାକିଲା । ନାଗା ସର୍ଦ୍ଦାର କୁମାର ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ଦେହ ଆଉଁସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

"କ'ଣ କହୁ କୁମାର ?"

"ମୁଁ ତା ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଚି । ସେତ ମତେ କିଛି କହୁନାହିଁ । ତା'ର ବାପା ମୋତେ ଅପମାନ କରୁଚି । ବନ୍ଦନାକୁ ମଧ । ଦିନ ସାରା ଏଇ କଥା ଭାବି ଭାବି ମୁଁ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଏ ଜ୍ୱର ଆଉ ମତେ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛି କହିଲା—

"ମୁଁ ସବୁ ଜାଣେ କୁମାର । ଆଉ ସେ ସବୁ କଥା ଭାବି ନିଜକୁ ଜଳେଇ ପୋଡ଼ି ମାରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଧନୀ—ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆମ ମଳମୁଣ୍ଡିଆଙ୍କ ମିଳନ, ଆକାଶ ପାତାଳ ଫରକ ।"

କିଛି କ୍ଷଣ ଦୁହେଁ ନୀରବ ରହିଲେ ।

କୁମାର କ୍ଷୀଣ ସ୍ୱରରେ ପୁଣି କହିଲା—

"ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି, ମାନିବୁ ନାଗାଭାଇ ?"

"କଅଣ କହ ।"

ଥରେ ଯାଇ ବନ୍ଦନାକୁ ଦେଖାକର । କହିବ—ସେ ମତେ ଭୁଲି ଯିବ । ମୁଁ ତାର ସୁଖ ଦେଖିବାକୁ ଚାହେଁ । ତାଙ୍କ ବାପାଙ୍କ କଥାରେ ସେ ଯେପରି ଅମତ ନ ହୁଅନ୍ତି ।"

"ଅଚ୍ଛା, ମୁଁ ଯାଉଛି—।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଚାଲିଗଲା । ଫୁଲ କୁମାର ପାଖରେ ବସି ମୁଣ୍ଡ ଚିପି ଦେଉଥିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ କୁମାର କହିଲା—

"ନୂଆବୋଉ…।"

ଧୀର ଧୀର ସ୍ୱରରେ ଫୁଲ କହିଲା—

"କଣ କହୁଛ କୁମାର !"

"ତମେ ମୋ ଉପରେ ରାଗ କରି ନାହଁ ତ ?"

"ମୋ ପ୍ରାଣର କୁମାର !"

କହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୂଜା ହାତରେ କୁମାର ମୁଣ୍ଡକୁ ଉଠାଇ ଆଣି ନିଜ କୋଳରେ ଥୋଇଲା ।

କୁମାର କହିଲା—

"ତମକୁ ମୁଁ ଠକିଛି ନୂଆବୋଉ !"

"ମତେ ଠକି ନାହଁ ଯେ ମୋ ହୃଦୟକୁ ଆଘାତ କରୁଛ— ।"

"ଇଏ ତମେ କଣ କହୁଛ ନୂଆବୋଉ ?"

"ଠିକ୍ କହୁଛି କୁମାର !"

ଏପରି କହିବା ତମର କଣ ଠିକ୍ ହେଲା ନୂଆବୋଉ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ତମେ କାହୁଁ ଜାଣିବ ମୋ ଅନ୍ତର ...ତମକୁ କେତେ କଣ କହିବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଏ...ତମେ ଏଇଟି ପାଷାଣ ...ବାଇ ଜାଣି ନ ଥିଲି— ।"

କହୁଁ କହୁଁ ପୂଜା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କୁମାର ଛାତି ଉପରେ ଢଳିପଡ଼ି ଗଲା ।

"ମୁଁ ବଡ଼ ଅପରାଧୀ ଏ ଦୁନିଆରେ ନୂଆବୋଉ—ମୋର କେହି ...ନାହିଁ— ।"

"କଣ କହୁଛ । ତମେ ଅପରାଧୀ ? ନିଜ ହୃଦୟ ସାଙ୍ଗରେ ମୋ ...ହୃଦୟ ଛନ୍ଦି ମତେ କହୁଛ ଅପରାଧୀ ?

ପୂଜା ଦୁଇ ହାତରେ କୁମାରକୁ ଅବେଗରେ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିଲା । ...ତା ପରେ ଦୁଇ ଓଠ ଏକାଠି ମିଶିଗଲା ।

କୁମାର ଶିହରି ଉଠି କହିଲା—

"ମତେ କ୍ଷମା ଦିଅ ନୂଆବୋଉ......ମତେ ଛାଡ଼..."

"...। କଦାପି ଛାଡ଼ି ଦେବି ନାହିଁ...ତମ ସାଙ୍ଗରେ ମୁଁ ବି ମରିବାକୁ ..."

...ର ପୂଜାକୁ ଆଉ କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ଅତି ଆନନ୍ଦରେ

ତାର ଅଲସ କେଶକୁ ସାଉଁଳେଇ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲା । କୁମାର ... ମୁଣ୍ଡ ରଖି ଫୁଲ ଆଖି ବୋଝି ରଙ୍ଗ ସୁଖ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ।

X X X X X

କୁମାର ଚିଠିଖଣ୍ଡେ ହାତରେ ଧରି କାଠ ପିଢ଼ୁଆ ଉପର ... ସକାଳୁ ଆସି ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଗାଧୋଇ ... ମନରେ କେତେକଥା—ଅନ୍ତରର କୋହ ଅଭିମ... ଏକମାତ୍ର ସମ୍ବଲ ।

ମୋଡ଼ା ହୋଇ ଥିବା ଚିଠି ଖଣ୍ଡକ ଆଉ ଥରେ ... ଖୋଲିଲା । ଚିଠିରେ ଲେଖା ଥିଲା—

କୁମାର !

ତମକୁ ଅନ୍ତର ଦେଇ ଭଲ ପାଇଥିଲି । ମନରେ ... ସ୍ୱର୍ଗେ ସେକଥା ମୋ ଛଡ଼ା ଆଉ ଜାଣିବ କିଏ ? ତମକୁ ... ଖୋଜିଲି । ତମ ସାଂଗରେ ଯମ ଦୁଆରକୁ ଯିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ମାତ୍ର ତମେ ଏଡ଼ିକି ନିଷ୍ଠୁର ହେଲ ! ମୁହଁ ଛପା ହେଇ ... ନାଗା ଭାଇ ହାତରେ ଯେଉଁ ଚିଠି ଦେଇଛ ତାକୁ ପଢ଼ ... ଯାହା ହେଉଛି ସେକଥା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ନୁହେଁ ।

ତମେ ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଲେଖିଛି । ଜୀବନରେ ... କି'ନା ସନ୍ଦେହ... ।

ବାପାଙ୍କ କଥା ଏଡ଼ିଦେଇ ତମ ସାଂଗରେ ପଳାରୁଣୀ ହୋଇ ଦୁଃଖରେ ବୁଲି ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ପାଇଥାନ୍ତି ତା କଅଣ ଏଠାରେ ପାଇ... ତୁଳା ଗଦି ମତେ କଣ୍ଟକ ଶଯ୍ୟାପରି ବୋଧ ହେଉଛି··· ।

ଅଠଦିନ ପରେ ମୋର ବିବାହ—ଯଉ ପିଣ୍ଡ ସାଂଗରେ ଖଣ୍ଡିକ ତମ ପାଖରେ କେଉଁ ଦିନୁ ବନ୍ଧା ପଡ଼ି ସାରିଛି । ... ଚେଲି ହେଲି ମୁଁ କଣ୍ଠ ପାରିବ ନାହିଁ... । ସବୁ ସମ୍ପର୍କ ସାଂଗରେ ଛାୟା ପରି ରହିଥିବ— ।

ଅଧିକା ଅଉ କଅଣ ଲେଖିବ । ମନର ଜଳ ଯୋଡ଼ ଯାଉଚ । ଜବାବ ଖଣ୍ଡକୁ ଥରେ କଣ ଦର୍ଶନ ମିଳିବ ନାହିଁ ପ୍ରଭୁ !

ତମର

“ବନ୍ଦନା”

ଚଠି ଖଣ୍ଡିକ ପଢି କୁମାରର ମୁଣ୍ଡ ଝାଇଁ ମାରିଲା । ପୃଥିବୀଟା ଘୂରି ବୁଲିଲା ପରି ଜଣାଗଲା । ବିଛଣାରେ ଯାଇ ଜାସୁବ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ସେ ।

କେତେ ବେଳୁ ଫୁଲ ଆସି ବିଛଣା ପାଖରେ ବସି କୁମାର ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲାଇ ବୁଲାଉ କହିଲା—

“ଦେହରେ କଣ କଥା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଚ...”

କୁମାର ଆଖି ଖୋଲି କହିଲା—

“କିଏ ? ନୂଆଈ’ !”

“ହଁ ମୁଁ...”

“ଆଖି ଆଗରେ ଝାପ୍‌ସା ଝାପ୍‌ସା ଦେଖା ଯାଉଚି ମୁଣ୍ଡ ବୁଲେଇ ଦେଉଚି...ଖୁବ ଜର ନୂଆଈ—।”

ଫୁଲ କୁମାର କଥାରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଥିଲା ।

“କେତେ ବେଳୁ ଆସି ବସିଚ ?”

“ଘଣ୍ଟାଏ ହେବ— ।”

“ରାତି ପାହିଲାଣି ?”

“ହଁ...”

“ଖାଇ ସାରିଲଣି ?”

“ନା’... ।”

“[illegible] ହେଲାଣି ଖାଇ ନାହିଁ ?”

“[illegible] ପାଇଁ ନାହିଁ ।”

“ମୋ କଥେକ ଉଚ୍ଚନାହିଁ ନୂଆଈ—”

"ତୁମେ ଜରରେ କଷ୍ଟ ପାଉଛ ।"

"ମୁଁ ଏଥିର ସବୁ ଦିନ ପାଇଁ ବେମାର ରହିବ...
ମୋ ଜୀବନ ନେବ— ।"

ଏକଥା ଶୁଣିଲୁ ଥିବ କହୁ ମନରେ ଦୁଃଖ ଦିଅ ତାଙ୍କ
ଫୁଲ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । କୁମାର ତଳ ଲେଉଟାଇ ଶୋ
ସେହି ସମୟରେ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆ

"ଦେହ କେମିତି ଅଛି ?

ଫୁଲ ସଜଳ ମୁହଁରେ ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାରକୁ ଅନାଇ କାନ୍ଦ

"ସକାଳୁ ତ ଏ ବେଲଯାଏ ଜର ଛାଡ଼ିନାହିଁ ।
ବେଶୀ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।"

ନାଗାର୍ଦ୍ଦାର କହିଲା—

"ମୁଁ ଯାଉଛି ଡାକ୍ତର ଡାକିଆଣେ । ତୁ
ବସିଥା ।"

ନାଗାସର୍ଦ୍ଦାର ଚାଲିଗଲା । ଫୁଲ କୁମାର ପାଖ
ଆଉଁସିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ା ବନ୍ଦନାର ବିବାହ । ନବ-ବଧୂ ବେଶରେ ବନ୍ଦନା ବେଦୀରେ
ଅଗ୍ନିରେ ଲୁହଧାର । ମନ ଖଣ୍ଡି କରେ ନାହିଁ ସଉଷଠା ।
ାରଣର ପ୍ରଶ୍ନର ଚାପରେ ଲଟାଇ ପଡ଼ୁ ଥାଳିଁକ ପଡ଼ିଛି ।

ାଲଷର ଜଲ୍ଲର କୋନ୍ଥପଡ ଚନ୍ଦ୍ରନଲ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ପୁଅ
ାମଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଦନାର ହାତଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଲା । ରାୟବାହାଦୁର
ଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିପରି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରୁଚନ୍ତି । କୋଟି କୋଟି
ାଲିକ । ଏକମାତ୍ର ଝିଅ ଏଇ ବନ୍ଦନା—ତାପର ସମସ୍ତ
ାଇକ ହେବ ।

ସମସ୍ତରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷହେଲା । ବରଯାତ୍ରୀମାନେ
ଭୂତ ଦେଖି ବାଃ ବାଃ କଲେ । ଦେଶଣାହାସ୍ତ୍ରମାନେ ତାଙ୍କ
ଅକ୍ଷି ଲୁଠାଇ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।
ାହାଦୁର ଯଶୋଉଚନ୍ଦ୍ର ଝିଅର ବିବାହ ପାଇଁ ଧନ ଭଣ୍ଡାର
ାଇଚନ୍ତି । ଯିଏ ଯାହା ମାଗୁଚି ନେଉଚି । କୋହିଏ,
ା ମୌଜାରେ ଏପରି ବାହାଘର କେହୁ କେବେ ଦେଖିନାହିଁ
ହିଁ ।

-ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ ସ୍ୱାମୀ ପାଇ ବନ୍ଦନା କ'ଣ ସୁଖୀ ହେଇଚି ? ସବୁ
ୁମ ଉର ସବ ତା ଅକ୍ଷି ଅଗରେ — ମାନସ ପଟ୍ଟରେ ଯିଏ
ା ର ଥାନ ହେଇଚି -ତାକୁ କଣ ସେ ଭୁଲି ଯାଇ ପାରିବ ?

ବନ୍ଦନା ଆଖିର ଲୁହ । ହୃଦୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭାବନା । ଅସହାୟ ପରି ନିଜକୁ ଅନୁଭବ କରୁଚି ସେ । ସଂସାରର ଆନନ୍ଦ କୋଳାହଳ ଆଦୌ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ବଧୂ ବେଶରେ ବେଦୀକୁ ଯିବାକୁ, ସେ ଯେପରି ଶୂଳୀ କାଠରେ ଠିଆ ହେଉଛି ବୋଲି ମନେ କରୁଛି ।

ବନ୍ଦନାର ଜୀବନ ଉପରେ କୁମାରର ପ୍ରଭାବ ଆଉ କୁମାରର ଜୀବନ ଉପରେ ବନ୍ଦନାର ଅଭିନୟ... ।

ଏ ଅଭିନୟର ଅର୍ଥ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ବନ୍ଦନା ବାସ୍ତବ ଅଭିନୟ କରିବା ପାଇଁ ବସିଥିଲା କିନ୍ତୁ ଆଜି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର କପଟ ଅଭିନୟ କରୁଚି ବୋଲି ନିଜକୁ ନିଜେ ଅନୁଭବ କଲା !

ଏ ଜୀବନରେ କୁମାର ସାଙ୍ଗରେ କଣ ତା'ର ସାକ୍ଷାତ ହେବନାହିଁ ?

ଯଦି କେବେ ସାକ୍ଷାତ ହୁଏ, କୁମାର ମୁହଁକୁ ସାମ୍ନାମୁହାଁ ଅବସ୍ଥା କରି ଠିଆ ହେବାର ସାହସ କଣ ଆଉ ବନ୍ଦନାର ଥିବ ?

ଆଗକୁ ଆଉ ବନ୍ଦନା ଭାବି ପାରିଲାନି । ପ୍ରାଣ ତାର ଆକୁଳରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ଆଖିରୁ ଅବିରାମ ଛୁଟିଲା ଲୁହଧାର ।

X X X X

ଏ କେଇଦିନ ହେବ କୁମାର ଦେହ ଭଲ ଅଛି । ଜର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାଡି ଯାଇଛି । ଦେହର ଦୁର୍ବଳତା କମିଗଲାଣି । ଉକ୍‌ସା ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ଫୁଟ୍‌ପାଥର କଡ଼ରେ ବସିଛି ସେ । ମନଟା ତାର ମରି ଯାଇଛି । ଆଗର ସେ ସ୍ଫୁର୍ତ୍ତିତା ନାହିଁ ।

ଉକ୍‌ସାର ପାଖଦାଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ସେ ଭାବୁଛି—

"କାହାପାଇଁ ଆଉ ପରିଶ୍ରମ ? ପେଟର କ୍ଷୁଧା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଆଉ କଣ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ତାଡ଼ନାରେ କାଗଜ କଲମ ଧରି ଲେଖୁଥିଲି । ସେ ତ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ହେଲା । ସାଧନାର ଆରାଧ୍ୟ ଦେବୀ ବିମୁଖ ହେଲେ । ଯେତେବେଳେ କାଗଜ କଲମ ଧରି

ସାହିତ୍ୟର ସେବା କରିବାକୁ ବସୁଛୁ, ଧଳା କାଗଜ ଉପରେ ବନ୍ଦନାର ପ୍ରତିଛବି ଆସି ଆଗରେ ଠିଆ ହେଉଛୁ । ସାଧନାରେ ଆସୁଛି ବାଧା—ମନର ଶକ୍ତି ଲୋପ ପାଉଛି—ହାତ ଥର ଉଠୁଛିତଥାପି...। ସେ ବାନ୍ଧବ । ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ତରର ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ ହେବ । ସବୁ କଥା ଭୁଲିଯିବା ପାଇଁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଏ ସହର ଛାଡ଼ି ଆଉ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଯିବ ।

କୁମାର ହଠାତ୍ ଚମକି ଉଠିଲା ।

"ସେ ଯିବ କୁଆଡ଼େ ? ଏ ସହରର ମାୟା କ'ଣ ସହଜରେ ସେ ଛାଡ଼ି ପାରିବ ? ନାଗାଇର ଆଉ ଫୁଲକୁ କ'ଣ ସେ ଭୁଲି ଯାଇପାରେ ?"

କୁମାର ଆଉ ଭାବି ପାରିଲାନାହିଁ । ବକ୍ସା ଉଠାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଚାଲିଲା ।

ହ' ମହଲା କୋଠା ।

ହଁ, ହ'ମହଲା କୋଠା—ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ସଜା ହୋଇଛି । ନାଲି ନେଲି ଆଲୁଅରେ ଥାନଟି ହସି ଉଠୁଛି । କୁମାର କୋଠାଟିର ଅପର ପାଖରେ ବକ୍ସା ଥୋଇ ଠିଆହେଲା । କୋଠା ବାରନ୍ଦାକୁ ଛଳ ଛଳ ଆଖିରେ ଅନାଇଲା । କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲାନ । ତରବରରେ ପୁଣି ବକ୍ସାର ପାଖଦାକା ଉପରେ ବସି ରହିଲା ।

କୁମାର ବସି ଭାବୁଥିଲା—

"ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଭକ୍ତରେ ମେଳ ଖାଉଛି । ପ୍ରଥମରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରୂପରେ ତା'ର ପରିଣୀତା ସ୍ତ୍ରୀ, ଦ୍ୱିତୀୟରେ ବନ୍ଦନା—!!!

ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପାଇ ଦୁନିଆଁର ସବୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ସେ ଭୁଲିଥିଲା, ମାତ୍ର ସେ ତାଙ୍କୁ ଫାଙ୍କିଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ବନ୍ଦନା ମଧ୍ୟ ଆଜି ଅପରର ସ୍ତ୍ରୀ । ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ?

——

(ଚଉଦ)

ହଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ !

ସେ ଯୁବକ ବର୍ତ୍ତମାନ କାହାର ସ୍ୱାମୀ ହୋଇଥିବ । କଣ ହେବ ସେ ଅତୀତ କଥା ଭାବି ?

ଅନ୍ତର ଭିତରୁ କିଏ ଯେପରି ଡାକ ଦେଉଥିବାର କୁମାର ଅନୁଭବ କଲା—

"ମୂର୍ଖ ! ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ସିନା ଭୁଲିଲୁ ସେ ଯେ ତୋର ସ୍ମୃତି ଛବିକୁ ଅହରହ ପୂଜା କରୁଛି ?

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ହସ ହସ ମୁହଁଟି ଆଖିକୁ ତାର ଝଲସାଇ ଦେଉଥିଲା— ।

କୁମାର ଥରେ ରାୟବାହାଦୁରଙ୍କ କୋଠା ଆଡକୁ ଅନାଇଲା । ପିଆସି ଆଖି ଦୁଇଟି କାହାରିକୁ ଦେଖିବାକୁ ନପାଇ ନିରାଶ ହେଲା । ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ ଉଡ୍‌ଷାଟି ଧରି ଫୁଟ୍‌ପାଥର କଡେ କଡେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା ସେ ।

ଚଣ୍ଡୀବାଟ ଛକକୁ ଯାଇ ଠିଆ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲା ସେ । ବହୁତ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଅଛନ୍ତି । କୁମାର ଉଡ୍‌ଷାଟି ସ୍ମୃତିର ଗୋଟିଏ କଡକୁ ଥୋଇ ଭିଡ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ସେ ଯାହା ଦେଖିଲା— ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ସେଇଆଡକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ।

ମୋହନମାର ମୁଣ୍ଡ ଫାଟି ରକ୍ତ ବୋହୁଛି । ବହୁବାର ଅପା ଜନ୍ମ । ମାଲବୁହା ଲରିର ଗୋଟିଏ ଧକାରେ ମୁଣ୍ଡଟି ଚେପି ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଗାଡ଼ି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । କୁମାର କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଗୋଟିଏ ଟ୍ୟାକ୍‌ସି ଡାକି ଆଣିଲା । ମୋହିନୀକୁ ଟ୍ୟାକ୍‌ସିରେ ବସାଇ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଲା ହସ୍‌ପିଟାଲକୁ ।

ହସ୍‌ପିଟାଲରେ ଅଧଘଣ୍ଟା ରହିବା ପରେ ମୋହିନୀର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା ।

କୁମାର ଆଖିରେ ଲୁହ ଧାର ।

\+ × + ×

କୁମାର ଏକ୍‌ସା ଧରି ଶ୍ମଶାନର ଗୋଟିଏ କଡ଼କୁ ବସିଛି । ସ୍ଥାନଟି ଅନ୍ଧାରିଆ ଯୋଗୁ କାହାରି ଗମାଗମର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ ।

କୁମାର ଭାବୁଥିଲା—

ମୋହିନୀ ମରିଗଲା । ତାର ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ସେ ପାଇଛି । ଭଗବାନଙ୍କର ବିଚାର । ସେ ଯାହାକୁ ଯାହା ଦଣ୍ଡ ଦେବାର କଥା ଦେଇଛନ୍ତି ।

ହଠାତ କୁମାର ଚମକ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଅନାଇ ଦେଖେତ ବସନ୍ତ ପଡ଼ୁଥିଲ—ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକ । ଘୋଡ଼ା ଗାଡ଼ି ସେଇ ବାଟ ଦେଇ ଆସୁଛି । ଗୋଟିଏ ସୁସଜ୍ଜିତ ମଟର କାରରେ ବର କନ୍ୟା ବସିଛନ୍ତି । ମଖମଲ ରଂଗର ଛତ୍ରୀ ତଳେ ଯୁଗଳ ମିଳନ ବେଶ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ।

କୁମାର ଅନାଇଲା । ବନ୍ଦନା ବଧୂ ବେଶରେ ବସିଛି । ସବୁ ଠିଣା ଯାଙ୍କ ଭିତରୁ କୁମାରକୁ ସେ ମିନତି ଭରା ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ଲୁହ ଧାର ଧାର ଗୋଲ ଗୋଲ ଗାଲ ଉପର ଦେଇ ବହି ଯାଉଛି ।

କୁମାର ଆଖିରେ ଲୁହ । ସେ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବନ୍ଦନାକୁ ଅନାଇଛି । ବର କନ୍ୟା ସବୁ ପଡ଼ୁଥାରନ୍ତି ଆଗକୁ ବଢ଼ି ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । କୁମାର ପଥର ମୂର୍ତ୍ତିଟି ପରି ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଛି ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ହଠାତ୍ କାହାର କୋମଳ କର ସ୍ପର୍ଶ ପାଇ କୁମାର ଚମକି ଉଠିଲା । ଅନାଇ ଦେଖେତ ଜଣେ ତରୁଣୀ । କୁମାରକୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଅନାଇ ରହିଛି ।

କୁମାର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ପଚାରିଲା—

"ତମେ କିଏ ? ମୁଁ ତ ଚିହ୍ନି ପାରୁ ନାହିଁ ?"

ତରୁଣୀଟି ହସ ହସ ହୋଇ କହିଲା—

ଅନେକ ଦିନପରେ ଆଜି ତମର ଦେଖା ପାଇଛି—ତମେ ସିନା ଭୁଲି ଯାଇଛ ? ମୁଁ କେମିତି ତୁମକୁ ଭୁଲି ପାରେଁ ?

କୁମାର ଅନାଇ ରହିଲା ତରୁଣୀଟିର ମୁହଁ ଆଡେ—

ଠିକ୍ ସେହି ମୁହଁ—ସେହି ହସ ହସ ଚାହାଣୀ— ।

କୁମାର ଆବେଗରେ କହି ଉଠିଲା—"କିଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ଜୀବନର ସାଥୀ !!

ଆବେଗରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ନିଜ ଛାତି ଉପରେ ଚାପି ଧରିଲା । ଗୋଲ ଗୋଲ ଗାଲ ପାଖକୁ କୁମାରର ଅଧର ନଇଁ ଆସୁଥିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବାଧାଦେଇ କହିଲା—ଆରେ ଏଇଟା ଯେ ମଝି ରାସ୍ତା—ମତେ ଛାଡ଼ ନା'—

କୁମାର କହିଲା—

"ଏ ଜୀବନ ଚାଲିଗଲେ ବି ଆଉ ଛାଡ଼ିବି ନାହିଁ— ।"

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୁହଁ ଫୁଲେଇ କହିଲା—

"ତମେ ଏକା ନୁହଁ—ପୁରୁଷ ଜାତଟାହିଁ ବେହିଆ—

କୁମାର କହିଲା—

"ମୁଁ ବେହିଆ—?

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଫିକ୍ କରି ହସି ଦେଇ କହିଲା—

"ଖାଲି ବେହିଆ ନୁହଁ—ବେଇମାନ ମଧ୍ୟ—"

କୁମାର ମନଟି ମଉଳି ଗଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାର କାନ୍ଧରେ ହାତଦେଇ ମଧୁର ଗଳାରେ କହିଲା—କଣ ଭାବିଲ ବନ୍ଧୁ ?”

କୁମାର ଅପମାନରେ ମୁହଁ ଫୁଲାଇ ଦେଲା— ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଟକ୍ସାରେ ବସି କହିଲା—

“ଏ ଟକ୍ସାବାଲା, ଟକ୍ସା ଚଲାଅ— ।”

କୁମାର ଟକ୍ସାର ହ୍ୟାଣ୍ଡେଲ ଧରି କହିଲା—“କେଉଁଠାକୁ ମେମ୍ ସାହେବ ?”

—“କୁମାର ସାହେବ ଙ୍କ କୋଠି—

କୁମାର ହୋ - ହୋ—ହୋଇ ହସି ଉଠି ଟକ୍ସା ଛୁଟାଇ ଦୌଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା— ।”

ଏହାର ଶେଷ କଥା—

“ବେଇମାନ”

ପଢ଼ନ୍ତୁ ।

—ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା—

ଆପଣଙ୍କର ବହୁଦିନରୁ ଆକାଂକ୍ଷିତ

ନାଟକ

ମାତୃମୁକ୍ତି

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—

ଶ୍ରୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭଣ୍ଡାର

୩ ପ୍ରେମଚାନ୍ଦ ବରାଳ ଷ୍ଟ୍ରୀଟ କଲିକତା—୧୨